

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne — natomiast w dni poświęcone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki w z. Tadeusz Kraszewski, gospodarczego i giełdowego dr M. Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 400

Poznań, środa dnia 2 września 1931

Rok XXVI

Walka o teatry zatargiem kulturalno-społecznym

Walka o teatry między Związkiem Zawodowym Artystów Scen Polskich, czyli t. zw. ZASP-em, a Związkiem Dyrektorów Teatrów Polskich i w znacznej mierze opinią publiczną, walka, w której głos zabieraliśmy już kilkakrotnie, przekształciła się z zagadnienia kulturalnego w otwarty zatarg kulturalno-społeczny.

W sprawach, w których w grę wchodzi sprzeczne interesy zawodowe i gospodarcze takich czy innych kół i warstw, pismo nasze zwykło się kierować uczciwie i rozumnie pojętym duchem społecznym, zwykło w człowieku umieć uszanować człowieka. Ale to, czego żąda ZASP, to, co ZASP usiłuje narzucić nie tylko Związkowi Dyrektorów Teatrów Polskich, ale całemu społeczeństwu, nie mieści się zgola w ramach powyższych.

Kto pod tym względem oddawał się dotąd złudzeniom, wypływającym z liberalizmu, temu ostatni okres zatargu otworzył oczy. Otworzył je przede wszystkim ideolog ZASP-u względnie jego miarodajnych czynników, znany zresztą skądinąd z dużych zdolności reżyserskich, p. Leon Schiller. Wystąpił on na łamach „Robotnika” z listem do redakcji, o którym organ socjalistyczny powiada, że „wyraża (on) poglądy szerokich kół artystów scen polskich”. Czy tak jest, do tego jeszcze powrócimy; na razie niech się Czytelnicy zapoznają z ideologią p. Schillera i tych, w których imieniu on przemawia. A więc czytamy m. in.:

„Większość aktorów polskich w chwili obecnej, większość, mogącą wycisnąć piętno swej ideologii na naszej produkcji teatralnej, zdolna dać jej rozpęd, związać ją z życiem i doprowadzić do niebywałego rozkwitu przez jej umasowanie — to pokolenie, które wstąpiło na scenę podczas wojny, bezpośrednio po niej lub w epoce kryzysów ekonomicznych - socjalnych, to ludzie zahartowani w ostrej i jawnej walce klasowej, z odwagą znoszący nieuniknione ciosy gnijącego ustroju, nie ulegający panice i pesymizmowi, zjawiskom tak charakterystycznym dla inteligencji drobnomieszczańskiej. Z tą masą pracowników najbardziej krzywdzonych, a najbardziej aktywnych, pełnych mądrego entuzjazmu i zdolnych do celowego poświęcenia, łączą mnie od początku mejej pracy scenicznej wezły bezwzględnej solidarności koleżeńskiej, wspólne zamierzenia, wspólny program i praktyka walki o teatr kolektywny, w sensie gospodarczym i artystycznym, o teatr mogący spełnić swe zadania historyczne w epoce przełomu, w chwili walenia się starych i powstawania nowych form życia społecznego...”

„Razem dzisiaj wchodzimy w okres zacieklej walki o urzeczywistnienie naszych postulatów, które nie mają nic wspólnego z metnym, do niczego nie obowiązującym idealizmem „aktora - obywatela”, „aktora-kapłana”, anachorety czy eunucha, lecz zrodziły się na gruncie otaczającej nas rzeczywistości, konkretnie przez nas ocenionej, na gruncie bojowych i nieustępliwych dążeń do wyjarzmięcia klasy pracującej”.

I tak idzie dalej, wciąż o „niebywale zastrzonych przeciwieństwach klasowych”, o „klasowej postaci artystycznych pracowników scen polskich”, o „wybraniu jednej drogi: po lewej albo po prawej stronie barykady społecznej”, o „interesach klasowych, sprzegających (większość aktorów) z proletariatem”,

Przed wyrokiem Trybunału haskiego

Curtius dąży w Genewie do tymczasowego odroczenia obrad nad sprawą Anschlussu — „Le Temps” o zamiarach austro-niemieckich

Berlin, 2. 9. (PAT). Z Genewy donoszą, że minister spraw zagranicznych Curtius niezwłocznie po ogłoszeniu wyroku Trybunału Haskiego w sprawie niemiecko-austriackiej unji celnej zamierza na Radzie Ligi Narodów zgłosić oświadczenie, w którym określi stanowisko Niemiec w kwestji unji z Austrią. Minister Curtius podkreśli, że Niemcy pragnęłyby zawrzeć unję celną na szerszej podstawie, niż unję z Austrią i że w tym właśnie kierunku wdrożone zostały już kroki. Opierając się na tych przesłankach, minister Curtius zażądać ma tymczasowego odroczenia obrad nad sprawą unji celnej niemiecko-austriackiej.

Paryż, 2. 9. (PAT). „Le Temps” pisze, iż należy przyjąć z jaknajwiększymi zastrzeżeniami wiadomości z Berlina, dotyczące decyzji Trybunału Haskiego, gdyż niema obecnie żadnych na ten temat wiadomości ze źró-

deł urzędowych, czy półurzędowych. Drużna strona zagadnienia ma natomiast szczególne znaczenie: czy mianowicie rządy niemiecki i austriacki zamierzają proponować odroczenie wszelkiej dyskusji nad projektem austriacko-niemieckim w łonie Rady Ligi Narodów.

„Le Temps” pisze, że, jeśli dojdzie nawet do wspólnej deklaracji austro-niemieckiej, to deklaracja ta musi być jasna i kategoryczna, wykluczająca wszelkie dwuznaczności, gdyż niepodobna zadowolnić się zwykłym odroczeniem sprawy w związku z obecnymi okolicznościami i należy się przeciwstawić w sposób ostateczny wszelkim projektom, mogącym zamącić pokój europejski.

Haga, 2. 9. (PAT.) Trybunał sprawiedliwości międzynarodowej na posiedzeniu dnia 5 b. m. wyda orzeczenie w sprawie projektu austriacko-niemieckiej unji celnej.

Oświadczenie niemieckiego ministra spraw zagranicznych

Genewa, 2. 9. (Tel. wł.) Uchodzi prawie za pewne, że Schober i Curtius oświadczą na posiedzeniu komisji europejskiej, że Niemcy i Austrija odkładają swój plan unji celnej. Obaj mężowie stanu powołają się przytem na sprawozdanie Komitetu Rzeczoznawców Konferencji europejskiej, zalecającego konieczność utrzymania jednolitego rynku gospodarczego przy pomocy unji celnych. Sprawozdanie, zaznacza, że należy wystrzegać się, by te fuzje gospodarcze nie narażały interesów państw trzecich. Wobec odroczenia terminu ogłoszenia trybunału Haskiego, nie jest jeszcze pewne, kiedy Schober i Curtius złożą swoje oświadczenie. „N. Wiener Tgb.” donosi, że tekst oświadczenia Schobera i Curtiusa nie jest jeszcze ustalony i że w tej sprawie toczą się rokowania. Francja domaga się zupełnego wyrze-

czenia projektu. Curtius oświadczył dziennikarzom wiedeńskim, że o zupełnem zrzeczeniu nie może być mowy. Niemcy stoją po stronie Austrii. Mimo trudności, które się wyłoniły, nie rzekną się solidarności z Austrią.

Korespondentowi „N. Wiener Tgb.” oświadczył dr. Curtius co następuje: Od czasu protokołu marcowego nastąpiła katastrofa finansowa. Niemcy i Austrija zostały ciężko i dotkliwie dotknięte przesileniem finansowym. Mimo to uzyskują obecnie nową drogę do kooperacji gospodarczej. Wobec tego więc, możliwym będzie odłożenie planu unji celnej. Min. Curtius podkreśli, że Austrija potrzebuje koniecznej pomocy finansowej i że widoki tej pomocy ukształtowały się pomyślnie przed załatwieniem sprawy unji celnej.

niezawisły świat aktorski będzie mógł być pewny szczerej i pełnej sympatii społeczeństwa naszego, i to zarówno sfer jego wykształceńszych, jak szerokich mas, zbyt trzeźwych i rozważnych, by im imponować miały kolektywistyczne frazesy czerwonych towarzyszy.

Nadmienić zresztą należy, że między teoriami społecznymi p. Schillera a jego czynami zachodzi poważna różnica. Stwierdza to poinformowana dobrze łódzka „Republika”:

„Zaledwie dwa lata temu p. Schiller, jako prawa ręka ówczesnego dzierżawcy, n. b. członka zarządu ZASP-u, prowadził subwencjonowany przez samorząd teatr miejski w Łodzi i, gdy przeciwko jego dyrektorowi podnoszono najskrupulatniej uzasadniony zarzut, że naraża miasto na stratę i doprowadza pracowników do nędzy, p. Schiller gorąco bronił swego szefa, mimoto, iż ten pan poprostu zabrał pensje aktorów i ulotnił się z miasta, skazując dziesiątki rodzin na głód. Dziś p. Schiller znalazł właściwe określenie dla podobnych czynów... Czemu przypisać te spóźnione o całe dwa lata refleksje p. Schillera?

„P. Schiller wysuwa koncepcję tworzenia tak zwanych „kolektywów aktorskich” w postaci teatrów związkowych... Ale czemu tak się stało, że gdy ZASP w początkach lipca zwrócił się do p. Schillera z propozycją objęcia kierownictwa artystycznego teatru związkowego w Łodzi, p. Schiller, entuzjastyczny obecnie zwolennik „kolektywów aktorskich”, zwalczający zaciekle „rycerzy przemysłu teatralnego”, — odmówił objęcia tej ideowej placówki, woląc zająć stanowisko dyrektora w prywatnym, a grubo przez miasto subwencjonowanym, teatrze lwowskim? Czyżby o kroku p. Schillera decydowały wówczas również względy ideowe wręcz przeciwnie tym, jakich dziś jest szermierzem? Mając bowiem do wyboru teatr, wydzierżawiony prywatnym przedsiębiorcom we Lwowie i istniejący już od roku „kolektyw aktorski” w Łodzi, wołał poświęcić swój wielki talent... „baronom teatralnym” we Lwowie! Jak twierdzą wtajemniczeni, wpłynęła na tę decyzję p. Schillera znacznie wyższa gaża lwowska...”

„Uważamy za rzecz niezmiernie ważną, aby człowiek ideowy, czujący się powołanym do ogłaszania apelów do społeczeństwa, przedewszystkiem postępował zgodnie z głoszoną przez siebie hasłami. Nieestety, w tym wypadku tej konsekwencji, która by świadczyła o nieskazitelnosci pobudek ideowych p. Schillera, stwierdzić nie jesteśmy w stanie”.

Na froncie teatralnym

Warszawa, 2. 9. (Tel. wł.) Na froncie teatralnym zmian wybitniejszych niema. Ludwik Soliński zainteresował się bardzo silnie ofertą magistratu, ale jeszcze nie dał odpowiedzi, czy ją przyjmie. Aktorzy teatrów szympanowskich, którzy organizują własną imprezę, natrafiają na trudności w uzyskaniu sali. Zespół Morskiego Oka i Wesołego Wieczoru obejmie salę dawnego Wesołego Wieczoru, z której zrezygnował dotychczasowy dyrektor Wojciechowski.

Lwów, 2. 9. (Tel. wł.) Magistrat lwowski wezwał dzierżawców do najszybszego uruchomienia teatru z terminem do 1 października. Dopiero z chwilą otwarcia sezonu miasto wpłaci ratę, uchwaloną przez radę miejską, na poczet subwencji. Komisja teatralna zgodziła się przyjąć rezygnację Schillera z kierownictwa dramatu. Bezrobotni artyści odbyli zebranie, na którym oświadczyli się za powierzeniem kierownictwa teatru b. dyrektorowi Czarneckiemu i wysłali odpowiednią deputację do zarządu miasta i do wojewody. (w)

Katowice, 2. 9. (Tel. wł.) Dyrekcja tutejszego teatru rozpoczęła już organizowanie operetki poza ZASP-em. Zgłoszenia aktorów z różnych stron Polski napływają licznie.

o „gnijącym ustroju”, godzącym w aktorów, o „zmianie p-nującego ustroju gospodarczego i społecznego”. P. Schiller powiada, że aktorstwo osiągnie swój cel, „gdy zawładnie warsztatami pracy i całą produkcję sceniczną na zasadach kolektywnych w swem ręku skupi”. P. Schiller wzywa aktorów do bezwzględnej solidarności z ZASP-em i grozi, że aktorstwo „nie dopuści do wyłamania się elementów anarchizujących z pod rygoru obowiązków zbiorowości aktorskiej”. Następuje jeszcze kilka razy podkreślenie postulatu „kolektyw aktorskich” w połączeniu z wymyśleniem „baronom” teatralnym i „rycerzom przemysłu” teatralnego.

Jak Czytelnicy widzą, jest to zarówno program, jak język, znany nam z odezw i artykułów socjalistycznych i komunistycznych.

P. Schiller ma tę zasługę, że — powiedział nagą prawdę, że odstąpił właściwe oblicze ZASP-u względnie większości jego czynników kierowniczych. Jest to, co się przeczuwało zgóry: postulaty 12-tomiesięcznych sezonów, przymusowych podatków widzów teatralnych na imprezy ZASP-u, opłat 500-złotowych za udzielenie dyrektorom pozwolenia na angażowanie członków ZASP-u itp., to tylko małe preludja te-

roru tej organizacji; istotne jej dążenie, to walka o teatr kolektywny jako fragment walki klasowej, walki o obalenie dzisiejszego „gnijącego” ustroju społecznego.

Jak już zaznaczyliśmy, „Robotnik” twierdzi, że list p. Schillera „wyraża poglądy szerokich kół artystów scen polskich”. Sam p. Schiller mówi ściślej o „większości pracowników sztuki scenicznej”. Ze swej zaś strony wyrażamy nadzieję, że „większość” ta — mimo terroru ZASP-u — jest faktycznie mniejszością.

Nie chcielibyśmy, by front zdrowej opinii publicznej zwracał się przeciwko ogółowi aktorskiemu i tem samemu krzywdził tych, którzy myślą samodzielnie, spokojnie, nie podlegając socjalistycznej - komunistycznej presji ZASP-u. Ale z drugiej strony opinia publiczna ma prawo żądać, by się żywiły rozsądne odgródziły od tych, które już stanęły „po lewej stronie barykady”. Mamy oczywiście na myśli działalność na gruncie teatralnym, bo, jakie dany aktor jako obywatel ma wewnętrzne przekonania społeczne, to jego rzecz osobista.

Jeżeli żywioły rozsądne przestaną ponosić odpowiedzialność za poczynania elementów krańcowych, wówczas

O polityce przemysłu cukrowniczego

Piszą nam z kół ziemiańskich, co następuje:

Polityka kartelu cukrowniczego, o której swego czasu było tak głośno, w dalszym ciągu budzi rozczarowanie i niezadowolnienie.

Nie da się zaprzeczyć, iż przy istniejącym stanie rzeczy w kraju i zagranicą wydatny wzrost spożycia cukru, mogący pochłonąć nadwyżkę produkcji plus nagromadzone zapasy, jest nieprawdopodobny. Jak w innych dziedzinach, obserwujemy i tutaj rażącą dysproporcję między produkcją a spożyciem cukru.

Międzynarodowe sfery cukrownicze weszły wobec tego na wskazaną — narazie przynajmniej — drogę restrikcji wytwórczości, zgadzając się na przyjęcie t. zw. planu Chadbourne'a, ustalającego dokładnie kontyngenty wywozowe dla państw, obywateli międzynarodowych rynków cukru. Oczywiście ograniczenie wywozu kładzie tamę wygórowanej produkcji.

Mimo pomyślnego w zasadzie zwrotu w światowej polityce cukrowej, ceny tego artykułu na rynkach międzynarodowych nie tylko że się nie poprawiły, ale spadały i spadają w dalszym ciągu. Przy tym poziomie cen rentowność produkcji cukru trzcinowego krajów egzotycznych, jak Kuby i Jawy, jest jeszcze zachowana, natomiast wszystkie kraje, produkujące cukier z buraków, grubo dopłacają do swego eksportu. Uprawiany jest tu na szeroką skalę dumping, który cięży tem silniej na społeczeństwie danego kraju, im większy jest udział eksportu w ogólnej kwocie zbytu przemysłu cukrowniczego.

Szczególnie poważnie przedstawia się sprawa cukrowa w Polsce. Wysokie ceny na cukier w kraju uniemożliwiają popularizację tego ważnego środka spożywczego, eksport zaś cukru w ramach kontyngentu, przyznanego Polsce w planie Chadbourne'a, a równający się więcej niż połowie ogólnego zbytu, przynosi coraz większe straty. Ta niepomysłna sytuacja finansowa skartelizowanego przemysłu cukrowniczego, odbija się jak najfatalniej na rolnikach, producentach buraka cukrowego. Niedosć, że zmniejsza się kontyngenty uprawy, obniża wydatnie ceny za dostarczone buraki, ale, co szczególnie dezorganizuje gospodarkę finansową warsztatów rolnych, cukrownie zalegają całemi miesiącami z regulowaniem należności za dostawę buraków.

Na tegorocznych walnych zebraniach cukrowni i związków plantatorów poddawano często ostrej krytyce gospodarkę cukrowni, opanowanych w poważnej części przez kapitał obcy, głównie niemiecki. Przemysł cukrowniczy, który winien być ostoją rolnictwa — bo tylko ze względu na dążność do uszlachetnienia uprawy państwo daje temu przemysłowi różne przywileje, jak ochronę celną i możliwość ustalania wysokich cen wewnętrznych — nie spełnia dziś tego swego zadania i pilnuje dość egoistycznie swych własnych interesów.

W dobie powszechnego upadku gospodarczego, zmuszającego wszystkie warstwy społeczeństwa do krańcowych oszczędności, wysokie uposażenia i tantjemy dyrektorów cukrowni i kierowników centralnych instytucji skartelizowanego przemysłu cukrowniczego budzą rozgoryczenie i stają się w szerokich masach zarzewiem dla wywrotowej akcji społecznej. Te wysokie uposażenia i tantjemy, nie trzymające się granic słusznego wynagrodzenia, nie są żadnym mitem, jakkolwiek otaczane są stale mgłą tajemnicy ze strony zainteresowanej. Mimo ostrych ataków w ten właśnie punkt, sfery cukrownicze ani razu nie odparły zarzutów i nie ujaśniły wysokości owych pensyj i tantjem, płynących z wygórowanych cen krajowych cukru i z niskich wyplat za buraki. Wskazane byłoby również obniżenie wygórowanych często dywidend poszczególnych cukrowni i zwłaszcza Banku Cukrownictwa, uzyskanych wskutek niskich cen, płaconych za buraki.

Cukrownicy nie liczą się z opinią publiczną, bo mają poparcie „sfer miarodajnych”. Ręka rękę myje. Niedawno przeciw cukrownicy poparli finansowo dwie kampanie wyborcze Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem. Wydatki na ten cel nie były bezpowrotnie stracone, wszak zaraz po wyborach w 1928 r. kosztem ogółu ludności, podwyższono cenę cukru we wnętrzu kraju, która w tej wysokości dotąd obowiązuje.

Sfery kierownicze w kartelu cukrowniczym są zwolennikami status

quo, rolnictwo jednak i szerokie koła konsumentów są odmiennego zdania. Produkcja buraka nie kalkuluje się już tak, jak dawniej, a nieunikniony, jak się zdaje, odwrót ku ekstensywniejszemu gospodarowaniu automatycznie wpłynie na dalsze ograniczanie uprawy buraka, zapoczątkowane już przez zmniejszenie kontyngentu dostaw. Zmniejszona podaż surowca pociągnie za sobą albo ograniczenie rozmiarów produkcji przemysłu cukrowniczego, albo też wzrost cen bu-

Zapędy rewizjonistyczne Niemców

W Frankfurcie odbyło się ostatnio zebranie „Verein heimattreuer Posener”, na którym niejaki Kriebel wygłosił referat na temat: „Wacht an der Weichsel”. Twierdził on, iż wypędzenie Polaków z zajętych przez nich terenów było w swoim czasie możliwe, jednakże Niemcom brakło wódzów na miarę York'a. „Nie powinniśmy uważać naszej ojczyzny za straconą — mówił Kriebel — jeżeli tylko w dalszym ciągu będziemy o nią w jednym froncie walczyć”.

Na zakończenie zebrania uchwalono rezolucję, skierowaną do „Ostbundu”, w której zaznaczono, że nie powinno się zapominać również o Po-

raka, co przynieść może chwilowo ulgę rolnictwu. Konsumcja wewnętrzna mogłaby wzmoć się ze znaczną korzyścią dla interesów ogółu 1) przy obniżeniu cen cukru, 2) przy uwzględnieniu cukru w deputatach robotników rolnych.

Przemysł cukrowniczy musi zdecydować się na oszczędniejszą gospodarkę, na częściowe ograniczenie rozmiarów swej produkcji i na oparcie się w wyższym, niż dotąd, stopniu na rynku krajowym. Tego wymaga interes ogółu, interes rolnictwa i dobrze zrozumiany interes własny tegoż przemysłu.

znańskim, gdy mówi się ciągle o oddaniu Pomorza i Górnego Śląska.

Intrygi niemieckie

„Gazeta Polska” donosi z Genewy: „Spotyka się tu wszędzie wyteżone ciche zabiegi fałszowania tła zbrodni, przytłumienia jej rozgłosu i zuzycia jej natomiast na wzbudzenie fałszywego mniemania, że zamordowanie Hołówki jest symptomem i początkiem nowego zaostrzenia stosunków polsko-rosyjskich, zaostrzenia tak upragnionego dla czynników zaniepokojonych negocjacjami pomiędzy Moskwą, a Warszawą i Paryżem. W tym duchu już przez jedną agencję na Paryż podano tendencyjną depezę o bolszewickim tle zbrodni i nastrojoną redakcję niektórych dzienników genewskich.

III tom „Dziejów Polski” a II tom „Polski na przełomie dziejów”

Profesor wszechnicy Jagiellońskiej Ignacy Chrzanowski pisze w „Gazecie Warszawskiej”:

Ukazał się niedawno tom trzeci „Dziejów Polski” Michała Bobrzyńskiego, obejmujący dzieje porzobiorowe i pierwsze lata odzyskanej niepodległości. Większa część tego tomu — aż do wybuchu wojny światowej — posiada wartość ogromną, nie mniejszą, od pierwszych dwóch tomów, które (bez względu na to, czy się kto zgadzał czy nie zgadzał z tą przewodnią myślą autora, że upadek Polski jest jej własną winą, i że jego historia rozpoczyna się już w 16-tym wieku) odegrały w swoim czasie tak doniosłą rolę w historii naszego ruchu umysłowego. Podziwiać trzeba konsekwencję, z jaką Bobrzyński, zdając sobie sprawę, że psychika narodu zmienia się bardzo powoli, rozpatruje pod kątem swojej przewodniej idei historię porzobiorowej Polski; na wszelkie uznanie zasługują jego śmiałe i mądre sady o szalonych próbach odzyskania niepodległości — o roku 1830, 1846, 1848, 1863, a co dopiero o bezmyślnej ruchawce w roku 1905, tudzież sady o egoizmie szlacheckim, któremu upadek Polski bynajmniej nie położył kresu; wręcz imponuje szerokość widnokręgów autora, który ogarnia wszystkie wogóle przejawy życia narodowego, nie wyłączając literatury.

I można by jeszcze długo wyliczać zalety tomu trzeciego „Dziejów Polski”, ale cóż, kiedy, im bliżej jego końca, tem wyraźniej nikiem zaleta, która nade wszystko zdobić powinna dzieło historyczne — obiektywizm: uczony i trzeźwy historyk ustępuje miejsca człowiekowi partii, który nie może (czy też nie chce?) przyznać, że nie on i jego stronnicy mieli słusność, tylko inni. Taki wniosek narzuca się gwałtem czytelnikowi, kiedy czyta np. to wszystko, co wypisuje Bobrzyński o Narodowej Demokracji wogóle, a o działalności Dmowskiego w szczególności. Gorszą jeszcze jest rzecz, że on, który niegdyś wraz ze Smolką tak wymownie karcił Długosza za przemilczanie niemiłych o sobie wypadków, teraz sam popełnia ten grzech śmiertelny, przemilczając niektóre szczegóły działalności czy to Naczelnego Komitetu Narodowego, czy Rady Regencyjnej, albo jeszcze, pomijając grobowem milczeniem słynny, a raczej osławiony protest rządu Steczkowskiego przeciwko deklaracji wersalskiej. Naprawdę, że nie tylko przykre, ale wręcz bolesne rozczarowanie doznaję ci z pośród czytelników końcowych kart trzeciego tomu „Dziejów Polski” w zarysie, którzy, jak niżej podpisany, byli i są wielbicielami talentu ich autora, którzy chyliłi i chyli czoła nie tylko przed jego zasługami naukowymi, ale i przed tak rzadką u nas odwagą cywilną i mocnym charakterem. Mimowoli przychodzi na myśl sentencja starożytna: „Senectus ipsa morbus”. Niczem niepowetowaną krzywdę wyrządził so-

bie Bobrzyński, nie zamykając swoich „Dziejów Polski” na roku 1914 (albo i na wcześniejszym jeszcze).

Jakże inaczej pod względem bezstronności przedstawia się wielkie dzieło Marjana Seydy pod tyt.: „Polska na przełomie dziejów”. Wartość tomu pierwszego, wydanego przed czterema zgorą laty, oceniono już dawniej. Tom drugi ukazał się przed paru miesiącami.

Niemna dla historyka nie trudniejszego, jak pisać dzieje współczesne, a to nie tylko dlatego, że nie rozporządza dostateczną ilością źródeł, że czasem niedostępne mu są źródła najważniejsze, ale nade wszystko dlatego, że najczęściej nie umie (a często nie chce) zdobyć się na opowieść bezstronną, zwłaszcza, jeżeli brał w wypadkach ostatnich czasów czynny udział, jeżeli należy do tego lub innego stronnictwa itd.

Część pierwsza obejmuje historię sprawy polskiej podczas wielkiej wojny, od zbrojnego wystąpienia Stanów Zjednoczonych do rozejmu państw centralnych z Sowieciami w Brześciu Litewskim; druga jest poświęcona traktatom brzeskim; trzecia — okresowi rozstrzygającym wojny aż do klęski państw centralnych i zawieszenia broni w listopadzie roku 1918.

Układ poszczególnych części jest taki sam, jak w tomie pierwszym: 1) krótki rys wypadków wojennych; 2) stanowisko państw centralnych i koalicji wobec sprawy polskiej; 3) stanowisko społeczeństwa polskiego. Tę ostatnią sprawę autor traktuje z natury rzeczy bardzo szczegółowo.

A wszędzie opiera się na materiale źródłowym, zgromadzonym niezmierne obficie. Już to jedno nadaje książce niepospolitą wartość.

Ale nie to jedno. Pomijając już doskonały, przejrzysty układ oraz jasne potoczyste, przykuwające uwagę czytelnika opowiadanie o faktach najwyższej dla nas wagi, bo rozstrzygających o odbudowaniu Polski, — umiał się Seyda zdobyć na chwalebny, idealny niemal bezstronność, co zasługuje na tem większe uznanie, że w wielu wypadkach, których historię opowiada, sam brał czynny udział: był prawie współpracownikiem Dmowskiego. Ta zaś bezstronność tłumaczy się nie tylko uczciwością i powagą autora, ale także głównym celem, jaki sobie, pisząc swoją książkę, wytknął: chciał dać czytelnikom nie pamflet polityczny, tylko historię. I ten cel spełnił znakomicie: książka jest — od początku do końca — szczegółową historią sprawy polskiej podczas wielkiej wojny.

Z tego jednak nie wynika bynajmniej, żeby się autor zupełnie wstrzymywał od własnych sądów. Więc widywał Rady Regencyjnej w Berlinie i jej holdy, składane Wilhelmowi, nazywa „wystąpieniem Polaków przed światem w roli żyrantów obłudnych twierdzeń Wilhelma” i „krwawą ironią losu”; nie

waha się orzec, że Polacy „zmarnowali własny ruch wojskowy w Rosji i w smutnej konsekwencji rozbiórów wciąż jeszcze dzielili się na zwalczające się ostry orientacje i obozy” (inaczej, niż Czesi!), „przyczem mniejszość narodu, na szczęście niewielka, tak się zgubiła w rozwoju wypadków, że potępiła to, co dźwigało sprawę polską na poziom zagadnienia międzynarodowego i wiedło Polskę ku zjednoczeniu i niepodległości”; deklaracja rządu Steczkowskiego, to „bezprzykładny brak zmysłu politycznego”, to „provokacja wobec państw sprzymierzonych”; wywalczona przez Komitet Narodowy uznanie armii polskiej we Francji za armię sprzymierzoną, „dźwigało Polskę na poziom państwa niepodległego” i otwierało jej „drogę na konferencję pokojową — nie jako pokonanemu winowajcy obok państw centralnych, z którymi aktywizm, a w pierwszych latach wojny i ruch legionowy Piłsudskiego, usiłował naród polski sprząć, lecz jako zwycięcy wspólnie z wielkimi państwami sprzymierzonymi”. Nie brak także sądów o działalności jednostek, np. Lednickiego, Wojciecha Rostworowskiego, Franciszka Radziwiłła, Dmowskiego, Paderewskiego itd.

Wszystkie jednak te sady wypowiedziane są nadzwyczaj spokojnie. Co więcej powiedzieć można, że wszystkie tkwią już gotowe w samych faktach, to znaczy, że się narzucają każdemu, kto się kieruje logiką, zdrowym rozsądkiem i sumieniem, nie osłepionem, ani przez namietności stronnictwa, ani przez miłość własną, która tak często nie pozwala człowiekowi uderzyć się w piersi i przyznać się do winy, a choćby tylko do omyłki.

„Przeciw prawdzie rozum nie”: takie motto umieścił autor pierwszej po polsku napisanej historii powszechnej, Marcin Bielski, na karcie tytułowej swojej „Kroniki Świata”. To znaczy: tego, co jest prawdą, faktem, żaden rozum ani żadna namietność nie obali. Ileż razy przychodzą człowiekowi na myśl te piękne i mądre słowa — dzisiaj właśnie, po wojnie, kiedy czyta różne wspomnienia i pamiętniki, a nade wszystko różnego rodzaju poprawki historyczne, usiłujące obalić fakty i prawdę.

Książka Seydy, cała — od początku do końca — oparta na udokumentowanych faktach, znakomicie utrudnia tę procedurę i prędzej czy później uniemożliwi ją: prawda zatriumfuje!

Niechajże wolno będzie prosić autora, żeby nie spoczywając na tak zasłużonych laurach, jak najrychlej przystąpił do pracy nad tomem trzecim swego dzieła, to znaczy, do skreślenia historii sprawy polskiej na konferencji pokojowej. Będzie to również wielką jego zasługą, jak dwa pierwsze tomy „Polski na przełomie dziejów”.

Ign. Chrzanowski.

Skarga p. Sasa

Z powodu naszej notatki p. t. „Nie odzywają się” p. Antoni Sas przysłał nam nowe sprostowanie. Nie zamieszczamy go w dosłownem brzmieniu, ponieważ zawiera zwroty obelżywe, jak „oszczerstwo”, „zmyślenie twierdzenia” itp. Natomiast wyjmujemy ze sprostowania doniesienie rzeczowe, a mianowicie, że p. Sas wytoczył nam jednakowoż w listopadzie r. z. skargę o korespondencję w sprawie spółdzielni „Letniska Pocztców”, że sąd grodzki zaopatrzył skargę liczbą: 13 kg 9872/30, że w sprawie tej odbył się termin dnia 30 lipca r., który jednakowoż został odroczony, ponieważ nasz odpowiedzialny redaktor nie stawiał się.

Stwierdzamy wobec tego, że dopiero w dniu dzisiejszym nasz odpowiedzialny redaktor otrzymał wezwanie sądowe w tej sprawie na termin dnia 1 października, i że dotychczas nie dostarczono mu ani skargi p. Sasa, ani żadnego wezwania na termin dnia 30 lipca. Na podstawie podanej nam przez p. Sasa sygnatury obrońca nasz prawny stwierdził na sądzie, że skarga p. Sasa jest przy aktach sądowych.

Przed sądem będą mieli głos świadkowie pod przysięgą.

Redukcje w P. K. O.

Warszawa, 2. 9. (Tel. wł.) Szereg pracowników P. K. O. otrzymał dnia 1 września pisma zwalniające ich z pracy. Wedle obiegujących pogłosek, dyrekcja P. K. O. zamierza wyświadczyć z dniem 1 października obowiązujące warunki pracy i płacy. Przy tej okazji mają być dokonane dalsze redukcje. (w)

Szpiegostwo w wojsku

Por. Humnickiego skazał dziś sąd doraźny za zdradę tajemnic wojskowych na karę śmierci

Warszawa, 2. 9. (Tel. wł.) Przed kilku dniami na terenie Łodzi aresztowano przydzielonego ostatnio do DOK. Brześć porucznika Humnickiego, zamieszanego w aferę szpiegowską rozstrzelanego na mocy wyroku sądu doraźnego majora Piotra Demkowskiego. Porucznik Humnicki był w latach 1926/27 kierownikiem kancelarii referatu mobilizacyjnego DOK. Warszawa, którego kierownikiem później został major Demkowski. Porucznikowi Humnickiemu udowodniono w czasie śledztwa zdradę tajemnic wojskowych, wobec czego przekazano go wojskowemu sądowi doraźnemu, który

właśnie wczoraj zebrał się w miejscu służby aresztowanego oficera, t. j. w Brześciu. Wyrok spodziewany jest w najbliższych godzinach. Wraz z por. Humnickim został aresztowany i przekazany cywilnym władzom sądowo-śledczym kapitan w stanie spoczynku Rudnicki, którego sprawa będzie rozpatrywana oddzielnie. (w)

Brześć, 2. 9. (Tel. wł.) W toczącej się przed tym wojskowym sądem doraźnym rozprawie o szpiegostwo, zapadł dzisiaj przed południem wyrok, skazujący por. Humnickiego na karę śmierci.

Sprawa rozbrojenia

Przewodniczący francuskiej komisji spraw zagranicznych, P. Boncour przeciw projektowi niemieckiemu

Nowy Jork, 2. 9. (PAT.) Paul Boncour, przewodniczący komisji spraw zagranicznych Izby Deputowanych w wywiadzie udzielonym paryskiemu korespondentowi Associated Press oświadczył m. in.: — narody powinny zgodnie oddać swoje siły zbrojne do dyspozycji Rady Ligi Narodów używając ich przeciwko napastnikowi uznanemu za takiego. Zdaniem Paul Boncour Francja przychyliłaby się do takiego projektu. W taki sposób, oświadczył polityk francuski, mogłoby

być rozwiązane zagadnienie parytetu. Opinja francuska obawia się, aby wysiłki innych państw naruszenia bezpieczeństwa Francji nie znalazły wyrazu na przyszłej konferencji rozbrojeniowej. Zdaniem Paul Boncoura fiasco konferencji tej spowodowałoby ponowne zbrojenia mocarstw. Kończąc swój wywiad wystąpił on przeciwko niemieckim projektom „parytetu matematycznego”, sprzeciwiającego się paktowi Ligi Narodów.

Dążenia Niemiec do pełnego i rzeczywistego równouprawnienia w zbrojeniach wojennych

Berlin, 2. 9. (PAT.) Omawiając ostatnie wynurzenia Paul Boncoura w prasie francuskiej i amerykańskiej w sprawie rozbrojenia, „Germania” pisze, że Niemcy gotowe są pertraktować w sprawie rozszerzenia odnośnych uprawnień Ligi Narodów, o ile nastąpi to na podstawie pełnego i rzeczywistego równouprawnienia. Dziennik zaznacza jednak, że Paul Boncour nie wspominał wcale o ja-

kimkolwiek parytecie z Niemcami, a zatem o częściowej redukcji sił zbrojnych. Rozszerzenie genewskich kompetencji militarnych może nastąpić, według Paul Boncoura, na podstawie obecnej nierówności zbrojeń, niemożliwej dla Niemiec do przyjęcia.

W końcu dziennik zwraca się przeciwko tendencjom odroczenia konferencji rozbrojeniowej.

Rokowania Watykanu z Hiszpanją

Konferencje nuncjusza apostolskiego w Madrycie z ministrami hiszpańskimi

Rzym, 2. 9. (Tel. wł. KAP.) W ostatnich dwóch dniach nuncjusz apostolski w Madrycie odbył bardzo długie konferencje z prezesem rady ministrów oraz ministrami spraw zagr. i sprawiedliwości. Po zakończeniu konferencji nuncjusz oświadczył, że rozmowy będą prowadzone nadal, lecz że w tej chwili nie można powiedzieć nic definitywnego. We właściwym czasie wynik rokowań zostanie podany do wiadomości publicznej za pośrednictwem prasy.

Minister spraw zagranicznych Lerroux przed wyjazdem do Genewy o-

świadczył ze swej strony, że rozmowa była serdeczna, i dodał, że członkowie gabinetu, którzy zajmują się sprawą stosunku Kościoła do państwa, przedstawili swój punkt widzenia. Lerroux zaznaczył przytem, że ma niezłomną nadzieję, iż żadna trudność nie zakłóci przebiegu negocjacji. Oprócz tej części projektu konstytucji, która mówi o wzajemnym stosunku Kościoła i państwa, przedmiotem obrad była również szczególnie aktualna w tej chwili sprawa stanowiska duchowieństwa.

Pogłoski o nocie Stolicy św. do rządu hiszpańskiego

Rzym, 2. 9. (Tel. wł. KAP.) Nuncjusz apostolski w Madrycie, wychodząc z gmachu prezydium rady ministrów, gdzie odbył konferencję z premierem Alcala Zamora, oświadczył krótko: „Nie przyniosłem żadnej odpowiedzi Watykanu”.

Premier ze swej strony dodał: „Miałem z nuncjuszem rozmowę zdawalającą i serdeczną”.

Urzędnik sądowy, komunista

Warszawa, 2. 9. (Tel. wł.) Przed paroma miesiącami, z zarządzenia władz bezpieczeństwa dokonano aresztowania dwóch urzędników Sądu Najwyższego, podejrzanych o działalność antypaństwową.

Śledztwo w tej sprawie, które zdolało nagromadzić dość materiału dowodowego, jest w toku.

Wczoraj, w wyniku obserwacji, dokonano sensacyjnej rewizji w kancelarii sądu apelacyjnego w Warszawie, w wydziale IV-ym (cywilnym).

Rewizję przeprowadzał prokurator do spraw politycznych przy udziale funkcjonariuszów policji, w związku z zaareztowaniem urzędnika tego wydziału Stanisława Fijałkowskiego, poszlakowanego o działalność wywrotową. Poddano szczegółowemu oględzinom wszelkie dokumenty kancelaryjne w wydziale, gdzie był zatrudniony aresztowany F., rzekomo student.

Dalsze wyniki doraźnie wdrożonego śledztwa trzymane są w tajemnicy.

Termin przyjazdu ministrów francuskich do Berlina

Berlin, 2. 9. (PAT.) W Genewie omawiana była w ostatnich dniach między dr. Curtiusem a delegatem Francji Poncetem sprawa przyjazdu ministrów francuskich do Berlina. Termin przyjazdu nie został jeszcze ustalony. Mowa jest narazie o 26 września. Do tego czasu Liga Narodów ukończy swoje obrady. Liczą się nawet z zakończeniem sesji na kilka dni przedtem.

Min. Briand, którego przyjazdu do Genewy oczekują z początkiem przyszłego tygodnia, nie pozostanie tam do końca sesji, lecz powróci do Paryża wcześniej, aby móc wyjechać w odpowiednim terminie do Berlina. W wizycie berlińskiej weźmie również udział premier Laval. Obaj ministrowie wyjadą tylko w towarzystwie najbliższych swoich współpracowników. Wizyta posiadać ma charakter podob-

ny do wizyty ministrów niemieckich do Chequers i Paryża.

Zupełne porozumienie między Watykanem a Kwirynałem

Rzym, 2. 9. (Tel. wł.) Rokowania prowadzone od dłuższego czasu pomiędzy Watykanem a Kwirynałem zostały dziś zakończone. Doprowadzono do zupełnego porozumienia.

Zgon wybitnego dziennikarza w Paryżu

Paryż, 2. 9. (PAT.) Dziś zmarł w Paryżu dyr. dziennika „Temps” Louis Mill. Zmarły był radnym miasta Paryża i deputowanym lewicy radykalnej.

Miljonowa defraudacja

Chicago, 2. 9. (PAT.) Jeden z urzędników Tow. Continental Illinois and Trust zeznał, iż zdefraudował sumę, której wysokości jednak nie potrafi określić. Jak przypuszczają, suma sięga 3 mil. dol. Towarzystwo było ubezpieczone od nadużyć urzędników.

Tajemniczy trup

Niezwykłe odkrycie przy ul. Półwiejskiej 20 — Szkielet w ubraniu z zapożym sadowym w kieszeni

Niezwykłe sensacyjnego odkrycia dokonano dziś w godzinach przedpołudniowych w domu Związku Robotników Rolnych i Leśnych Z. Z. P. przy ulicy Półwiejskiej 20. Otóż w ciemnym sklepie w małej wnęce od strony ulicy znaleziono szkielet mężczyzny, w ubraniu i z zaschniętą już skórą.

Niezwykłe to odkrycie postawiło na równe nogi wszystkich domowników, a wkrótce wieść lotem błyskawicy rozniosła się po całej ulicy i okolicy, tak, że niebawem przed domem gromadzić się zaczęły tłumy ludzi. Wkrótce też przybyła zaalarmowana policja śledcza, która na miejscu przeprowadziła dochodzenia wstępne oraz utrzymywała porządek na ulicy, nie dopuszczając nikogo do domu. Na miejsce przybył też prokurator Hrabyk, który łącznie z komisarzami i urzędnikami przeprowadza dochodzenia. Oczywiście, że za dotknięciem się szkieletu wszystko się rozpadło.

Zagadkowy szkielet odkryty został w następujących okolicznościach: Od ulicy przy murze domu przebiegał wąski ciężki wałek papieru drukarskiego. Wtem pod ciężarem takiego wałka, tuż przy oknie piwnicy wspomnianego domu, trzasło coś pod kamienną płytą, a po usunięciu jej robotnicy ujrzeli trupa w ubraniu. Niespodziewany ten widok wprawił wszystkich w osłupienie. Powstał pewnego rodzaju zamęt i dopiero po pewnym czasie o tem niezwykłym odkryciu powiadomione zostały władze, które natychmiast zajęły się dalszymi dochodzeniami.

Po udaniu się do piwnicy zastano wnękę zabita deskami i dopiero po wyrwaniu desek zauważyć było można w pozycji stojącej, opartego o ścianę trupa, który jak już wspominaliśmy, rozleciał się w próchno za dotknięciem. Trup niezawodnie stał już długo we wnęce. Nazwiska nieboszczyka dotąd nie ustalono, stwierdzono tylko, że najprawdopodobniej została tu popełniona zbrodnia, na co wskazują 4 wykomy w czaszce, pochodzące od uderzenia. Mógł to być, jak jeszcze zdolano stwierdzić z ubrania, człowiek pochodzący ze sfer robotniczych.

Niewątpliwie policja, która zabrała się energicznie do wyświelenia tajemniczego odkrycia, wyświetli zagadkową sprawę. (z)

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.9383% zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.92 zł.

Kurs guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 guld. gd. w dewizach 132.21 do 173.47 zł, gotówką 172.87 złotych.

POZNANSKA GIEŁDA PIENIEŻNA

Poznań, dnia 2. 9. 1931.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była w dalszym ciągu utrzymana, do notowania doszło jednakże tylko w kil-

ku papierach z powodu braku odpowiedniego materiału.

Z papierów państwowych poszukiwano nadal 5% pożyczkę konwersyjną po 43 1/2% również poszukiwano 4% pożyczkę inwestycyjną po 86.— bez notowania. Z papierów lokacyjnych Pozn. Ziem. Kred. robiono transakcje 8% listami dolarowymi starymi po 89%, poszukiwano 4% listy zastawne konwert. po 31.— lecz bez oddawców, natomiast oddawano 6% listy żytnie po 14.90.

Z akcji bankowych względnie przemysłowych wielki popyt na Bank Polski po 111.— przy zupełnym braku materiału. W obrotach poza giełdowych płacono za 4% premijówki dolarowe 48.50 oraz za 3% pożyczkę budowlaną 34.—.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu):
5% Pożyczka konwersyjna 43 1/2% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 89.—% +
(Kurs w złotych)
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego 14.90 O.
Tendencja utrzymana.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Poznań, dnia 2. 9. 1931.

Ceny orientacyjne

Zyto nowe — zdrowe, suche	20.50—20.75
Uspokobienie słabe.	
Pszenica nowa zdrowa sucha	20.75—21.75
Uspokobienie słabe.	
Jęczmień przemysłowy	17.75—19.00
Uspokobienie słabe.	
Jęczmień browarowy	21.00—23.00
Uspokobienie spokojne.	
Owies	17.00—18.00
Uspokobienie spokojne.	
Maka żytnia 65% wł. work.	32.50—33.50
Uspokobienie słabsze.	
Maka pszenna 65% wł. work.	33.25—35.25
Uspokobienie słabsze.	
Otręby żytnie	12.75—13.50
Otręby pszenne	12.50—13.50
Otręby pszenne (grube)	13.50—14.50
Rzepak	26.50—27.50
Groch Victoria	23.00—26.00
Słoma prasowana	3.75—4.00
Siano luźne	5.50—6.00
Siano luźne nadnoteckie	7.00—7.50
Siano prasowane	7.35—8.10

Ogólne uspokobienie słabe.

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 15 tonn, pszenicy 75 tonn, jęczmienia 15 tonn.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 2. 9. 1931.

Waluty Gotówka
Dolary St. Zjedn. tr.: 8.92 1/2; sp.: 8.94 1/2;
kup.: 8.90%.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgia	124.44	124.75	124.13
Holandia	360.00	360.90	359.10
Nowy Jork			
czeki	8.923	8.943	8.90
Nowy Jork			
kabel	8.927	8.947	8.907
London	43.391 1/2	43.50	43.29
Paryż	35.01	35.10	34.92
Szwajcaria	173.83	174.26	173.40
Wiedeń	125.50	125.81	125.19

Tendencja słabsza.

Papiery wartościowe i obligacje:

4% poź. inw. szt. ser.	83.25—83.50
3% poź. bud.	31.25—31.00
5% poź. konw.	44.25
6% poź. dol.	68.00—69.00

Akcje w złotych:

Bank Polski	0.00—112.00
Lilpop	14.00

Tendencja niejednolita.

Komentarz.

Dla papierów państw. i listów zast. tendencja niejednolita. Z akcji bankowych utrzymany Bank Polski, zaś z metalurgicznych nieco mocniejszy Lilpop.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, dnia 2. 9. 1931.

Pszenica march. nowe zbiory	202.00—204.00
Tendencja słaba.	
Zyto march. nowe zbiory	168.00—170.00
Tendencja słaba.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	152.00—162.00
Tendencja spokojna.	
Owies march.	129.00—137.00
Tendencja stała.	
Maka pszenna	25.50—32.25
Tendencja słabsza.	
Maka żytnia	23.50—26.00
Tendencja słabsza.	
Otręby pszenne	11.50—12.00
Tendencja nieco słabsza.	
Otręby żytnie	10.00—10.40
Tendencja nieco słabsza.	
Groch Victoria	22.00—28.00
Makuchy lniane	13.70—13.90
Wytloki suche paryt. Berlin	6.80—6.90
Ogólna tendencja słabsza.	

Układ sił w Kortezach hiszpańskich

Dzisiejsze Kortezy hiszpańskie, które wyszły z wyborów po przewrocie republikańskim, liczą 464 posłów, a podział ich na grupy i stronnictwa jest następujący:

Prawica monarchistyczna, obejmująca szczątki dawnych stronnictw monarchistycznych, liczy zaledwie 39 posłów.

Środek republikański, dający główne oparcie obecnemu rządowi, ma razem 229 posłów, ale podzielonych na trzy grupy, licząc od prawa na lewo:

1) Republikańska Prawica, złożona tylko z 28 posłów stosunkowo umiarkowanych, na której czele stoi p. Meala Zamora, obecny prezydent rządu.

2) Związek Republikański, złożony z 145 posłów, najliczniejsza grupa parlamentarna, pod przewodnictwem p. Lerroux, b. przywódcy radykalno-republikańskiego, obecnie ministra spraw zagranicznych, prowadzącego politykę jeszcze skłoną do pewnego umiarkowania.

3) Stronnictwo Radykalno-Społeczne pod przewodnictwem pp. Marcelino Domingo i Alvaro de Albornoz, którzy dwa lata temu wyszli z grupy p. Lerroux, jako zbyt umiarkowanej.

Lewica: Stronnictwo Socjalistyczne, złożone z 114 posłów, pod przewodnictwem p. Indalao Prieto, z którego ramienia p. Julian Besteiro wybrany został przewodniczącym Kortezów.

Regionaliści na lewicy: Katalońska lewica, złożona z 42 posłów pod przewodnictwem p. Macia; grupa galicyjska, złożona z 22 posłów; grupa baskijska, złożona z 16 posłów.

Z przeglądu tego wynika, że sam środek republikański, liczący 229 posłów na 464, nie ma większości bez poparcia socjalistów, którzy zresztą oddziaływują dość znacznie na lewe skrzydło republikańskie. Narazie socjaliści nie wysuwają zbyt silnie programu społecznego, podnosząc, że należy utrwalic ustrój republikański. Kongres socjalistów hiszpańskich z 10 do 12 lipca b. r. uchwalił wstrzymanie socjalistów w tymczasowym rządzie.

Na dalszy przebieg wypadków znaczny wpływ będzie miała, właśnie od strony socjalistów, walka między dwiema organizacjami robotniczymi. Unja Generalna Robotników jest organizacją związaną ze Stronnictwem Socjalistycznym i jego syndykalizmem. Natomiast Konfederacja Narodowa Pracy, której sztab znajduje się w Barcelonie, kieruje się ideami syndykalizmu anarchistycznego. Dwie te organizacje są w zaciętej walce, która jest często istotnym powodem zaburzeń, o których nadchodzą wiadomości z różnych środowisk Hiszpanji. Barcelońska anarchistyczna Konfederacja Pracy ma poparcie grupy p. Macia, gdyż pomogła mu ona do zwycięstwa nad umiarkowanymi grupami katalońskimi pp. Cambó i Puig Cadafalek (Liga Regionalistyczna) i p. Nicolau d'Oliver (Akcja Katalońska Republikańska), co nakłada na p. Macia zobowiązania bronięcia ich przed działaniem rządu. Walki te w kraju oddziałują oczywiście na nastroje i posunięcia w Kortezach.

St. St.

Siedziby okręgowych kas chorych

Nowy podział terytorjalny kas chorych, zatwierdzony w ostatnich dniach przez ministra pracy i opieki społecznej, ustala siedziby organizowanych obecnie kas okręgowych w następujących 57 miastach:

Baranowice, Biała, Białystok, Bielesko, Brodnica, Brześć nad Bugiem, Bydgoszcz, Chojnice, Częstochowa, Czortków, Drohobycz, Gdynia, Gniezno, Grodno, Grodzisk, Grudziądz, Inowrocław, Kalisz, Kielce, Kołomyja, Kowel, Kraków, Krosno, Leszno, Lublin, Lwów, Łomża, Łódź, Nowy Sącz, Ostrowiec, Ostrów, Płock, Pińsk, Poznań, Pułtusk, Przemyśl, Radom, Rawa Rumska, Równe, Rzeszów, Siedlce, Sosnowiec, Starogard, Stanisławów, Stryj, Szamotuły, Tarnopol, Tarnów, Toruń, Warszawa, Wągrowiec, Wilno, Włocławek, Zakopane, Zamość, Złoczów oraz Żyrardów.

O redukcję płac pracowników fizycznych

Pod przewodnictwem dyrektora Pozn. Izby Przemysłowo-Handlowej p. dr. Waschko odbyło się w poniedziałek posiedzenie wydziału rozjemczego przy Inspektoracie Pracy, w którym uczestniczyli przedstawiciele wszystkich na terenie miasta Poznania istniejących organizacji zawodowych, a więc Zjednoczenia Zaw. Polskiego, socjalistycznego związku klasowego i „sanacyjnego” związku zawodowego „Praca”, a z ramienia pracodawców reprezentant Związku Pracodawców na Województwo poznańskie.

Przedmiotem konferencji była sprawa zamierzonej przez pracodawców redukcji płac zarobkowych o 13 proc. dla sił męskich i 15 proc. dla sił żeńskich. Pracodawcy uzasadniają swój zamiar twierdzeniem, że na podstawie statystycznych danych komisji budżetowej nastąpiła od kwietnia 1929 r. do czerwca 1931 r. redukcja budżetu robotniczego o 13 proc.

Przedstawiciele organizacji zawodowych wypowiedzieli się kategorycznie przeciwko jakiegokolwiek obniżce zarobków z tem uzasadnieniem, że uzdrowienie stosunków gospodarczych nie powinno przeprowadzać się kosztem klasy robotniczej. Zresztą — tak wywodzili — robotnikom i tak już nie płaci się umówionych zarobków, którzy wyrównywali budżet robotniczy. Maksymalny bowiem zarobek tygodniowy męskich sił roboczych wynosi 38,64 zł, podczas kiedy budżet robotniczy przedstawia się dziś w wysokości 51,80, co stanowi dyferencję 13 zł. Nadto pracownicy uzasadniają stanowisko swoje tem, że w dzisiejszych warunkach nie znajdują pełnego zatrudnienia, co w konsekwencji przyczynia się również do obniżki dochodu.

Po tej wspólnej konferencji odbyło się specjalne zebranie przedstawicieli związków zawodowych z dyrektorem p. dr. Waschko, który starał się wpłynąć na organizację zawodowe pracowników, aby same od siebie przedstawiły propozycje odnośnie obniżki zarobków. Atoli przedstawiciele pracodawców i w następnej wspólnej konferencji obstawali kategorycznie przy swojej pierwotnej propozycji.

Wobec rozbieżnego stanowiska stron oświadczył p. dr. Waschko, że decyzja komisji rozjemczej będzie mogła zapadć dopiero za 2 tygodnie, ponieważ on sam udaje się w podróż na kilka dni, (we)

Zwiększają się szeregi emerytów

Z Wroniek piszą nam:

Z dniem 31 sierpnia 1931 przeszedł w stan spoczynku długoletni zasłużony nauczyciel szamotulski i rektor Edmund Kemnitz, który od roku 1922 był założycielem, organizatorem i kierownikiem szkoły wydziałowej we Wronkach. Odchodzący przedwcześnie w stan spoczynku rektor Kemnitz, zasłużył się szkolnictwu swą sumienną i gorliwą pracą jako wybitny fachowiec, świetny metodyk, a przede wszystkim jako wychowawca. Młodzież szkolna wdzięcznie uznaje jego działalność, a dawniejsi uczniowie, dziś już na poważnych stanowiskach, z uznaniem ją wspominają. Pracował dla dobra szkoły, prowadził młodzież i otoczenie sw. do Boga, do prawdziwej miłości Ojczyzny, i do służby społecznej. Świadczył o tem wymownie przez niego przy szkole wydziałowej założone związki L. O. P. P., T. C. L., wieczory naukowe w czasie adwentu i postu, wystawy szkolne i świetnie obmyślane, doskonałe organizowane obchody. W świeżej pamięci tujejszego społeczeństwa jest jeszcze zeszłoroczny obchód Sobótki z inacenisacją

Nie tandetę — tanio,

lecz towary w najprzedniejszych gatunkach po niebywałych niskich cenach nabyć można podczas „10 Taniach dni” we firmie Wiza i Matuzsek, Nowa 6 i 27 Grudnia 5. dw 967/8

25-lecie Tow. Młodzieży w Bukówcu

Tow. Młodzieży Polskiej w Bukówcu, (pow. nowotomyski) obchodziło ostatnio uroczystość 25-lecia swego istnienia. Jak wszystkie organizacje niezależne w powiecie nowotomyskim, również i S. M. P. musiało walczyć z poważnymi trudnościami przy uzyskaniu zezwolenia na obchód.

Już we wczesnych godzinach rannych, przybyły wozami z pobliskiej stacji kolejowej Porajów delegacje bratnich towarzystw, witane przez miejscowe towarzystwo z orkiestrą na czele. W pochodzie ruszono przed Dom Katolicki, gdzie przy raporcie stwierdzono 678 obecnych. Po krótkiej przerwie wyruszone do kościoła na mszę św., którą odprawił ks. patron Kozłowiec, wygłaszając podniosłe kazanie zastosowane do uroczystej chwili. Chór druchów i druhów pod batutą p. B. Przybylskiego przyczynił się swym śpiewem w czasie mszy św. do podniesienia uroczystego nastroju.

Po nabożeństwie, odbyła się w sali parafialnej uroczysta akademja, którą zajął sekr. dh. Alojzy Simon, witając gości i delegatów. Na przewodniczącego powołano byłego kierownika miejscowej szkoły p. Walentego Rogalczyka, do pióra p. Jadwigę Neugebauerównę.

Następnie zabrał głos ks. patron Kozłowiec, który w krótkich słowach podkreślił wartości wychowawcze w szeregu S. M. P. Jako drugi przemawiał przewodniczący p. Rogalczyk, poczem dh. sekr. Simon odczytał sprawozdanie z 25-letniej działalności S. M. P. Dyplom uznania wręczono wicepatronowi Stowarzyszenia od chwili jego założenia, p. Walentemu Kańduke, dalsze odznaczenia otrzymali dh. dh. Wincenty Drzymała, Stam, Konia i Marcin Dziecioł za wzorową pracę w zarządzie.

Delegaci bratnich organizacji składali życzenia Towarzystwu Jubilatowi, ofiarując gwoździe pamiątkowe. Dh. dh. Szczepan Adamczak i Roman Janas wygłosili piękne deklamacje.

Po przerwie obiadowej wyruszone o godz. 14.30 na boisko, gdzie odbyła się zabawa ludowa. W miłym nastroju bawiono się do wieczora. Uroczystość pozostawia wśród uczestników miłe i niezatarte wrażenie. Uczestnik.

S. p. Ks. Józef Lempka

(KAP.) W nocy z 11 na 12 sierpnia r. b. umarł w Detroit w Stanach Zjednoczonych wielki patriota i gorliwy kapłan, ks. Józef Lempka, konsultor diecezjalny, proboszcz parafii św. Stanisława, oficer orderu „Polonia Restituta”, kapelan Stowarzyszenia Weteranów Armji polskiej i sokołów polskich.

Zgon śp. ks. Lempki wywołał ogólny żal w Polonii amerykańskiej, która zmarłego kapłana ceniła za jego poświęcenie się dla sprawy Bożej i narodowej oraz za jego piękne cechy charakteru.

Echa procesu Woldemarasa

Kowno, 2. 9. (PAT.) Władze litewskie zezwoliły Woldemarasowi na wyjazd do Zarazai, dawniejszego Nowoaleksandrowa. W dniu wczorajszym zwolnieni zostali za kaucją skazani w procesie Woldemarasa na 1 rok więzienia.

Mąka droższa w Warszawie.

Warszawa, 2. 9. (Tel. wł.) Od środy cena mąki została w detalu podwyższona o 2 grosze. Podwyższenie to zatwierdził także komisariat rządu, (w)

S. p. Hołowko i socjalizm

O zamordowanym śp. pośle Hołowce, który — jak wiadomo — należał dawniej do P. P. S., pisze socjalistyczny krakowski „Naprzód”:

„Kiedy śp. Hołowko należał do P. P. S. i dążył namiernie do rozwiązania kwestji narodowościowej na kresach wschodnich w duchu sprawiedliwości, praworządności i wolności, czy on pomyślał wtedy, że tak skona?... Sam kresowiec, z natury ruchliwy i rzutki, uważał on stanowisko P. P. S. w kwestji ukraińskiej za niedosć radykalne i wiodł na ten temat spory bez końca z nieodżałowanej pamięci Feliksem Perlem, który zresztą miał o Hołowce od dawna ustalone zdanie. Czego właściwie Hołowko w tej kwestji żądał od partji, to pozostawało zawsze niejasne, pełne niedopowiedzeń, mętne. Wogóle pomysły, w które ruchliwa natura Hołowki obfitowała, znamionował zawsze jakiś nieokreślony, a bezpłodny ferment, jakiś nastroj ustawicznego malkontenta, nienasycony głód jakiegś oryginalności, jak np. propagowany przezeń w partji bezskutecznie pomysł popierania kościoła narodowego i rozpętania walki religijnej na wielką skalę”.

Tyle „Naprzód”. Do tego dodaje „Głos Narodu” następujące słuszne uwagi ogólne o socjalizmie:

„Ostatnie zdanie jest o tyle ciekawe, że ta bojowość ś. p. Hołowki w sprawach religijnych klóci się z jego kompromisowością w sprawach narodowościowych. Taki zresztą mniej więcej jest socjalizm, a dalszym objawem dwoistości tego kierunku politycznego jest m. in. to, że socjalizm na terenie społecznym głosi hasło walki klas, a na terenie międzynarodowym hasło porozumienia państw”.

Magistrat prosi o datki...

„Gazeta Warszawska” donosi, co następuje:

„Piotrkowski magistrat rozesłał do wszystkich większych firm i fabryk pismo, w którym prosi o dobrowolny datki w oznaczonej wysokości, na reparację bruków ulicznych, które rzeczywiście w całym mieście są w fatalnym stanie. Między innemi, pismo takie otrzymały huty Haeblera, z oznaczoną sumą 3.000 zł. Prośba umotywowana była niszczeniem bruków przez wozy przedsiębiorstwa. Tymczasem huty znajdują się poza miastem i posiadają własną bocznice kolejową, nie posiadając wcale wozów. Wobec tego bar. Haebler odmówił stanowczo zapłacenia dobrowolnego podatku.

„Takie są skutki rządów czerwonego magistratu w Piotrkowie, że na reparację bruków brak środków i trzeba po nie wyciągać zębraczę dłoń do przeciętnego społeczeństwa”.

Bezrobotni nauczyciele szkół powszechnych

W związku z naszym artykułem „Przed nowym rokiem szkolnym” podajemy następującą informację „Polonii”:

„Zastraszającym objawem bezrobocia wśród inteligencji są cyfry, dotyczące nauczycieli szkół powszechnych. Podług zeszłorocznych obliczeń było w Polsce około 5 tysięcy absolwentów i absolwentek seminarjów nauczycielskich bez posad. Ostatni rok powiększył tę liczbę o 6 tysięcy nowych kandydatów maturzystów. Ponieważ zaś rząd zwalnia obecnie nauczycieli kontraktowych i tymczasowych, przyjął więc można, że Polska posiada około 12 tysięcy bezrobotnych nauczycieli szkół powszechnych.

„Sprawą tą zajął się zarząd główny Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego Nauczycieli Szkół Powszechnych i omawiał ją wyczerpująco na posiedzeniu, które się odbyło przed kilku dniami. Postanowiono przeprowadzić rejestrację bezrobotnych nauczycieli i w miarę możliwości nieść im pomoc”.

„Strzelec na Ziemi Wlkp.”

Na skutek naszej notatki wczorajszej, że redaktorem odpowiedzialnym pisma strzeleckiego jest współpracownik Nowego Kurjera, przesyła nam p. Tadeusz Paczkowski wyjaśnienie, że był redaktorem odpowiedzialnym „Junaka”, prowadząc w nim dział sportowy, lecz obecnie w redakcji „Strzelca” nie współpracuje, ani nie stoi z nią w żadnej łączności.

„Myśl Narodowa”

Jedynie dzisiaj pismo tygodniowe polskie z typu swego i wysokiego lotu przypominające najświetniejszą tradycję „Głosu”, „Prawdy” i „Przeglądu Tygodniowego” — „Myśl Narodowa” ani na chwilę nie zniża sztańdaru i bez przerwy, pomimo zastoju wydawniczego, wydaje pełne treści, piękna prozą zapełnione zeszyty. W ostatnich dwu zeszytach (40 i 41) znajdujemy pod artykułami podpisy (oprócz pseudonimów): Marjana Kiniorskiego (znanego powszechnie ziemianina), A. Nowaczynskiego, Z. Wasilewskiego, J. Rembielińskiego, Chestertona (w doskonałym przekładzie), K. M. Morawskiego (bardzo ciekawe wspomnienia o Krakowie z przed 30 lat), W. Wiasutynskiego, W. Podolskiego (świetne krytyki dzieł sztuki plastycznej) i w. in. Na uwagę zasługują doskonale w ostatnich czasach tu zamieszczane artykuły o kryzysie gospodarczym w Polsce J. Prusa, Kiniorski w dwu ostatnich zeszytach podaje rewelacyjne szczegóły z dziejów tworzenia się rządu polskiego w r. 1918.

Wiele recenzji i wiadomości literackich dopełnia każdego zeszytu, przez co pismo staje się cennym informatorem ruchu umysłowego.

Cena zeszytu 80 gr. Prenumerata kwartalna wynosi zł. 8. Adres Administracji Al. Jerozolimskie 17.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Socjalizm bankrutujący

Niema tego złego, co by na dobre nie wyszło! Powoli zaczynamy odkrywać błogosławione skutki przesilenia gospodarczego. Chwilowo wprawdzie tylko zagranicą, ale w niedalekiej przyszłości również i u nas stwierdzimy, że kryzys gospodarczy oczyszcza świat z najprzeróżniejszych absurdów i przywraca panowanie zdrowemu rozsądkowi.

Historja paru ostatnich miesięcy była bardzo pouczająca pod tym względem: zaczęło się od niespodzianego krachu bankowego w Austrii (Creditanstaltu), przyszła kolej na finanse niemieckie, podminowywane „viribus unitis” przez szowinizm i socjalizm, załamała się „piatiletka”, na koniec zaś runęła chluba międzynarodowego socjalizmu: gabinet Mac Donalda!

W miarę piętrzenia się trudności, w miarę wzrostu armii bezrobotnych, w miarę postępującego zastoju życia gospodarczego — mędrcom socjalistycznym wszystkich odcieni dziwnie błędną w swej czerwieni i tracą na fantazji, a „radosna ich twórczość” nagłemu ulega zahamowaniu. Jako że łatwiej jest gospodarzyć z pełnego, niż puste napełniać...

W takich to chwilach przykrych wraca do dawnego znaczenia doktryna kapitalistyczna. Ta właśnie doktryna, której świat zawdzięcza postęp techniczny i cywilizacyjny. Ta właśnie doktryna, której Francja dzisiejsza zawdzięcza stanowisko mocarstwowe.

Doktryna niecierpiąca przez utopistów, przez doktrynerów, przez ludzi, którzy własną gospodarnością niczego nie zbudowali, za wyjątkiem pałaców na lodzie i planów uszczęśliwienia ludzkości. Doktryna ta wraca. Dobra to wróżba dla świata znękanego długotrwałym kryzysem.

Gdy Francja w r. 1926, wskutek rządów kartelu lewicy znalazła się w położeniu podobnym do dzisiejszego położenia Anglii, gdy kurs franka zaczął gwałtownie spadać, naród francuski ocknął się, zareagował, wiedziony zdrowym instynktem samozachowawczym: wygwizdano Herriota, zmuszając go do sromotnej ucieczki; rządy powierzono Poincarému, którego zdecydowana prokapitalistyczna polityka uratowała gospodarstwo francuskie przed katastrofą i republice nadała splendor drugiej, po Stanach Zjednoczonych, potęgi świata.

Jesteśmy obecnie świadkami podobnego odruchu w Anglii. Swoisty charakter tego narodu sprawił, że nie wygnano tam złych proroków, jak to w swoim czasie uczyniono we Francji, lecz że zachowano kilku z ich w charakterze sojuszników, ile raczej zakładników, współodpowiedzialnych za przykrą operację „zjadania zupy”, której narzeczyli.

W innych państwach socjalizm bądź to już znajduje się w odwrocie, bądź też manifestuje zamiary odwrotu. Także w Polsce domorosły etatyzm przeżywa niemiłe chwile. I on zbankrutował. Trzeba, by umiał wyciągnąć z tego jedynie właściwe konsekwencje.

Krótkie informacje gospodarcze

— Firma Borst w Łodzi postanowiła wnieść apelację do sądu apelacyjnego w Warszawie o uchylenie wyroku sądu okręgowego, ogłaszającego jej upadłość.

— Na dzień 3 września r. h. zwołane zostało zgromadzenie akcjonariuszów Włocławskiej Manufaktury, na którym ma być omówiona ogólna sytuacja firmy.

— Jak się dowiadujemy, koncern Giesche otrzymał większe zamówienie dla Szwecji i Norwegii.

— Traktat handlowy między Austrią a Rumunią został podpisany w dniu 22 ub. m. na zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania.

— Ogłoszony został we Włoszech dekret podwyższający cło na zboże z 60,60 lirów na 75 lirów od kwintala. Dekret wszedł w życie z dniem ogłoszenia.

— Ograniczenie wypłat wkładów przez banki lotewskie do wysokości 5 procent w stosunku tygodniowym zostało przedłużone do 16 września r. b.

— Rozeszły się pogłoski o mającej niedługo nastąpić fuzji Standard Oil Company z New Jersey z Standard Oil Company w Kalifornii. Kapitał tych połączonych towarzystw wyniósłby w sumie 2 miliardy dolarów.

— Bank Rolny w Bułgarii postanowił obniżyć z dniem 1 września oprocentowanie pożyczek hipotecznych z 12 na 10 proc.

Polskie rybołówstwo morskie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Gdynia, w sierpniu.

Morski Instytut Rybacki w Gdyni sporządził na dzień 31 grudnia 1930 roku statystykę ludności rybackiej na naszym wybrzeżu, oraz statków i narzędzi przez nich posiadanych. Do tego zestawienia przybijają corocznie obliczenia połowów morskich, według ilości, gatunków i cen. Całość — szereg gęstych tablic statystycznych — daje nam wyczerpujące odpowiedzi na wszystkie pytania, dotyczące polskiego rybołówstwa morskiego.

Na polskim wybrzeżu morskim posiadamy 1,105 rodzin rybackich, ogółem 4,702 głów. Najwięcej rodzin rybackich posiada Hel (162), dalej Jastarnia (110), Gdynia (98), Kuźnica (97), Bór (89), Wielka Wieś (67), Rewa (56), Chałupy (45), Swarzewo (45), Karwia (43), Chłapowo (41) i t. d. Najmniej rodzin rybackich jest w Orłowie, Rzecławie, Białdziejowie i Gnieździe. W przeważającej ilości każda rodzina rybacka posiada swój własny dom i w dużej ilości miejscowości większość rodzin rybackich ma łaki lub role. Tylko w Gdyni, Pucku, Obłuwie i Kolibkach większość rybaków nie jest właścicielami domów, podobnie jak nie są rybacy nie trudnią się tam rolnictwem (z powodu nieposiadania własnych gospodarstw).

Rybołówstwo uprawia ogółem 1,516 osób, z tego stałe, czyli zawodowo 1,057, zaś reszta, 459, niestałe. Siedemdziesiąt procent stałych rybaków przypada na Hel, Jastarnię, Kuźnicę, Bór i Gdynię. W tych miejscowościach jest też najmniejszy procent rybaków niestałych. Przewaga rybaków niestałych nad stałymi jest w tych miejscowościach wyjątkowa, gdzie brak portów rybackich uniemożliwia codzienną pracę na morzu, a więc w Wielkiej Wsi, Chłapowie, Karwi Dąbku i Swarzewie. Rybacy niestali trudnią się tam przeważnie rolnictwem. Na półwyspie helskim rybacy niestali zajmują się handlem i rzemiosłem. Kart rybackich na rok 1931 wydano 1,345, w tym 19 dla obcokrajowców (niemieckich optantów), zamieszkałych w Helu.

Przechodzimy do statków i narzędzi rybołówstwa.

Polska flota rybacka posiada ogółem 116 kutrów motorowych i 16 łodzi motorowych. Różnica w tym, że kutry są z pokładem, a łodzie bez. W roku 1921 było kutrów motorowych 66,

łośoś węgorski	plastugi	szprot
113	96	691
		917

Ogólna waga połowów wynosiła w roku 1921: 1,300 t, zaś w ostatnich czterech latach stale wzrastała (1927 — 1,787, 1928 — 2,321, 1929 — 2,783 i 1930 — 3,119 t.)

	Wartość polskich połowów morskich			
	łośoś węgorski		plastugi	
	1928	1929	1928	1929
łośoś	1,138	519	796	
węgorski	667	649	1,091	
plastugi	536	440	985	

Ciekawy jest bardzo sposób użytkowania polskich połowów morskich. W

	wędzarnie miejscowe		spożyte na miejscu	
	1929	1930	1929	1930
łośoś	28	34	48	41
węgorski	180	177	151	132
plastugi	115	123	361	350
szprot	108	167	76	84
śledź	66	54	94	77
wątlusz	—	2	108	86
inne ryby	86	11	206	171

Ogółem w roku 1930 wędzarnie miejscowe zużyły 752 t. ryb, wartości 569,000 zł, na miejscu spożyto 935 t., wartości 940,000 zł, do Gdańska wywieziono 1,371 t., wartości 1,600,000 zł, a zagranicę (do Niemiec) 61 t., wartości 13,000 zł.

Powyższe zestawienia z tablic statystycznych, opublikowanych przez Morski Instytut Rybacki w Gdyni, pouczają nas, że rybołówstwo morskie przysparza krajowi rocznego dochodu przeszło trzy miliony złotych. Ta gałąź gospodarki narodowej rozwijałaby się znacznie lepiej, gdyby rybacy na linii Dąbek—Wielka Wieś posiadali port nad morzem otwartym. Pamiętać należy ciągle o tem, że samych śledzi solonych i świeżych przywieziono do Polski w roku ubiegłym za sumę 52 milj. złotych. Przy rozwinęciu rybołówstwa znaczna część tej sumy mogłaby pozostać w kraju. Pozatem nie wolno ominiąć jeszcze tego, że nasi ry-

w roku 1924 — 92, 1928 — 108. Najwięcej kutrów motorowych posiada Hel (42), dalej Gdynia (28), Kuźnica (18), Bór (11), Jastarnia (10), Puck (3), Rewa (2), Mechlinki (1) i Orłowo (1). W miejscowościach nad otwartym morzem kutrów motorowych niema, bo brak jest tam przystani. Łodzi wioślowo-żaglowych jest ogółem 885. W Helu 151, Gdyni 122, Kuźnicy 100, Jastarni 81, Borze 67, Karwi 62, Rewie 43, Wielkiej Wsi 43 i t. d. Ogólna wartość statków oblicza się na 3,200,000 zł, z czego na sam Hel przypada 1,141,000 zł i na Gdynię 870,000 zł.

Specjalny rozdział to sieci. Sieci zastawne dzielą się na mance szprotowe, mance śledziowe i nety. Pierwszych jest ogółem 4,770 (Hel 1,759, Kuźnica 840, Gdynia 660), drugich 6,058 (Hel 1,851, Kuźnica 902, Gdynia 877) i trzeciego rodzaju, net, najwięcej — 12,070 (Gdynia 2,940, Kuźnica 1,806, Rewa 1,325). Więcierzy, t. zw. żaków, zliczono 6,119 (Kuźnica 1,562, Jastarnia 1,145, Chałupy 1,025). Haczyki łososiowe, t. zw. takle posiada tylko Hel (16,150 sztuk); Gdynia 1,200 i Jastarnia (400) niewiele znaczą. Włoków jest razem 769, z tego kutrowych (trale) — 268, ręcznych (ceze) — 501. Najwięcej trali posiadają Hel (166) i Gdynia (43); ceze Jastarnia (96) i Gdynia (82). Niewody dzieli się na łososiowe, węgorzowe i szprotowe. Pierwszych posiadamy ogółem na wybrzeżu 32, drugich 7, trzecich 54. Pławnic na łososię, mielnice i makrele jest ogółem 7,961. Prawie połowę tych pławnic posiada Hel, a reszta dzieli się pomiędzy Chałupy, Gdynię, Bór, Jastarnię i Rewę.

Wartość wszystkich narzędzi ocenia się na 2,900,000 zł. Najlepiej i najbogaciej jest wyposażony Hel (941,000), dalej Kuźnica (447,000), Gdynia (393,000), Jastarnia (290,000) itd. Wartość statków i narzędzi na głowę rybaka wynosi w Helu 10,105 zł, w Gdyni 9,494, w Kuźnicy 4,937, w Borze 3,540, w Jastarni 3,111, natomiast nad otwartym morzem: w Karwi 1,955, Dąbku 1,030 i Chłapowie 622 zł. Przeciętny majątek każdego rybaka na polskim wybrzeżu oblicza się na 4,029 zł.

Przekonajmy się teraz jaką wartość przedstawia praca 1,516 rybaków polskich, których inwestycje wynoszą 6,108,000 zł.

Przeciętne połowy roczne za okres dziesięcioletni (1921—1930) przedstawiały się następująco (w tonnach):

ślędz	wątlusz	inne ryby
431	135	102
		2,485

skich wynosiła w latach 1928, 1929 i 1930 — 3,3 3,6 i 3,1 milj. złotych.

Wartość poszczególnych gatunków złowionych ryb wyglądała w trzech ostatnich latach następująco (w 1,000 złotych):

	ostatnich dwóch latach wyglądał według wartości następująco (w 1,000 zł):			
	wywóz do Gdańska		wywóz zagranicę	
	1929	1930	1929	1930
586	511	5	—	
239	131	79	—	
615	512	—	—	
107	151	—	13	
115	134	—	—	
134	65	—	—	
124	95	—	—	

bacy morscy, za wyjątkiem helan, są i byli na wybrzeżu ostoją polskości. Czem więcej mamy ich nad naszym Bałtykiem, tem silniej trzymamy w rękę ten skrawek tego morza.

F o b.

Dla przebywających na terenie w. m. Gdańska

100 guldów gdańskich	=	172,87 złotych polskich
10	=	17,29
1	=	1,73
100 złotych polskich	=	57,69 guldów gdańskich
10	=	5,77
1	=	0,58

Artur Henderson,

który po ostatniej zmianie rządu w Anglii został w miejsce Mac Donalda obrany przewodniczącym angielskiej partii robotniczej. Oczekują, że jednocześnie Henderson złoży stanowisko przewodniczącego konferencji rozbrojeniowej w Genewie.

KRONIKA GOSPODARCZA Z KRAJU

(k) **Finansowe wyniki gospodarki kolejowej w okresie 1930/31.** Niezmiennie ciekawe cyfry zawiera statystyka wpływów z eksploatacji przedsiębiorstwa P. K. P. za rok 1930/31. Z cyfr tych wynika, iż mimo ostrego kryzysu gospodarczego i trudności, z jakimi w związku z przesileniem gospodarczym walczyć musiało przedsiębiorstwo P. K. P., jednak ostateczny bilans gospodarki kolejowej jest dodatni i wykazuje zyski. Wpływy z eksploatacji przedsiębiorstwa P. K. P. za rok 1930/31 wynoszą ogółem 1,439,476,892,15 zł, zaś rozchody eksploatacyjne 1,324,602,615,78 zł. Nadwyżka eksploatacyjna czyli zysk za okres 1930/31 wynosi 114,874,276,37 zł. Po dodaniu do tego zysku sumy wpływów nadzwyczajnych w wysokości 76,927,738,72 zł. (w tem 76,100,000 zł. — zysk z poprzednich okresów budżetowych, a 827,738,72 zł. wpływy z innych tytułów) otrzymujemy kwotę 191,802,015,09 zł. Z kwoty tej pokryte zostały wydatki inwestycyjne przedsiębiorstwa P. K. P. w okresie 1930/31 na łączną sumę 161,789,589,48 zł. zaś pozostała część zysku w sumie 30 milionów zł. przełana została do skarbu państwa. Wyniki eksploatacyjne przedsiębiorstwa Polskich Kolei Państwowych są tem charakterystyczniejsze, jeżeli się zważy, że koleje niemieckie, francuskie i inne koleje europejskie walczą z ogromnymi trudnościami i wpływami z eksploatacji tych kolei wykazują znaczny spadek, który doprowadził w wielu towarzystwach kolejowych do deficytowego zamknięcia ubiegłego okresu budżetowego.

(k) **Sprawy celne przemysłu papierniczego.** W jednym z ostatnich Dzienników Ustaw ukazało się rozporządzenie ministerjalne, które wprowadza auwagi do poz. 177 p. 6 p. 7 taryfy celnej, dotyczących papieru i bibuły. Rozporządzenie to nie stwarza poprawy położenia przemysłu papierniczego, a wprowadza tylko stan istniejący już swego czasu. Uwagi te bowiem były zapomniane w rozporządzeniu z dnia 24 listopada obowiązującym od dnia 7 grudnia ub. roku.

Z ZAGRANICY

(z) **Zbiór winogron we Włoszech.** Tegoroczny zbiór winogron, według sygnalizacji z całych Włoch, zapowiada się bardzo pomyślnie. Winobranie tegoroczne rozpocznie się wcześniej, niż w ciągu lat ubiegłych, a to z powodu szybszego dojrzewania produktu. Produkcja wina, o ile nie zajdą okoliczności nieprzewidziane, będzie znaczna i gatunkowo wysoka.

(z) **Sprawa saletry w Chile.** Szeroko dyskutuje się na łamach prasy nad rozwiązaniem towarzyszącego saletry chilijskiej „Compana de Salitre de Chile” t. zw. „Cosach”. Organizacja „Cosach” była dziełem mupadłego regime'u. W skład „Cosach” wchodzi większość producentów saletry i rząd Chile z udziałem 50 proc. kapitału. Atakuje się organizatorów, że oszacowali 5-krotnie wyżej majątek Towarzystwa Anglo-Chilean Nitrate Consolidated Corporation, którego większość akcji znajduje się w rękach Gugaenheim i Brothens. Dalej zarzuca się, że emitowane 120 milionów dolarów bonów przez „Cosach” obciąża 1 q. saletry kwotą 0,72 dol., zatem dawna opłata od eksportu saletry, wpływająca całkowicie do skarbu państwa została zastąpiona przez inny haracz, wpływający do kieszeni prywatnej, a cena saletry nie różni się od dawnej

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Wykrycie dalszego gniazda komunistycznego

„Nakrycie” jacejki drukarskiej — Aresztowano 7 osób, prawie samych „kierowników” — Wśród aresztowanych jest studentka żydowska

Jeszcze nie przebrzmiały echa wykrycia w szopie na Dolnej Wildzie pod nr. 73 jacejki komunistycznej, gdy znowu mamy do zanotowania fakt ujawnienia przez policję gniazda komunistycznego. Tym razem urzędnicy śledczy skierowali swą czujność na Gołecin. Zwrócili uwagę, że w godzinach wieczornych, raz w tygodniu, schodzili się w mieszkaniu 31-letniego Walentego Lewandowskiego jakieś podejrzané osoby. Najpierw krążyły około baraku przy koszarach, następnie pod osłoną ciemności gdzieś ginęły. Policja śledcza barak ten, mieszczący się przy Gołębskiej 3, otoczyła odtań gorliwą opieką.

W sobotę 29 sierpnia ukryci wywiadowcy spostrzegli, jak późnym wieczorem pomiędzy godz. 22 a 23 wchodzili do baraku chyłkiem jacyś ludzie. Wywiadowcy po wejściu wszystkich podeszli pod okno mieszkania Lewandowskiego i wystuczali szczegółowo gorącej dyskusji na temat propagandy Związku Młodzieży Komunistycznej. Był to oczywisty dowód, że się tu zeszła jacejka komunistyczna.

Zgromadzeni pod barakiem urzędnicy śledczy, po krótkiej instrukcji, przy zastosowaniu wszelkich środków ostrożności wtargnęli do mieszkania Lewandowskiego z okrzykiem „Ręce do góry!” Komuniści, których było 6, zupełnie się niczego nie spodziewali. Gospodarz mieszkania, Lewandowski, był właśnie w toku przemówienia, gdy przed oczyma jego stanęła policja.

Ustalono, że Lewandowski, drukarz z zawodu, był kierownikiem jacejki komunistycznej dla drukarzy. Drugim, przydybanym na gorącym uczynku szermierzem komunizmu był 29-letni metalowiec Franciszek Majchrzak, sekretarz komitetu dzielnicowego, zamieszkały przy ul. Marsz. Focha 111. Dalej ujęto 25-letnią żonę Lewandowskiego Marię oraz młodego robotnika Ildefonsa Zimnego, zamieszkałego przy ul. Wyspiańskiego 35. Poza tym w ręce policji śledczej dostał się robotnik kolejowy Stanisław Izdorek (pl. Portowy 5), który był znowu kierownikiem jacejki robotników kolejowych. Ujęto też przybywającą na zebraniu Zofję Krentą, pracowniczkę laboratoryjną.

Mieszkanie Lewandowskiego podano przy tej sposobności szczegółowej rewizji. Wynik był spodziewany, bowiem znaleziono mnóstwo dowodów rzeczowych w postaci przeróżnych ulotek, przyrządów itp. Znaleziono też pozatem bloczkę „Mopru”, służącą do zbierania składek na rzecz więźniów politycznych.

W czasie obserwacji tajemniczego baraku uderzyło też urzędników śledczych, że chodziła tam młoda kobieta, której ostatnio na zebraniu nie było. W wyniku dochodzeń ustalono, że była to studentka z tutejszego uniwersytetu, słuchaczka wydziału matematyczno-przyrodniczego Majteła Heimanówna (Żydówka), zamieszkała przy ul. Strusiej 3a. Heimanównę również aresztowano, gdyż okazało się, że piastowała „godność” kierowniczkę Mopru na Poznaniu.

Wszystkich aresztowanych po spisaniu protokołu oddawiono do dyspozycji władz sądowych. Policja śledcza nakrywając w krótkim czasie takie dwa ważne ośrodki komunistyczne, odniosła nieładny sukces. Szczególnie wydatnie zasłużył się około zlikwidowania jacejki komunistycznej w Gołecinie przedownik policji śledczej Maliński, a inni koledzy gorliwie mu dopomagali. (z)

Samobójstwo pana młodego

Zastrzelił się w przededniu ślubu

Nasz korespondent kępiński (ck) donosi:

Wczoraj, dnia 1 b. m. nad ranem zastrzelił się w własnym mieszkaniu przy ulicy Starej, 27-letni Wilhelm Pawelczyk. Wypadek ten wzbudził w Kępnie ogromne wrażenie, głównie z tego powodu, że w dniu dzisiejszym miał się odbyć w kościele parafjalnym ślub Pawelczyka. Dotąd nie udało się ustalić, jakie były przyczyny sensacyjnego samobójstwa.

Rower za grosz

Nieprawdopodobnie naiwny zakład

Robotnik Słowiński Józef z Łęczyca doniósł policji, że pewnego dnia, gdy przyjechał rowerem do Strzałkowa po chleb, na ulicy Pocztovej spotkał nieznaną mu mężczyznę i wdał się z nim w rozmowę. Zaproponowali mu następujący zakład: Jeżeli w papierku będzie grosz, dostanie od nich 10 dolarów, a jeżeli nie będzie grosza, da im swój rower. Jeden z nieznajomych wyjął grosz, owinał w papier i rzucił na ziemię. Słowiński twierdził, że w papierze jest grosz, lecz gdy papier podniósł z ziemi, okazało się, że grosza nie było, wobec czego zakład przegrał i na żądanie nieznajomych oddał im rower. Nieznajomi natychmiast udali się w kierunku Słupcy. Słowiński dopiero po przybyciu do domu i rozważeniu sprawy przyszedł do przekonania, że padł ofiarą oszustów i udał się sam na poszukiwanie sprawców do Słupcy, lecz bezskutecznie. Rower był oznaczony marką fabryczną „Puch” i nr. 358050. (z)

KALENDARZYK

Środa, 2 września 1931.

Stońce: wschód 5,03 — zachód 18,40 — długość dnia 13 godzin 37 min.
Księżyc: wschód 19,59 — zachód 10,52 — przed ostatnią kwadrą.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Środa, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 14 st.

Cels. Pochmurno. Wiatr południowo-zachodni. Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 753 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 24 st. Cels., najniższa plus 12 st. Cels.

Przewiednia pogody na czwartek: Pochmurno, lecz bez deszczu.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: dziś plus 0,38 m.

Kal. rzk.: Maksym M. — jutro Izabella.
Kal. słow.: Czciog — jutro Bronisława.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Czerwona, Stary Rynek 37. — Apteka Zielona, ul. Wrocławska 31. — Apteka 27 Grudnia, 27 Grudnia 18. — Apteka im dr. Karola Marcinkowskiego w „Bazarze” przy ulicy Nowej.

Jeżyce: Apteka pod Gwiazdą, ulica Kraszewskiego 12.

Łazarz: Apteka św. Łazarza, ul. Strusia 9. Wilda: Apteka pod Koroną G. Wilda 61. W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

OSOBISTE

— * Srebrne gody obchodzą w dniu 3 bm. pp. inż. Stanisław i Maria z Sanderów Choynaccy w Poznaniu. Msza św. na intencję jubilatów odbędzie się 3 bm. o godz. 9 w kościele św. Wojciecha.

— * Nominacja. J. E. Ks. Kardynał Prymas zamianował na stanowisko dyrektora Związku Towarzystw Dobroczynności „Caritas” z dniem 1 września r. b. ks. Edmunda Wołkowskiego, dotychczasowego dyrektora Poznańskiego Okręgu „Caritas”. Nominat będzie nadal pełnił również obowiązki w okręgu. (z)

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * Tow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo parafji św. Marcina przypomina swym członkom czynnym, że zebranie zwykłe odbędzie się w czwartek, 3 bm. o godzinie 16,30 w ochronie św. Józefa.

— * Z Tow. Przem. „Dźwignia” Poznań-Łazarz. Zebranie plenarne odbędzie się 3 bm. o godz. 20 w lokalu zebrani przy ul. Marszałka Focha 62. Referat wygłosi ks. Maleszka.

— * Z Ogniska Polek. W środę, dnia 2 bm. o godz. 18,15 odbędzie się zebranie plenarne z wykładem w lokalu Związku Techników, św. Marcin 21.

— * Z Sodalitki Marjańskiej Panów S. E. Zebranie miesięczne jutro w czwartek, o godzinie 20, adoracja o godz. 21.

— * Baczność elektromonterzy! Plenarne zebranie Sekcji elektromonterskiej przy Zjedn. Pracowników Rzemieślniczych, odbędzie się w sobotę 5 bm. o godz. 19, na salce 20 Domu Rzemieślniczego przy ul. Fr. Ratajczaka (wejście z ul. Wally Zygmunta Starego 9. Z powodu bardzo ważnych spraw jest przybycie wszystkich kolegów pożądane.

— * Towarzystwo Entomologiczne w Poznaniu. Miesięczne zebranie odbędzie się w czwartek, dnia 3 bm. o godz. 19 w lokalu p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8a.

— * Zrzeszenie Związków Zawodowych Automobilistów Z. Z. R. P. Zebranie filii Poznań odbędzie się w sobotę 5 bm. na sali posiedzeń p. Jaszyka przy ulicy Kraszewskiego 16. Ze względu na ważność spraw mających wejść pod obrady, prosimy o liczne i punktualne przybycie.

ZYCIE SOKOLE

— * „Sokół” Poznań IV, św. Łazarz. Zebranie plenarne odbędzie się dziś w środę 2 bm. o godz. 20 w lokalu Zjednocz. Kolejowców Polskich, ul. Spokojna 24.

— * Tow. Gimn. „Sokół” Poznań XI, Rataje, gniazdo żeńskie. Zebranie plenarne odbędzie się dziś w środę, dnia 2 bm. o godz. 20 w sokolni.

— * „Sokół” Śródmieście. Zebranie plenarne odbędzie się dziś o godz. 20,15 w salce przy ul. św. Marcina 65. — Cwiczenia Oddziału Młodzieży Gniazda rozpoczęły się z dniem 1 września rb. w sali gimnastycznej przy Zielonych Ogródkach.

— * Sokolice, Śródmieście. Zebranie plenarne odbędzie się w piątek, dnia 4 bm. o godzinie 20. Na porządku obrad odczyt, sprawa zabawy i pogadanka.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * Zarząd Komitetu L. O. P. P. miasta Poznania zawiadamia, że z dniem 4 bm. biuro oraz ośrodek propagandowy Komitetu przeniesione zostaną do nowego lokalu przy ul. Aleje Marcinkowskiego nr. 18, pierwsze piętro prawo, telefon 52-62.

— * Zamknięcie drogi wojewódzkiej. Powiatowy Zarząd Drogowy w Poznaniu przystępuje do uruchomienia robót około odnowienia powłoki tłuczniowej na drodze wojewódzkiej Środa — Charnowo — Głogowiniec nr. 19 w odcinku Pobjedzińska — Łagiewniki. Wykonywanie robót przypuszczalnie trwać będzie od 7 września do 7 listopada rb. W związku z tem zamknięto dla komunikacji kołowej wzmiarkowany wyżej odcinek na okres wykonywania prac. Drogę objazdową dla tego odcinka wyznacza się przez Główną p. Pobjedzińska, Węglewo, Latalice, Podarzewo do Śroczyzna.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * Poziom kosztów utrzymania obniżył się w miesiącu sierpniu, w porównaniu ze stanem notowanym za miesiąc poprzedni o 2,75 procent, jak to dzisiaj ustaliła na posiedzeniu wojewódzka komisja do badania zmian kosztów utrzymania osób pracujących w handlu i przemyśle.

— * Z targu. Dnia 2. b. m. na placu Sapięzińskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 3,60—4,00 zł; masła mleczarskiego 4,40—4,80 zł; twarogu 0,80—1,20 zł; mendel jaj 1,90—2,00 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 28—30 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,40 do 2,60 zł; słoniny wędzonej 2,80—3,00 zł; wieprzowiny 2,00—2,60 zł; wołowiny 1,60 do 2,80 zł; cielęciny 1,60—2,80 zł; skopowiny 2,40—3,20 zł; koziny 1,40—1,60 zł; smalcu 2,00—2,60 zł; za drób: 1 para kurcząt 2,60—4,00 złotych; kura 3,50 do 6,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczka 3,00 do 5,00 zł; gęś 8,00—11,00 zł; para gołębi 1,60 do 1,90 złotych; para kuropatów 3,00 złote; królik 3,00 do 4,00 złotych; za ryby: 1 kilogram karpia 4,40—4,80 zł; lina 2,40—3,20 zł; okonia 2,00—2,40 zł; karasia 3,20—4 zł; białych ryb 0,80—1,60 zł; 1 kg. węgorza 4,40—4,60 zł; 1 kg. sandacza 4,60—5,00 zł; 1 kg. leszcza 3,00 zł; 1 kg. suma 4,00 zł; 1 kg. szczupaka 3,60—4,00 zł; Za ryby śnięte płacono 60—80 gr mniej. Płacono za jarzyny: 1 kilogram ziemniaków 5—7 gr; cebuli 0,70—1,00 zł; szpinaku 40 groszy; 1 kg. jarmużu 30—40 groszy; 1 kilogram bobu 1,20 złotych; pecek rzodkiewek 10—15 gr; główka zielonej sałaty 5—10 gr; rabarberu 20—30 gr; 1 kg. młodej fasoli 40—80 gr; włoskiej kapusty 15—30 gr; białej 15—30 gr; modrej 30—50 gr; 1 mendel ogórków 40—60 gr; 1 kalafior 0,30—1,00 zł; 1 kg. kalarepy 0,20 zł; 1 kg. marchwi 0,20—0,30 zł; owoce: 1 kilogram śliwek 0,80—0,80 zł; 1 kilogram renklodów 0,60—1,20 zł; mirabeli 0,60—0,70 zł; pomidorów 30—50 gr; groszku w strączkach 70 gr; czarnych jagód 60—70 groszy; jabłek 30—80 groszy; gruszek 0,20—0,80 zł; 1 kg. winogron 1,00—3,00 zł; grzyby: 1 kg. borowików 0,70—1,60 zł; pieczarek 0,80—1,20 zł; 1 kg. masłaków 0,80—1,00 zł; 1 kg. kurków 0,40—0,70 zł; rydzów 2,00—2,40 zł; sowy, serojadki i inne grzyby 80 gr; 1 kg. zielonych grzybów 0,70—1,00 zł; 1 kg. borówek 0,80 do 1,10 zł; 1 kg. głogu 40 gr; mendel raków 0,50—2,00 zł. — Targ ożywiony. Jaja podrożały, poza tem ceny bez znaczących zmian. (hu)

KRONIKA WYPADKÓW

— * W sprawie notatki p. t.: „Samobójstwo więźnia” w nr. z dnia 22 sierpnia rb.

Ludzie, cierpiący na zaparcie stolca i związane z tem przekrwienie organów podbrzusza, uderzenia do głowy, bóle głowy i bicia serca, jak również z cierpieniami błony śluzowej kiszek, na rozpadliny odbytu, hemoroidy i fistuly, piją po ćwierć szklanki naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa”, zrana i na wieczór. nw 5 503

otrzymujemy następujące sprostowanie: Leonard Stróżyk, 25-letni młodzieniec, mieszkający u ojca Jana Stróżyka w Adolowie, nie podpalił swej własnej stodoły wzgl. stodoły swego ojca, lecz posadzono go, że idąc w Boże Narodzenie ub. roku na pasterkę i zapalwszy papierosa, rzucił zapalną palącą, od której zajął się młoda stodoła sąsiadki, wdowy Antkowiakowej w Adolowie. A więc nie było chęci zdobycia pieniędzy przez otrzymanie wstawki ubezpieczeniowej, lecz mogło chodzić jedynie o nieostrożność. Leonard Stróżyk nie udawał upośledzonego na umyśle, lecz, jak wiadomo wszystkim w Adolowie i również duszpasterzowi, stwierdzono już od lat 4 u niego objawy choroby umysłowej.

— * Wybuch maszyny okowicianej. W mieszkaniu p. Bukowskiej przy ul. Matejki 59 eksplodowała we wtorek maszyna okowiciana. Od płomieni zajęła się obok stojąca butelka z okowitą, wskutek czego dotkliwie poparzona została Kamila Bukowska. Nieszczęśliwą odwieziono do szpitala. (z)

— * Zderzenie autobusu z dorożką. — We wtorek na Górnej Wildzie, narożnik Wały Jagiellończyka, zderzył się autobus P Z 44 765 z dorożką konną nr. 126, przy czem dorożka została znacznie uszkodzona. Policja spisała protokół. (z)

KRONIKA POLICYJNA

— * Kradzieże i włamania. P. Franciszkowi Morawskiemu, Przecznicza nr. 2, skradziono w pewnej restauracji portfel, zawierający wózek na sumę 600 zł. — Do mieszkania p. E. Kozłowskiej, plac Wolności 16, włamali się złodzieje i skradli 900 zł. — Maszynę do pisania „Torpedo” nr. 62 095, tekę skórzaną i inne przedmioty łącznej wartości około 700 zł skradziono p. Franciszkowi Kucharzewskiemu przy ul. Różanej 4a. — Hilda Zajder z Tarnowa, pow. wrzesińskiego, doniosła policji, że skradziono jej kwit bagażowy, na który złodziej odebrał walizkę z przechowalni dworcowej, zawierającą różną odzież damską, wartości 600 zł. (z)

— * Ujemie złodzieja kieszonkowego. Dnia 1 bm. ujęto Andrzeja Rybarczyka z Wielunia w chwili, gdy na tutejszym dworcu przy pociągu osobowym Poznań—Warszawa usiłował skraść z kieszeni p. Kazimierza Wojciechowskiego z Warszawy portfel z gotówką. (z)

JARMARKI

— * Ostrzeszów Wlkp. Jarmark ogólny odbędzie się w czwartek 3 bm.

Z WIELKOPOLSKI

— * Zberki, pow. Września. (Kradzież koni.) Na szkodę mającej Zberki pow. Września skradziono 3 konie robocze z szorami oraz wóz mleczarski. Szkodę wynosi 1000 zł. Policja wdrożyła dochodzenie. (br)

— * Niedźwiady, pow. Żnin. (Pożar.) Na szkodę rolnika Józefa Piłarskiego w Niedźwiadach spłonął stóg słomy, parowa młocarnia i elewator. Strata wynosi około 8000 zł. (br)

— * Nowawieś, pow. Żnin. (Pożar.) Fryderykowi Jassmanowi w Nowejwsi spalił się stóg pszenicy wartości 2000 złotych. (br)

— * Wolsztyn. (Wypadek w czasie pożaru.) W Radomierzu spalił się stóg żyta rolnika Kostrzewy Stanisława, który nie był ubezpieczony. Pożar spowodował 4-letni syn pogorzała Marjan, który bawił się przy stogu zapalnikami. Podczas pompowania wody do sikawki miejscowej

Górczyn

Dla wygody abonentów w Górczynie utworzyliśmy filję naszego wydawnictwa w składzie wyrobów tytoniowych

p. Jana Skowrońskiego

w domu p. Jessego

przy ul. Marszałka Focha 160

Abonentów naszych z Górczyna prosimy o zwracanie się odtąd z wszelkimi sprawami, dotyczącymi wydawnictwa naszego, do powyższej filii naszej, która załatwia wszelkie sprawy, a mianowicie: ogłoszenia, oferty, abonament, reklamacje, sprzedaż pojedynczych egzemplarzy.

Ceny oryginalne bez żadnych dopłat.

Administracja.

straży ochotniczej urwała się pokrywa kotła, służąca do ciśnienia powietrza. Pokrywa ta została uderzona obsługujący siskawkę 50-letni Wicerek Ludwik i upadł zemdlony na ziemię. Przywołany lekarz stwierdził naruszenie czaszki i pęknięcie błębenków usznych. Rzecznik sądu orzekł, że urwanie pokrywy nastąpiło z powodu złej konstrukcji siskawki, która była nowa i po raz pierwszy używana, a więc dotychczas nie wypróbowana. (z)

— **Noskowie, pow. Września.** (Pożar.) W Noskowie spaliła się stodoła wraz z niemłocionym zbożem na szkodę Ignaca Galanka. Szkoda wynosi 9000 zł. Przyczyną pożaru nie ustalono. (br)

— **Obrzycko n. Wartą.** (Z życia Tow. Powst. i Wojaków.) Plenarne zebranie Towarzystwa Powstańców i Wojaków im. ks. kapelana Dziubińskiego odbyło się 27 ub. m. w lokalu hotelu druha Józefa Strójnego. Zebranie zajął prezes druha Józef Brodniewicz, poczem zdał I. wiceprezes druha Józef Minta szczegółowe sprawozdanie rachunkowe z uroczystości 2 sierpnia w Obrzycku, „Apelu Okręgowego”, połączonego z uroczystością 5-lecia istnienia tu Towarzystwa. Po dłuższej dyskusji zostało sprawozdanie to przyjęte. Zestawienie rachunkowe wykazało w dochodach 427,80 zł, w rozchodach 459,73 zł. Deficyt wynosi zatem 31,93 zł. Z kolei przystąpiono do wyboru lokalnego zarządu towarzystwa. Wybrano lokalnego druha Józefa Strójnego. Na skarbnika wybrano przez aklamację dr. Antoniego Strójńskiego, który urząd przyjął. W sprawie orkiestry towarzystwa, uchwalono orkiestrę narażenie zawiesić i wezwać dyrygenta do złożenia instrumentów muzycznych, które są własnością towarzystwa. Na II. wiceprezesa w miejsce druha Leona Golona, który się urzędu tego zrzekł, wybrano również przez aklamację druha Wacława Wojczyńskiego. Po wyczerpaniu porządku dziennego, solwował druha prezes zebranie.

— **Strzelno.** (Przedstawienie.) Omgad odbyło się na boisku przedstawienie, urządzone przez Teatr Miejski w Grudziądzu. Odegrano „Ogniem i Mieczem”. Przedstawienie, ze względu na niepogodę, nie cieszyło się zbyt wielką frekwencją ze strony publiczności.

— **(S. K. S.) Strzelecki Klub Sportowy** po pewnym czasie bezczynności, z powodu braku odpowiednich zawodników, wszedł na nowe tory rozwoju. W każdą niedzielę i święta odbywają się zawody piłki nożnej z drużynami pozamiejscowymi. Zainteresowanie publiczności jest również duże.

— **(Odznaczenie.)** Min. Spraw Wewn. nadało p. Janowi Gralakowi z Popowa, powiat strzelecki, medal za ratowanie ginących. Dekoracji dokonał zast. starosty. (mc)

— **Krotoszyn.** (30-lecie pszczelarzy.) Tow. Pszczelnicze na Krotoszyn i okolice urządza uroczysty obchód 30-lecia swego istnienia w niedzielę, dnia 6 września w połączeniu z pokazem propagandowym. Wystawa pszczelnicza odbędzie się w dniach 6, 7 i 8 września. W dniu pierwszym o godz. 9,30 msza św. w kościele farnym na intencję Towarzystwa, o godz. 11 uroczyste otwarcie na sali w Strzelicy. O godz. 16 wykład instruktora Izby Rolniczej w Poznaniu p. Edmunda Wóznego „O użyteczności miodu”. O godz. 18 ogłoszenie nagród. — W dniu drugim i trzecim od godz. 9 do 18 dalsze zwiedzanie wystawy, wykłady i pokazy. — Przez wszystkie 3 dni od godz. 16 do 18 odbywać się będą targi na miody.

— **Kępno.** (Teatr - rewja.) Dnia 30 sierpnia odbył się gościnny występ zespołu „Rewji” poznańskiej. Licznie zebrana w sali Strzelnicy publiczność, zgłosiła wykonawcom z p. Melą Grabowską na czele, serdeczną owację.

— **(Kradzież.)** (Niejakie Leonard Bialecki, nie mający stałego miejsca zamieszkania, skradł gospodarzowi Urbańskiemu z Zmysłony Słupskiej (pow. Kępno), za pomocą wybięcia szyby w oknie, fuzję, którą następnie sprzedał za 7 złotych. Przechwycony na jarmarku w Kępnie, oświadczył podobno, że kradzież dokonał w tym celu, aby się dostać do więzienia.

— **(Napać.)** Leon Zawada z Mieleszyna, został aresztowany za dokonanie napać na pewną kobietę, która doznała ciężkich obrażeń głowy. Powodem napać była zemsta, gdyż kobieta owa zeznała w sądzie na niekorzyść ojca Zawady, który skazany został na karę więzienną.

— **(Szabesgoj.)** Dowiadujemy się, że p. Piotr Adamski, zamieszkały w Kępnie, przy ul. Warszawskiej, wydzierżawił swój skład żelaza Żydom. Fakt ten jest tem smutniejszy, że p. Adamski pertraktował w sprawie sprzedaży swojego domu, w którym się mieści skład, z p. Antonim Michalskim. Cena sprzedaży została już omówiona, a szczegóły kontraktu ustalone u notariusza. P. Adamski w ostatniej chwili, prawdopodobnie za namową ojca, cofnął się od sprzedaży domu a skład wydzierżawił Żydom.

— **(Pożar.)** W zabudowaniach Jakóba Gaja w Pieczyskach wybuchł pożar, który strawił doszczętnie obórę. Straty wynoszą około 2000 złotych. Dzięki interwencji straży pożarnej i ludności, uniknięto ognia, który poważnie zagrażał sąsiednim budynkom. (ck)

— **Inowrocław.** (Odczyt.) „Dlaczego powinniśmy pracować w strażach pożarnych?” Na powyższy temat wygłosił p.

Franciszek Smolarek z Huty Dłutowej z pod Łodzi odczyt. Prelegent zwrócił uwagę na rozwój polskiej organizacji straży pożarnych, znaczenie ich i pracę drużyn strażackich dla dobra ogółu.

— **(Straszny wypadek.)** Podczas młócenia zboża u p. Edwarda Fritza w Jezickiej Strudze pow. inowrocławskiego, córka właściciela Erna została wciągnięta przez pas transmisyjny, przyczem dwukrotnie uderzyła głową o klepisko, ponosząc śmierć na miejscu. Ofiara wypadku liczyła zaledwie 15 lat życia.

— **(Liwkidacja gimnazjum.)** W gimnazjum państwowym im. Jana Kasprowicz nastąpiła ze względów oszczędnościowych likwidacja jednego oddziału pierwszych trzech klas, które dotąd liczyły po dwa oddziały. Pociągnięto do tego niełatwie usunięcie kilkudziesięciu uczniów i zmniejszenie ilości sił nauczycielskich.

— **(Wieczór muzyczny - wokalny.)** W sali Domu Kuracyjnego odbył się koncert z udziałem pianistki p. Maczyńskiej z Warszawy, śpiewaczki p. Pieprzówny z Poznania i członka chóru technicznego Politechniki Łwowskiej. Program obejmował utwory klasyczne. (em)

— **Bydgoszcz.** (Nieszczęśliwy wypadek.) Autobus P Z 48589, własność Józefa Myszkę z Bydgoszczy, kierowany przez szofera Jana Borowiaka, na szosie z Bydgoszczy do Koronowa najechał w miejscowości Gościeradz na rowerzystę. Wicerek Czesława, lat 19. Rower został zniszczony a Wicerek doznał lekkich obrażeń cielesnych. Winę ponosi Wicerek. (z)

Z POMORZA

— **Tczew.** (Nieszczęśliwy wypadek.) Do szpitala Johannitów w Tczewie odstawiono 11-letniego Franciszka Krauzego, syna rolnika Krauzego z pobliskiego Turza. Chłopiec wsadził przez nieostrożność lewą rękę w sieczkarnię, która ucięła mu trzy palce. Matka chłopca, która pospiechała mu z pomocą, odniosła również okaleczenia rąk. (dt)

— **Świecie.** (Utonięcie.) Podczas kąpieli utonął w Wiśle 24-letni Rudolf, syn gospodarza Maksymiliana Mrozika w Lubiewie. Zwłoki młodzieńca pochowane zostały na miejscowym cmentarzu przy udziale niemal wszystkich mieszkańców wsi. (x)

— **Kościerzyna.** (Tragiczny wypadek dzieci.) Kilko dzieci, zaskoczonych podczas zabawy w górach „Recówki” przez deszcz, schroniło się pod ścianą osuwiska, które nagle runęło, zasypując troje z nich: Martę Zakowską, Władysławę i Alfonsa Muellerów. Zakowska i starszy Mueller zdołali się wyratować, zasypanego Alfonsa M. wydobyto już niezwyg. (x)

— **Tuchola.** (Staruszka pod kołami kolei.) Osiemdziesiętletnia Grzywaczowa z Zarośla przejechała została przez torciąg w chwili, gdy pędziła gęsi przez kolejowy. Kobięcia, której słuch nie domagał, nie zauważyła niebezpieczeństwa i przypłaciła życiem ułomność swego podszego wieku. (x)

— **Golub.** (Spalił się żywcem.) W Ostrowitem wybuchł w zabudowaniu gospodarza Niezgody pożar, który zniszczył doszczętnie stodołę wraz z tegorocznym zniwem. W płomieniach zginął okropną śmiercią parobek właściciela, 18-letni Alfons Miciński. Chłopak, namiętny palacz papierosów, będąc w stodołę, rzucił prawdopodobnie niedopałek papierosa na boisko, wskutek czego zapaliła się słoma. Ogień rozszerzył się z ogromną szybkością i objął płomieniem wrota budynku. Mając zagrożone wyjście, rzucił się M., osaczony płomieniami, ku szczytowi stodoły, by po wyłamaniu deski, wydostać się z palącego się budynku. Tu jednak zginął tragiczną śmiercią. (x)

— **Chojnice.** (Studenti chojniccy zorganizowali się.) W ub. tygodniu odbyło się przy licznych udziałach studentów z Chojnic i okolicy konstytucyjne zebranie „Zrzeszenia Studentów Chojniczan w Chojnicach”. Jak wynika ze statutu, zrzeszenie stawia sobie za cel pielęgnowanie współzwiązku koleżeńskości oraz samopomoc koleżeńską w postaci pożyczek krótkoterminowych. Bardzo znamiennym jednak jest, że zrzeszenie obok tych użytecznych celów stawia sobie także wytyczne ideowe — mianowicie pracę społeczną - narodową na terenie powiatu kroszowego, pragnąc zwrócić szczególną uwagę na najbardziej zagrożoną część Zrzeszenia powiatu, t. zw. koszaradjarę. — Zrzeszenie jest organizacją międzyrodzinną i międzyuczelnianą z siedzibą w Chojnicach. Władze zrzeszenia wyłożyły się na zebraniu w następującym składzie: prezes p. Roman Pytlík (U. P.), wiceprezes p. Franciszek Welter (U. P.), sekretarz p. Józefa Gawrońska (U. P.), skarbnik p. Edmund Galla (W. S. H.), Komisarz Rewizyjny pp. Liegman (U. P.), Schreiber (Polit. Gd.), Ichniowski (U. P.); Sąd Koleżeński: pp. Langowski (U. W.), Lahn (U. P.), Zaboński (U. P.). Z prawdziwym zadowoleniem należy powitać fakt, że studenci - chojnicczanie, których obecnie jest już blisko trzydziestu w Chojnicach a drugie tyle w powiecie, zorganizowali się w jednym zrzeszeniu. Dotychczasowa zaś działalność naszych akademików, jakoteż życiowe ich poparcie przez miejscowe społeczeństwo, dają pokreślone, że zrzeszenie studentów rozwinie ożywioną działalność. (st)

Po 45 latach pracy nauczycielskiej

W dniu 27 z. m. opuścił Sieraków na stałe powszechnie lubiany i ceniony p. Michał Biały, nauczyciel oraz gorliwy pracownik na niwie społecznej, by na starość odpocząć u swego syna, księdza proboszcza Białego w Wilczynie w pow. szamotulskim. Obywatelstwo w Sierakowie i okolicy żegnało go z żalem serdecznym, pomne jego zasług położonych w tyloletniej pracy.

Pan Michał Biały przez 45 lat pełnił swój zawód obywatelski, wychowując parę pokoleń na dobrych obywateli i pożytecznych członków społeczeństwa. I nie tylko oddawał się swej pracy zawodowej. Jak czynny brał udział także w życiu społecznym, o tem świadczą cały szereg urzędów obywatelskich, jakie tu zajmował. Zostawszy przed 12 laty kierownikiem tutejszej szkoły powszechnej, równocześnie był prezesem Chrześ. Związku Nauczycielskiego. Od szeregu lat należał do Patronatu Związku Młodzieży, w Zw. Katolickich Robotników był wicepatronem, a Koło Śpiewackie im. Dembińskiego miało w nim wielce zażyłego prezesa. Nadto należał p. Biały do zarządu miejscowego Banku Ludowego jak również Rolnika i przez 4 lata zajmował stanowisko przewodniczącego Rady Miejskiej. W uznaniu tej nie-małej zaiste pracy obywatelskiej swego czasu został też odznaczony srebrnym Krzyżem Zasługi II klasy.

W dniu 26 z. m. na zebraniu placówki Młodych O. W. P. w Sierakowie, którego p. Biały był również członkiem, zgotowano mu serdeczną owację na pożegnanie, przyczem w gorących słowach przemówił kierownik placówki, p. Serafinowski, a odpowiedział następnie wzruszony do głębi p. Biały. Ustupającemu teraz w zacisze wiejskie pracownikowi społecznemu życzone, ażeby przy boku ukochanego syna jeszcze w jak najdłuższe lata cieszył się najlepszym zdrowiem oraz pomyślnością wszelką i doczekał się również że nastąpi lepsze czasy w miłej Ojczyźnie. Obywatel.

Losowanie pożyczki dolarowej

(Bez gwarancji).

Urząd Pożyczek Państwowych podaje do wiadomości numery obligacji 4 proc. Premijowej Pożyczki dolarowej, na które padły wygrane w dniu 1 września 1931 r.

40.000 dol. nr. 0262703.
8.000 dol. nr. 0090661.
3.000 dol. nr. nr.: 0538589 0289987 0543485.
1.000 dol. nr. nr.: 0405270 1365131 0356621 1268993 0983709

500 dol. nr. nr.: 1188096 1212357 1027333 0105137 0177646 1401387 0769315 0115129 1230701 1487722

100 dol. nr. nr.: 0948883 0361402 0699091 0832265 0713450 0653683 1180722 1385592 0680478 0361085 0250812 1007288 0491106 0965023 0244584 0491619 0797694 0076103 0724431 0220139 0100863 1378674 0676803 1116275 0869519 1243994 0036894 1176680 0947990 1435609 0301139 0660964 0361942 0731934 0690324 1322250 0746433 0564756 0915350 0822776 0019618 0636162 0210442 0840826 0867767 1499265 0461394 0737831 1219132 0444958 0871678 0338840 0273749 0471098 1138865 1151124 1028393 0878265 1299064 0712306 0523833 0696237 0407341 0306188 0328080 0155564 0306534 0045465 1155648 0412662 0922988 1469997 0302381 1291774 0981257 0599830 0526813 0514271 1233396 0848022

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— **J. Z.** Według naszych informacji Zw. Obrony Kresów Zach. w Warszawie, ul. Hipoteczna 8. (K)

— **P. T. Jasiewicz.** Kursy maturalne Tow. Naucz. Szkół Wyższych, Poznań, ul. Ratajczaka 30. W sprawie warunków radzimy się tam zapytać w godzinach od 18 do 19. (K)

— **J. W. R.** 1) Wygrane w Pocztowej Kasie Oszczędności. Pańskie numery nie wygrały. 2) Niemieckie banknoty przedwojenne nie mają dziś wartości; nie przypuszczamy, aby im przywrócono wartość. W sprawie kapitalizacji renty radzimy złożyć wniosek w instytucji wypłacającej rentę. (K)

— **A. M. Chłudowo.** Sprawa jest nadal sporna i nawet w urzędach traktowana rozmaicie. Radzilibyśmy jednak wykupić świadectwo, a co do kary odwołać się i uzasadnić odwołanie mylnymi informacjami. (K)

— **P. Cz. Niedzielski.** Traktują o tem artykuły 5, 8 i 20 ustawy o państwowym podatku przemysłowym. Szczególnie art. 20 omawia tę sprawę, mianowicie postanawia, że dla handlu jarmarczowego należy wykupować świadectwo, jeżeli handlem tym zajmują się osoby inne, niż właściciele zakładów. (K)

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Tow. Muzyczne „Dźwięk” Poznań-Jeżyce.** Walne zebranie odbędzie się w środę, dnia 2 bm. w sali p. Tomikowskiego przy ul. Szamarzewskiego 18.

— **Poznańskie Tow. Cyklistów i Motorzystów.** Plenarne zebranie odbędzie się w środę, dnia 2 bm. o godzinie 8 wieczorem na sali p. Jarockiej przy ul. Masztalarskiej 8.

— **Tow. Śpiewu „Halka” Poznań-Jeżyce.** Zebranie plenarne odbędzie się w środę, dnia 2 bm. o godz. 20 w lokalu drh. Jaszki, ul. Kraszewskiego 16. Na porządku obrad wykład. — Pierwsza powakacyjna lekcja śpiewu odbędzie się w czwartek 3 bm. o godz. 20.

— **Tow. Kobiet „Wspólna Pomoc” na Wildzie.** Zebranie plenarne w czwartek, dnia 3 bm. o godz. 19 w salce parafialnej.

— **Zebranie plenarne Związku Inwalidów Wojennych Rzplitej P., Grupa Poznań - Winiary** odbędzie się w czwartek, dnia 3 września rb. o godzinie 19, na sali Sokoła przy ulicy Obornickiej.

— **4 Komp. Marynarzy Powstańców im. A. Białoszyńskiego.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek, dnia 3 bm. o godz. 20 w lokalu p. Jarockiej, przy ul. Masztalarskiej 8. Na porządku obrad referat druha Lewandowskiego.

— **Tow. Uczniów Handlowych.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek, dn. 3 bm. o godz. 20 na małej sali Domu Królowej Jadwigi przy Al. Marcinkowskiego nr. 1. Na porządku obrad interesujący odczyt p. J. Weissa p. t. „Korzyści z czytania dobrych książek”.

— **Koło Misyjne P. Dz. R. W. przy Tow. Kształc. się Młodzieży pod wezw. św. Antoniego, Poznań - Wilda.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek, dnia 3 bm. o godz. 19 w salce parafialnej.

— **„Akord” Tow. Śpiewacze Poznań-Jeżyce.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 4 bm. o godz. 20 w lokalu posiedzeń p. Tomikowskiego przy ul. Szamarzewskiego 18. Na porządku obrad ważne sprawy.

— **Stow. Porządku Publicznego dzielnicy VI. Jeżyce - Łazarz.** Zebranie plenarne odbędzie się w piątek 4 bm. o godz. 20 na sali p. Jaszki, ul. Kraszewskiego 16.

— **Koło śpiew. im. „Moniuszki”.** Plenarne zebranie Koła odbędzie się w piątek, dnia 4 bm. w sali Domu Rzemieślniczego o godz. 20. Obecność wszystkich członków konieczna.

— **Tow. byłych Wychodźców pod „Białym Orłem”.** Zebranie miesięczne odbędzie się w piątek 4 bm. o godz. 19 w lokalu zebrania p. Figla, Wierzbicice 27.

— **Tow. „Braterstwo” Poznań - Wilda** zwołuje półroczne walne zebranie, które odbędzie się w sobotę, dnia 5 bm. o godzinie 19 w lokalu p. Grotowskiego przy ulicy Dolna Wilda 71.

— **Związek Pomocników Tapicerów i Dekoratorów.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 5 bm. o godz. 19 w lokalu p. Kubisza, ul. Św. Wojciech 1.

— **K. S. „Strzał”.** W sobotę, dnia 5-go września odbędzie się uroczyste otwarcie, połączone z zabawą taneczną, na sali p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: N. N. Kotowo z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 20 zł; — N. N., Strzałkowo z podziękowaniem za otrzymane łaski 20 zł; — Kośmicki 10 zł; — Stanisław W. 10 zł; — J. G. 5 zł; — M. Malinowska z prośbą o pocieszenie, 3 zł; Janka w dniu imienin Stefka 25 zł; — H. N. z podziękowaniem 5 zł; — Pietruszkowie, Promnice 10 zł; — A. B. z podziękowaniem za odzyskanie zdrowia 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 521,50 zł.

Na tanie kuchnie dla biednych miasta Poznania: Rodzina Ansion 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 15 zł.

Na ociemniałych żołnierzach: Rodzina Ansion 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 15 zł.

Na chleb św. Antoniego: M. U. 25 zł; — razem z poprzednio pokwitow. 199 zł.

Na bezrobotnych: K. S. 2 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 56 zł.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

W REGJONIE POMORSKIM STARY I NOWY RZYM

SZKODA WAŻNEJ PLACÓWKI

Z Torunia pisze nam nasz korespondent:

Jakieś fatum nieszczęsne zawisło nad Archiwum Miejskim w Toruniu. W roku ubiegłym nasze władze municypalne okazywały zrozumienie dla jego potrzeb i zdawało się, że nawet przedwczesna śmierć dr. K. Sochaniewicza, w którym ta placówka nauki utraciła wytrawnego kierownika, nie zdoła podważyć podwalin, jakie on podłożył pod jej rozbudowę i reorganizację. Lecz rada miejska wymierzyła cios nieoczekiwany, ugodził w podstawy bytu Archiwum.

Zmuszona ciężkim położeniem finansowym miasta do redukcji budżetu w wydatkach, poszła ona po linii najmniejszego oporu, to jest skreśliła zupełnie etat archiwisty. Czy tem uratowała równowagę budżetową, to dość wątpliwe. Pewne natomiast, że kultura polska na Pomorzu poniesie dotkliwą szkodę. Jak przez szereg lat po wyszkoleniu Pomorza tak i obecnie bowiem archiwum nasze jest znowu tylko instytucją zupełnie martwą, mimo że stanowi niewyżyłaną jeszcze po dziś dzień bardzo bogatą skarbnicę pierwszorzędnych źródeł i materiałów do dziejów i kultury Torunia.

Takie rozwiązanie sprawy jest tem smutniejsze, że wymyślono je właśnie w przededniu siedemsetlecia założenia Torunia, które miasto nasze uczyć miało w sposób, godny jego pięknych tradycji: nie okolicznościowym obchodem tylko, lecz wydawnictwem naukowym „Pomników dziejowych m. Torunia”. Niestety, zamiast „Pomników dziejowych”, lub chociażby tylko samej „Najstarszej księgi ławniczej” (Liber veteris civitatis Thoruniensis), którą u schyłku życia przygotował już do druku ś. p. dr. Sochaniewicz, przyszło podważenie bytu ważnej placówki. Postanowienie rady miejskiej przyniesie niepowetowaną szkodę. Za cenę skromnych oszczędności miasto nasze na czas nieograniczony wyrzekło się nie tylko dalszej systematycznej inwentaryzacji zbiorów, lecz także poważnego wydawnictwa źródeł dziejowych, których brak utrudnia wszelką pracę naukową nad dziejami Torunia. Sprawą tą powinny przeto zająć się ponownie miarodajne czynniki. Od ich stanowiska bowiem zależy przyszłość tej ważnej placówki. A. M.

MUZEUUM WDZYDZKIE

W roku 1904 przy wiejskiej szkole we Wdzydżach Kiszewskich na Pomorzu, odbywała się dziwna uroczystość. Kilka osób wodą sodową zapijało otwarcie Kaszubskiego Muzeum Ludowego, mieszczącego się w pięknie wybielonej i odświeżonej wymiecionej stajni. Pod ścianą stał pierwszy i jedyny sprzęt muzealny — symbol kaszubskiego bytu — łódź rybacka. Stary, zmurszały, leżący od lat bez użytku pień drzewa — był pierwszym cennym okazem wysperanym przez niezwykłego zbieracza, nauczyciela Gulowskiego. W zapadłej i biednej wsi kaszubskiej zrodziła się idea stworzenia wiejskiego muzeum kaszubskiego. Gulowski wraz ze swoją żoną Teodora objeżdżał rowerem całą Kaszubszczyznę i z żarliwością zbierał strzępy kaszubskiej dawności. Rosły zbiory wiadomości, odnoszących się do folkloru kaszubskiego. Zbierano legendy, pieśni, garnki, talerze... wszystko co przypominało nie tylko stulecia, ale i odwieczną słowiańską tę ziemi. We Wdzydżach stała starożytna chata kaszubska, z niezniszczonym „wystawcem” po naszymu podcieniem, w której wszystko było nienaruszone od niepamiętnych czasów. Tam postanowili przenieść w r. 1906 swoje zbiory i stworzyć „milieu” o niespotykanym uroku estetycznym i o ogromnej wartości naukowej. Mało ludzi podziwiających ceramikę kaszubską, której mistrzem jest Necel z Chmielnia pod Kartuzami wie o tem, że Gulowski wkrzesił tę ginącą miejscowość ludową. A z naszych pań, podziwiających hafty kaszubskie — mało która słyszała o twórczyni przemysłu ludowego na Kaszubach — Teodorze Gulowskiej. W o-wych Wdzydżach powstało najgruntowniejsze dzieło o Kaszubach: „Von einem unbekanten Volke...” tłumaczone na język polski. A hafty kaszubskie dobrze się zasłużyły naszej propagandzie zagranicznej. Dziś w dobie kultu regionalizmu warto pomyśleć o Wdzydżach.

Z. Gałkowski

Książki nadesłane

Marian Helm-Pirgo: „Podanie o helmie”. Nakł. autora. Skł. gł. Gebethner i Wolff. Warszawa, 1931.

Zygmunt Kisielewski: „Doktor Paweł”. powieść. Warszawa, 1931. Skł. gł. Dom Książki Polskiej.

Z pod pleśni stuleci wylania się stary Rzym w odnowionej szacie. — Forum Mussoliniego — Stadion sportowy w klasycznym stylu — Posagi, jak na Koloseum Flawjuszów — Wspaniały obelisk.

Rzym, 31 sierpnia.

Na dziesięciolecie faszystów, które z wielką uroczystością obchodzone będzie w przyszłym roku we Włoszech, Rzym starożytny ma jakby wynurzyć się z mroku dziejów. Tak chce Mussolini. Wszystko, co zakrywa antyk i części budowli starożytnych, padnie pod uderzeniem kila. Będzie zburzony cały szereg domów i ruder bez znaczenia dla architektury, często szpetnych, pochodzących przeważnie z 17 i 18 wieku, które oddzielają forum Trajana i forum Augusta od forum rzymskiego. Zniknie cała narośl i pleśń kilku stuleci, ziści się marzenie świata uczonych i nie tylko uczonych, ale wszystkich, dla których Rzym starożytny był i jest źródłem natchnienia i twórczej podnieci. Roma ukaże się w grozie i wspaniałości swych ruin i nie już nie będzie przesłaniać ich widoku, pełnego poezji i melancholji.

Równocześnie faszyzm, nawiązując tak świadomie i celowo do tradycji rzymskich, chce wzbudzić podziw świata własnym dziełem i stawia dla uczczenia swojej rocznicy podobny tamtemu pomnik: forum Mussoliniego. Powstaje ono w północno-zachodniej części miasta na stokach Monte Maris nad Tybrem według planów architekta Del Debbio w stylu klasycznej architektury rzymskiej i będzie środowiskiem nowoczesnego wychowania fizycznego, — olbrzymia palestra ogólnosportowa, osobna dzielnica wszystkich sportów i gier. Dość powiedzieć, że na przestrzeni 240.000 mkw. buduje się, względnie kończy się budować cały szereg gmachów, stadionów i boisk. Po wschodniej stronie forum wznosi się już budynek Akademii Wychowania Fizycznego, która w ciągu 3 lat istnienia stała się w całym tego słowa znaczeniu uniwersytetem sportowym, z którego wychodzą profesorowie specjalności, zdolni prowadzić i kształtować wychowanie fizyczne młodego pokolenia i cały ruch sportowy. Akademia posiada 24 sal szkolnych, muzeum, bibliotekę, wielką aulę zebrani, 6 gabinetów naukowych, 6 obszernych sal sypialnych itd. Obok powstaje palestra o 600 mkw. z trybunami dla widzów oraz mniejsza palestra i sale dla boksu, zapasów grecko-rzymskich i szermierki.

Również w pobliżu Akademii wznoszą wielki stadion z marmuru w stylu grecko-rzymskim z biegnącymi wokół stopniami do siedzenia, wznoszącymi się amfiteatralnie o łącznej długości 5 km. ze centralną trybuną dla władz. Stadion będzie mógł pomieścić 20.000 osób. O jego wspaniałości świadczy fakt, że do budowy zużyje się 2.500 m³ marmuru kararyjskiego o łącznej wadze 7.000 tonn. Będzie to coś w rodzaju Koloseum nowego typu. Tak jak ostatnie piętro Koloseum Flawjuszów ozdobione było posagami brązowymi i marmurowymi, podobnie na ostatnim kregu stadionu wznosić się będzie 92 posagów czterometrowej wysokości z marmuru, przedstawiających atletów w różnych pozach. Każda z 92 prowincji składa w darze stolicy a zarazem wodzowi odrodzenia narodowego po jednym posagu. Autorami ich są przeważnie wybitni rzeźbiarze miejscowi.

Ponadto forum Mussoliniego, które będzie jedną z wielkich atrakcyj nowożytnego Rzymu, godnych w istocie widzenia, mieścić będzie stadion dla 130.000 osób oraz pola tenisowe, dla piłki nożnej, dla piłki ręcznej, strzelnice, 2 baseny do pływania, tor dla jazdy konnej z stajniami, wielki park samochodowy i na koniec teatr pod gołym niebem. Wszystkie te budowle powstają w odpowiedniej odległości od siebie z pięknymi ogrodami, alejami i dojazdami. Bezpośrednio nad Tybrem powstaną zabudowania dla wioślarstwa.

W samym środku tego faszystowskiego forum stanie masywna kolumna Mussoliniego, największy monolit marmurowy istniejący w świecie. Sprośnienie tego kolosalnego złomu do Rzymu przypomina słynne w dziejach starożytnych transporty obelisków egipskich przez imperatorów rzymskich. Śnieżny blok marmuru 18 m. wysokości a 2,50 m. szerokości waży około 400 tonn. Wznosić się on

będzie na podstawie 15 m wysokości i osiągnie w ten sposób 33 m wysokości od poziomu. Cyfry te dają pojęcie o jego rozmiarach. To też nie dziw, że transport jego trwał kilka miesięcy. Z gór Apuańskich z okolicy Carrary ciągnęło go kilkadziesiąt par wołów, a mosty, przez które wypadała droga, musiały być podpierane. Z Marina di

Carrara na specjalnej tratwie-określe przewieziono go do ujścia Tybru, a potem Tybrem do Rzymu.

Tak kolumna Mussoliniego będzie trwałym pomnikiem, postawionym nie tylko wodzowi faszystów, ale także idei wychowania fizycznego, którą on wcielił w życie młodego pokolenia. S. M.

ŻYCIE KULTURALNE

Czytelnikom naszym zwracamy uwagę na dzisiejszy artykuł wstępny na czele naszego pisma p. t.: „Walka o teatry — zatarciem kulturalno — społecznym”.

NAUKA

Międzynarodowy Kongres Psychotechniczny w Moskwie odbędzie się w pierwszych dniach września. Wyjeżdża nań liczna delegacja polska, składająca się z przeszło 20 przedstawicieli nauki polskiej. Referaty, jakie zostaną wygłoszone przez delegatów polskich (mianowicie dwa w języku francuskim, dwa w rosyjskim i pięć w niemieckim) dotyczą najważniejszych zagadnień psychologii zawodów i metod badania zdolności zawodowej. Z Poznania w zjeździe weźmie udział profesor Uniwersytetu Dr. Stefan Blachowski, który jako członek comité directeur międzynarodowych zjazdów psychotechnicznych staje zarazem na czele delegacji polskiej w charakterze jej przewodniczącego.

Niemieckie poczynania w historii Śląska w r. 1930. Doroczne sprawozdanie instytucji „Historische Kommission fuer Schlesien” budzić musi żywe zainteresowanie i w Polsce, ponieważ wrocławska komisja historyczna z natury rzeczy porusza fragmenty polskiej przeszłości Śląska. Pierwszorzędne znaczenie posiada wiadomość o zaawansowaniu przygotowań do wydania kodeksu dyplomatycznego Śląskiego. Czasy, które obejmie kodeks to czasy Śląska polskiego (XII i XIII wiek), z drugiej strony dotąd wogóle brak było pełnego kodeksu dyplomatycznego Śląska i trzeba było zwracać się do szeregu wydawnictw podających zresztą niekompletny materiał. Z innych prac przygotowanych wymienić należy silne pchnięcie naprzód atlasu historycznego Śląska. Przygotowano obszerny plan, wykonanie ma zacząć się od wydania mapy Górnego Śląska na prawym brzegu Odry, z okresu kolonizacji frydrycjańskiej. Okres ten miał zdecydować o polskości Górnego Śląska — wiemy, że zdecydował na korzyść polską. Co do wydawnictw komisji za rok 1930, to dokonano wydanie tomu regestów Śląskich za lata 1338—1342, wydano dalszy tom inwentarzy niepaństwowych archiwów Śląskich (tom dotyczący okręgu jaworskiego, tom bibliografii Śląskiej poświęcony ludoznawstwu (cz. II i ostatnia) i tom poświęcony zoologii, na koniec tom pism duchownych Daniela Czepki. Stwierdzić trzeba, że tak z punktu widzenia ilości wydawnictw ogłoszonych, jak i przygotowanych, komisja Śląska bije nasze przedsięwzięcia regionalne, niewątpliwie i z tej przyczyny, że rozporządza stosunkowo lepszymi środkami materialnymi. (zw)

Pomnik wynalazcy. W Boulogne odsłonięto pomnik wynalazcy francuskiego Fryderyka Sauvage, który przed stu laty pierwszy zastosował śmigło do żeglugi powietrznej.

POLONICA WŁOSKIE

Włoch-filolog w Polsce. Rzymski dziennik „Il Messaggero” zamieścił wspomnienie o Sebastianie Ciampi, filologu włoskim, który przez kilka lat, od 1819 do 1822 roku, był profesorem uniwersytetu warszawskiego. S. Ciampi wydał wiele prac poświęconych Polsce, a m. in. cenne dzieło, zawierające miscellanea historyczne pt. „Flosculi historiae Poloniae”.

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Wernisaż w Zachęcie. Z Warszawy pisze nam nasz korespondent: Obecny wernisaż w Zachęcie obejmuje prócz wystawy artysty japońskiego Senrin Kirigaya, o której otwarciu donosiłem przed kilku dniami, także wystawę uczniów słynnego rzeźbiarza Stanisława Szukalskiego, występujących pod nazwą Szeczu Szukalszczyków herbu „Rogate Serce”, oraz wystawę rzeźb H. Nalkowskiej-Bickowej i prac, art.-malarza prof. B. Bartla. Ilustrowany katalog wystawowy zawiera artykuł pt. „O malarstwie japońskim” pióra Rociu Umeda oraz przedmowę do wystawy Szeczu Szukalszczyków, napisaną przez ich mistrza Stanisława Szukalskiego i nadaną z Kalifornii, gdzie obecnie przebywa. (pw)

OCHRONA ZABYTEKÓW

Osada przedhistoryczna. Donoszą z Grosetto: W okolicy Casteliano przy pracach ziemnych na skłonie góry Amiato natrafiono na cały szereg przedmiotów przedhistorycznych. W tem samem miejscu na głębokości ośmiu metrów natrafiono na szczątki palisady, prawdopodobnie pozostałości jakiejś przedhistorycznej osady.

POLSKA I CZECHY

Prof. Szykowski pracuje z energią godną naśladowania nad zagadnieniem obchodzącym naukowców i oświecony ogół polski. Tematem ostatniej jego pracy*) są związki umysłowości czeskiej i polskiej od końca XVIII w. do końca romantyzmu. Bada najpierw stosunki z Polską ojca czeskiej slawistyki Dobrowskiego w dziedzinie lingwistyki, historii cywilizacji i literatury. Potem zajmuje się Puchmajerem, twórcą poetyckiej szkoły nowoczesnej, związanym z pseudoklasykiem polskim. Dalej studjuje Jungmanna, jako kodyfikatora języka poetyckiego czeskiego, który opierał się o Lindę i Bentkowskiego.

Wreszcie poświęca obszernie rozważania Hance i jego polskim wielbicielom. Wydobywa tu postacie dotąd nam nieznane, rozwija sprawy dotąd nitykane przez uczonych czeskich i polskich. A wszystko zmierza do udowodnienia, że kultura literacka polska oddziaływała ożywczo na czeską, oswabdzając ją z hegemonji niemieckiej, dając jej wzory i wskazując drogi. Nawet śpiewy historyczne Niemcewicza zwróciły umysł czeskie do studium epiki i doprowadziły do słynnych fałszyfikatów Hanki. W ten sposób przybyła nowa karta w dziejach wpływów polskich na zewnątrz. Kultura polska pobudzała do pracy sąsiadów na wschodzie i północy, pobudziła i na zachodzie, o czem dotąd nie wiedzieliśmy wcale. Ale też winien temu oplakany stan polskiej slawistyki. Slawiści polscy oddają się raczej studiom lingwistycznym albo zajmują sprawami zgola z ich specjalnością nie mającymi nic wspólnego. A znajomość literatury rosyjskiej, czeskiej, jugosłowiańskiej, bułgarskiej nie postępuje w sposób godny narodu przodującego w Słowiańszczyźnie. Tem większą jest zasługa polskiego profesora w Pradze, że łukę tak dotkliwą zapelnia. Mógłby tu służyć za wzór dla cudzoziemców, zajmujących polskie katedry. T. Gr.

*) M. Szykowski: „Polska udział w czeskim narodnym odrodzeniu”. W Pradze 1931.

MUZYKA

Kongres muzyki religijnej. Z Krakowa piszą nam: Odbędzie się tutaj w dniach 22 i 23 listopada pod hasłem polskiej twórczości drugi wszechpolski kongres muzyki religijnej. W programie kongresu przewidziany jest szereg koncertów poświęconych zarówno staropolskiej, jak i współczesnej muzyce religijnej. Między innymi poraz pierwszy wykonana będzie kompozycja Karola Szymanowskiego „Veni Creator”. Komitet wykonawczy kongresu urzęduje już w Krakowie, przy ul. Straszewskiego 18.

Zamknięcie wiedeńskiego Schauspielhausu. Z Wiednia donoszą: Rokowania z Reinhardtem o objęcie dzierżawy teatru wiedeńskiego Schauspielhaus, dawniej Volksoper nie doprowadziły do pomyślnego wyniku. Wobec tego teatr ten w nadchodzącym sezonie będzie nieczynny.

TEATR

Teatr dla dzieci. Z Warszawy piszą nam: Teatr dla dzieci Tymoteusza Ortyma, który w czasie wakacji objeżdżał całą Polskę i odwiedził 56 miast, powrócił do Warszawy i w najbliższym czasie rozpoczyna sezon. Jest to już trzeci z kolei sezon dziecięcego teatru. Ulokował się teatr w sali kinoteatru „Hollywood”, a na rozpoczęcie sezonu da baśń T. Ortyma pt. „Zaklęta królewna”. Jest to jeden z nielicznych polskich teatrów, który ma już zespół całkowicie skompletowany. (tw)

Pisma nadesłane

„Śpiewak” Nr. 7/8. Treść: S. M. Stoiński: „Kronika polskich pieśni religijnych o Duchu Świętym”. — W. Fabrycy: „O genezie i ideach przewodnich „Parsivala”. — Z. Kaczyński: „VII Latoju vispareje Dżiesmu svetki 20, 21, 22 junia 1931”. — Święto pieśni polskiej w Westfalji”. — Zjazdy i zawody chórów Śląskich. — Kronika muzyczna. — Kronika chóralna. — Nadesłane nuty. — Czaśoniana. — Komunikaty i wiadomości.

Męczennicy z Veracruz

Nowa zbrodnia meksykańska — W bandyckim zamachu w kościele uczestniczył... szef policji

(KAP). Wiedeńska „Reichspost“ ogłasza szczegóły krwawego zamachu na kapłanów katolickich w kościele w Veracruz na podstawie rewelacji naocznego świadka. W sobotę, dnia 25 lipca, w kościele Wniebowzięcia N. M. P. odbywało się wieczorem zwykłe nabożeństwo z nauką i wykładem katechizmu dla dzieci. Kościół był przepełniony wiernymi i mnóstwem dzieci. W chwili, gdy nastąpiła w nabożeństwie przerwa i trzech kapłanów: Rafael Rosas, Alberto Landa i Dario Acosta znaleźli się przed ołtarzem z poza ołtarza wybiegło ośmiu ludzi najwidoczniej pijanych, z których jeden rozwinął arkusz papieru z obyd-nym rysunkiem papieża na szubienicy, pozostali zaś poczęli strzelać z rewolwerów w stronę kapłanów, a następnie w stronę ludu. Trupem padli księża Landa i Acosta, jak również próbujący rozbroić bandytów młody meksykańczyk Homero Broissin i jakaś kobieta. Jednocześnie zgłosił w kościele światło elektryczne, co wywołało wielki popłoch, w trakcie którego bandyci próbowali uciec przez zakry-

stę, którego prawdopodobnie dostali się do kościoła. Tymczasem jedni z tych, którzy wydostali się z kościoła, próbowali zawiadomić policję i wojsko, drudzy puscili się w pogoń za bandytami. Jednego z nich zastrzelono, w drugim zaś postrzelonym, ku ogólnemu zdziwieniu rozpoznano... szefa policji w Veracruz. Niebawem zjawili się wojsko, kościół opróżniło a ciała pomordowanych zabrano z sobą, by teje nocy cichaczem pochować.

Bandycki ten zamach próbowano wytłumaczyć, jak zwykle w takich wypadkach, „wzburzeniem“ ludu z powodu jakiegoś zamachu na życie gubernatora Veracruz, Tejeda, znanego socjalisty i wroga Kościoła. W rzeczywistości w dniu tym Tejada przed pałacem gubernatorskim strzelał się z jakimś meksykańczykiem w obecności spokojnie przypatrującej się temu warty przez cały kwadrans, co chyba dla cokolwiek orjentującego się w stosunkach meksykańskich trudno nazwać „zamachem“ zwłaszcza ze strony katolików.

Wychowanie Rockefellerów

Mówiąc o Rockefellerze, ma się na myśli założyciela dynastji, owego dziewięćdziesięciopięcioletniego starca, który w swej posiadłości w wielkiej Pocantico-Hills dzisiaj jeszcze grywa w golfa z młodemi paniami a przecież nie zupełnie zapomina o interesach. Ten Rockefeller był synem dzikawa, pewnego rodzaju oszusta, który sprzedawał środki szarlatania przeciwko rakowi i zawsze miał pieniądze.

Był to oryginał, którego stale trzymały się kawały, i który zniknął od czasu do czasu aż wreszcie zginął w niewytłomaczony sposób. Stary Rockefeller był doskonałym mistrzem swego syna. Sam mawiał o sobie, że dzieci swe oszukuje przy każdej sposobności, ażeby nauczyć się uważać i chętnie się tem, że świadomie źle się z niem obchodzi. Kiedy młody John ukończył 19 rok życia, otrzymał od swego ojca 1000 dolarów dla usamodzielnienia się, przez 2 lata jednakże musiał swemu rodzicowi płacić procenty.

Podobne metody wychowawcze John Rockefeller stosował także do swego syna, który dzisiaj ma 57 lat. Pierwsze pieniądze młody Rockefeller zarobił mając lat 10 w ten sposób, że ojcu swemu wskazywał na tegoż majątku ziemskim pod Cleveland uszkodzone w parkanie słupki. Dalszy zarobek uzyskał on przez naprawianie parkanów, za co mu płacono normalną płacę 14 centów za godzinę. Kiedy był studentem na uniwersytecie, otrzymywał od ojca 100 dolarów miesięcznie, z czego połowę zdolał odłożyć.

Najmłodszy Rockefeller wychowany został w tych samych zasadach. Porówno z rodzeństwem otrzymywał w 7 roku życia 30 centów tygodniowo kieszonkowego, z czego 10 centów miało iść na wydatki, 10 centów na cele dobroczynne i 10 centów na książeczkę oszczędnościową. Do 14 roku nie był on w żadnym teatrze ani kinoteatrze i nie wiele widział z bogactwa Rockefellerów. Jako student zbierał ogłoszenia dla pisma akademickiego z wielkimi powodzeniem, chociaż kupcy nie domyślali się, kto był akwizytorem.

W ten sposób hoduje się w rodzinie Rockefellerów zmysł dla znaczenia pieniędzy, który jednakże równocześnie zlagodzony zostaje zmysłem dobroczynności. Wip.

Przenoszenie domów w Ameryce

W Ameryce uważa się w licznych wypadkach przeniesienie domu z jednego miejsca na inne za korzystniejsze, niż rozebranie starego budynku i wzniesienie nowego. Istnieją osobne firmy transportowo-budowlane, zajmujące się przenoszeniem budynków. Tak np. towarzystwo Eichlay i Ska przenosi rocznie 200 do 300 gmachów.

W roku 1921 rząd stanu Wirginia w miejsce zgorzałego Kapitolu w Charleston postanowił wzniesie nowy w zabudowanej już dzielnicy, i w tym celu zakupił 50 budynków, przeważnie z cegły, które miały być zburzone. Niektórzy właściciele domów wpadli na pomysł przeniesienia domów. Istotnie też wymienione wyżej przedsiębiorstwo przeniosło 38 z tych domów na niezabudowane tereny, odległe o przeszło kilometr od miejsca pierwotnego, 12 zaś, dla których już nie było tam miejsca, przeniesiono na pontonach nawet na drugą stronę rzeki.

Bardzo ciekawym poczynaniem było także przeniesienie gmachu handlowego Woodwell w Pittsburgu, budynku mającego 8 pięter wysokości. Konstrukcję żelazną u dołu przecięto za pomocą płomienia tlennowego, następnie uniesiono cały gmach za pomocą 1200 wind o 30 cm w górę i przesunięto o 12 m. bez wszelkich przeszkód i uszkodzeń. Rozebranie gmachu i wzniesienie nowego kosztowałoby 2 750 000

dolarów, przesunięcie zaś kosztowało tylko 80 tys. dolarów.

Żaden z przeniesionych domów nie ucierpiał, przeciwnie zdołano naprawić pewne usterki, jakie uwidoczniły się z biegiem czasu.

Naogół decydują o przeniesieniu budynków względy finansowej natury, nie brak jednak wypadków, gdzie przyczyną przeniesienia są momenty natury uczuciowej. Tak pewien magnat węglowy przeniósł zbudowany przez swego ojca dom a zagrożony nową linią kolejową, przez 50 m, wysoką skałę i umieścił go w odległości 150 m. po drugiej stronie. Nad dziełem tem pracowało dniem i nocą 35 ludzi przez 3 miesiące.

Znany zaś fabrykant aparatów fotograficznych „Kodak“, Eastman, pragnął rozszerzyć swój salon muzealny. Dobudowanie jednak było niemożliwe bez uszczerbku dla ogólnej architektury domu. Podzielono więc dom na dwie części i rozesunęto je o 3 m. poczem wbudowano w środek odpowiednie ubikacje.

Sensacją nawet w Ameryce było dokonane przed kilku laty przeniesienie z Chicago do Milwaukee o 100 km. przez jezioro Michigan dwóch szylów żelaznych. o długości 12 i wysokości 17 m. Rzecz prosta, że nie każdy budynek nadaje się do przeniesienia, szczególnie tam, gdzie grunt jest piaszczysty i grząski. Wip.

Ludzie jaskiniowi mieli też zepsute zęby

Zamknięto w tych dniach w Paryżu retrospektywną wystawę ubieżenia ludzkiego, która — w przeciwstawieniu do innych tego rodzaju wystaw naukowych, cieszyła się wielkimi powodzeniem u szerszej publiczności. Zwiędający wystawę mogli się naocześnie przekonać, że nawet nasi najdawniejsi przodkowie nie posiadali wiele lepszego od nas ubieżenia. Człowiek jaskiniowy, który żył na świecie kilkaset wieków przed nami, cierpiał tak samo na ból zębów. Liczne zdjęcia fotograficzne szczęk, pochodzących z przed wielu tysięcy lat świadczą dobitnie o wadach w ubieżeniu, w którym próchnienie pozostawiało widoczne ślady. Gdy człowiek zaczął się cywilizować — pomyślał wnet o naprawianiu szkód, wyrządzonych przez choroby zębów. W jednym z oddziałów wystawy oglądano urządzenie „sztucznej szczęki“, która pacjentowi prawdopodobnie musiała sprawiać ból jeszcze większy, niż ból zębów; wprawiony zaś zab, wyrwany przypuszczalnie niewolnikowi, nosi ślady przewiercenia i jest przymocowany za pomocą złotej nitki. Poza tem, powszechną uwagę zwracało złote podniebienie z pięcioma zębami z czasów rzymskich — które nie różni się wiele od dzisiejszego sposobu pracy dentystycznej. S. F.

Rekord pobożności

Granice wytrzymałości ludzkiej z dnia na dzień rozluźniają się, oddalają się coraz bardziej i coraz szybciej od ogólnie przyjętych i uznanych pomiarów ludzkich możliwości.

Ostatnio Japonja dostarcza nam ciekawego przykładu, tem ciekawszego, iż rzecz się ma nie na sali tanecznej, nie w szklanej trumnie głodomora, czy „bezsennika“, lecz przy grobie zmarłego cesarza Japonji, gdzie dwudziestu pięciu inwalidów modli się o lepsze jutro dla siebie.

Wydano niedawno w Japonji dekret, mocą którego wielu weteranów i inwalidów różnych wojen pozbawiono zasług, będących jedyną podstawą ich utrzymania. W odpowiedzi na to rozporządzenie, byli bohaterowie podnieśli bunt, ale bunt zgoła osobliwy.

Otóż dwudziestu pięciu, wybranych na ochotnika, weteranów i inwalidów japońskich udało się na grób poprzedniego cesarza, by modlić się o uchylenie dekretu tak długo, aż rząd rozporządzenie swe co-

tnie. Pobożni wojacy wytrzymali na deszczu siedemdziesiąt dwie godziny, nie jedząc przez ten czas i nie ruszając się z miejsca. Powiadają dzisiaj, iż wytrzymaliby znacznie dłużej, lecz byłoby to bezcelowe, gdyż po upływie siedemdziesięciu dwóch godzin rząd japoński wprowadził do powyższego dekretu liczne zmiany, równające się w praktyce zupełnemu zniesieniu rozporządzenia.

Kolej na gumach.

Na linii Laqueville — Orlean we Francji dokonano próby pociągu z kołami na gumach, która dała nadzwyczaj dodatnie rezultaty, tak, że powstał projekt pokrycia obręczami gumowymi kół lokomotyw i wagonów w całym kolejnictwie francuskim. Poza zlagodzeniem wstrząsów koła gumowe mają daleko większe jeszcze znaczenie, przez powiększenie bowiem tarcia będzie można używać szczególnie na mniejszych liniach daleko lżejszych maszyn, aniżeli dotychczas.

Z różnych stron Polski

Kongres Eucharystyczny w Wilejce.

(KAP) W dniach 27 i 28 z. m. w Wilejce powiatowej odbył się kongres eucharystyczny, który zaszczylił swą obecnością ks. arcybiskup Jabrzykowski, metropolita wileński. Na kongres przybyli olbrzymie masy ludu z okolicznych miejscowości. W otwarciu kongresu wzięli udział przedstawiciele władz państwowych, wojska, organizacji społecznych. Marszałkiem kongresu obrany został p. Hipolit Giećewicz. Po przemówieniach powitalnych wysłano depesze hołdownicze do Ojca św. i P. Prezydenta Rzplitej.

W czasie obrad kongresu wygłoszonych zostało szereg referatów; m. in. p. mec. Steckiiewicz mówi na t. „Eucharystja w życiu narodu polskiego“, p. Jedrychowski — „Eucharystja a Akcja katolicka“, p. Chmielewski — „Znaczenie Eucharystji w wychowaniu młodzieży“.

Dnia 28 ub. m. rano na zebraniu plenarnem złożono sprawozdanie z pracy sekcji oraz odczytano rezolucje, które zebrani przyjęli. O godz. 10 wyruszyła uroczysta procesja do parku mińskiego, gdzie ks. prał. Sawicki celebrował sumę. Po nabożeństwie odbyła się procesja do kościoła, poczem nastąpiło zamknięcie kongresu.

Uroczystości kongresowe wywarły potężne wrażenie na miejscową ludność, były one wielką manifestacją uczuć religijnych przeciwko akcji komunistyczno-bolszewickiej.

Wobec zmiany w kasach chorych.

Wobec nowego podziału terytorjalnego kas chorych, zatwierdzonego w ostatnich dniach przez ministra pracy i opieki społecznej, warszawska kasa chorych obejmie 286.500 ubezpieczonych z terenu miasta Warszawy, oraz powiatów: warszawskiego, mińskiego - mazowieckiego, radziwiłłowskiego i grójeckiego. Również zwiększony zostanie teren kasy łódzkiej, która obejmie 195.000 ubezpieczonych, wobec włączenia jej do terenu dotychczasowych kas w Pabjanicach i Piotrkowie.

Bakterje gruźlicze w mleku.

Prof. Ławrynowicz, jako kierownik miejskiego instytutu higieny w Warszawie, przeprowadzał badania nad wykryciem gruźlicy w przedawaniem na rynkach stołecznych mleku w ciągu 2 i pół roku. W tym celu użyto ponad sto sówek morskich, którym szczepiono bakterje, znajdujące w mleku. Dla dopełnienia prac prof. Ławrynowicza dyrekcja rzeźni miejskiej przedstawiła miejskiemu instytutowi higieny statystykę gruźlicy w zabitych sztukach bydła rogatego. W roku 1927 w 55 tysiącach sztuk znaleziono 11 proc., w roku 1928 w 59 tys. 7,8 proc. chorych na gruźlicę, w roku 1929 na 56.900 zabitych sztuk znaleziono 7,8 proc. zarażonych.

Dzieci, chore na gruźlicę, wykazują w płucach zarazki typu zwierzęcego. Prof. Ławrynowicz przystępuje do badania zarazek gruźliczych w maśle.

W r. 1894 prof. Bujwid przeprowadził badania tego rodzaju nad mlekiem, okazało się wówczas, iż 6,6 proc. mleka są zarażone; ostatnie badania dały odsetek w wysokości 11,5 proc.

SPORT

Lekka atletyka

Włochy — Polska. Poniżej podajemy skład reprezentacji polskiej: 100 m — Trojanowski i Śliwak, 200 m — Trojanowski i Biniakowski, 400 m — Biniakowski i Piechocki, 800 m — Lesicki i Maszewski, rez. Kostrzewski, 1500 m — Kusociński i Petkiewicz, 5000 — Kusociński i Petkiewicz, rez. Mialkas, 110 m pl. — Nowosielski i Trojanowski, 400 m pl. — Kostrzewski i Maszewski, 4x400 m — Iwański, Piechocki, Kostrzewski i Biniakowski; skok w dal — Nowak i Sikorski, w wyż — Chmiel i Pławczyk, tyczka — Adamczak i Schneider, kula — Heljasz i Siedlecki, dysk — Heljasz i Siedlecki, oszczep Mikrut Fr. i Mikrut Wl.

Pływanie

Tradycyjny bieg pływacki. Dorocznym zwycięzcom odbędzie się w nadchodzącą niedzielę bieg pływacki „Wpływ przez Poznań“ o puchar „Ilustracji Polskiej“. Bieg ten wzbudził ogromne zainteresowanie z powodu długości trasy (około 5 km) oraz tłumnego udziału czołowych pływaków,

Reklamę gazetową

na terenie

Małopolski i Podola

rozpowszechnia korzystnie

Kurjer Lwowski

Lwów, Zimorowicza 17.

k którzy zgłosili już swój udział. Bieg zacznie się punktualnie o godz. 15.30 (a nie 12.30). Start przy saperskim placu ćwiczeń wodnych przy Drodze Dębińskiej, meta przy ogrodzie Bractwa Kurkowego w Szelagu.

Tennis

O mistrz. Polski Wczoraj we Lwowie został zakończony turniej tenisowy o mistrzostwo Polski, rozgrywany od szeregu dni. Do rozegrania pozostał jedynie finał gry pocieszenia, w którym dziś zmierzą się Horain i Pohoryles.

W finale gry podwójnej panów Maks i Jerzy Stolarowowie pokonali w 4 setach parę Horain i Witman 7:5, 1:6, 6:3, 7:5. Zwycięstwem tem bracia Stolarowowie zdobyli po raz 7-my z rzędu tytuł mistrza Polski.

Gry finałowe niezbyt ciekawe, gdyż o-baj bracia Stolarowowie oszczędzają się do walk w grach pojedynczych.

W ćwierćfinale gry podwójnej mieszanej Volkmerówna Popławska pokonała parę Roldowska, Witman 2:6, 6:2, 6:0.

W półfinale gry mieszanej Volkmerówna Popławska biją Horaina i Pozowską 6:1, 2:6.

W finale gry mieszanej Volkmerówna i Popławska zwyciężają parę Dubieńska i Tłoczyński 7:5, 6:1.

W finale gry pojedynczej panów Tłoczyński w 4-ro setowej walce pokonał z trudem Maksa Stolarowa 6:4, 4:6, 6:1, 6:4. Stolarow lepszy przy siatce, słabszy w serwisach, prztem nie wytrzymał walki ani fizycznie ani psychicznie. Tłoczyński korzystał z błędów przeciwnika i był wytrwalszy.

RADJO

Programy radiofoniczne:

Czwartek, dnia 3 września 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 7.00 gimnastyka poranna; godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 komunikaty; godz. 17.45 „Humor“ — wygl. p. Zygmunt Noskowski, art. T. P.; godz. 18.00 koncert popołudniowy (transmisja z Warszawy); godz. 19.00 torem literatury i poezji; godz. 19.15 feljton rolniczy p. t. „Kilka słów o maszynach rolniczych“; godzina 19.30 rolnicza skrzynka; godz. 19.45 kwadrans satyry i rozmaitości „Letniska i bal w Ciechocinku“; godz. 20.00 „Wrażenia z Rumunii“; godz. 20.30 koncert solistów. Wykonawcy: Wanda Szczerbińska (fortepian), prof. Janusz Nowak (bas), Jadwiga Komorowska (akomp.); godz. 21.30 słuchowisko (transmisja z Warszawy); godz. 22.00 sygnał czasu, komunikaty.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 15.25 odczyt p. t. „Dzieła w wieku starszym“; godz. 16.00 muzyka gramofonowa; godz. 16.50 odczyt p. t. „Psychologia szkoły — tragiczne konflikty“; godzina 17.15 muzyka gramofonowa; godz. 17.35 odczyt; godz. 18.00 koncert — wykonawcy: Marja Wilkomirska i Adam Stromberg; godz. 19.20 muzyka gramofonowa; godz. 20.00 Prasowy Dziennik Radiowy; godz. 20.15 koncert muzyki lekkiej; godz. 21.30 słuchowisko; godz. 22.00 feljton p. t. „Dusza żołnierza“; godz. 22.15 dodatek do Prasowego Dziennika Radiowego; godzina 22.30 koncert z Katowic; godz. 23.00 muzyka lekka i taneczna.

Programy zegrane. Koenigswusterhausen (1635 m) 12.00, 14.00 i 15.00 gramofon, 16.30 koncert popołudniowy, 20.00 wesoły wieczór, 21.15 koncert kameralny; Budapest (550 m) 19.30 koncert wokalnoinstr., 20.45 koncert fort., 22.00 koncert ork. wojskowej, 23.00 koncert orkiestry cygańskiej; Wiedeń (516 m) 20.45 „Katia tancerka“, Medolan (501 m) 20.45 koncert wokalnoinstr. instrumentalny; Rzym (441 m) 21.00 koncert symfoniczny.

KRONIKA SZKOLNA

Sprostowania.

Szkoła żeńska dokształcająca zawodowa w Poznaniu rozpoczyna rok szkolny w piątek, 4 września o zwykłym czasie. W pierwszym ogłoszeniu zaszła co do daty pomyłka. zw 10 779/80

Kurs przygotowawczy do Państw. Szkoły Budownictwa.

Doświadczenie wykazało, że znaczna część kandydatów, składających egzamin do Państw. Szkoły Budownictwa w Poznaniu, odpada z powodu braków wykazanych w przedmiotach egzaminu. Z uwagi na to rozpoczyna się we wrześniu kurs przygotowawczy, przeznaczony dla tych, którzy zamierzają w lutym roku przyszłego wstąpić do Szkoły Budownictwa. Nauka odbywać się będzie w godzinach popołudniowych i wieczornych.

Zgłoszenia kierować należy niezwłocznie do sekretariatu Kursów, Poznań, Kraszewskiego 17, III, prawo, zw 10 768/9

W poniedziałek, dnia 31 sierpnia, zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy ojciec, teść, brat, szwagier, wuj i dziadek, s. p.

Jakób Haremza

przeżywszy lat 54. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, o godz. 17 z domu żałoby, Grudzieniec 48 c na cmentarz jeżycki, o czym donosi

strapiona
rodzina.

zw 10 771

Przewielebnemu Duchowieństwu, wszystkim Krewnym, Znajomym i Życzliwym, za tak liczne dowody szczerego współczucia, wieńce, odprowadzenie na miejsce wiecznego odpoczynku, oraz wzięcie udziału w nabożeństwie za duszę s. p.

Wandy z Tomaszewskich Kauss
składam na tej drodze najserdeczniejsze

podziękowanie.

W smutku pogrążony
syn.

Pw 7 095-56,386

W sobotę, dnia 29 sierpnia 1931, o godz. 4 po poł., zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach, moja najdroższa żona, siostra, ciocia, s. p.
z Kruszonów

Józefa Kuligowska

przeżywszy lat 63. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 3 b. m., o godz. 3.30, z domu żałoby ul. Poplińskich 11, na cmentarz parafialny O.O. Zmarłych wstańców. zw 10 774

W ciężkim smutku pogrążony
mąż i rodzina.

Przedsiębiorstwo

przemysłowo - handlowe branży spożywczej
w Poznaniu

w pełnym biegu, firma zarejestrowana, bardzo pewna egzystencja, z powodu choroby właściciela zaraz do sprzedania. Do przejęcia potrzeba 20 tysięcy złotych. Zgłoszenia Kurjer Poznański pod zw 10 775

OTWARCIE Cukierni, Kawiarni i Jadłodajni „AMAZONKA“

Stary Rynek 51

nastąpi w czwartek, 3. 9. 1931, o godz. 4 po poł. Polecam wyborowe ciastka, napoje oraz wszelkie inne potrawy. — Koncert artystyczny.

zw 10 778

GOSPODARZ.

KROJCZEGO

z dobrym krojem do konfekcji męskiej poszukujemy zaraz. Oferty piśmienne z dołączeniem świadectw i podaniem referencji, prosimy skierować do:

BYDGOSKI DOM TOWAROWY

Bydgoszcz, Gdańska 15. zw 10 760

7 mórg ziemi

przy szosie Okrężnej sprzedam. — Adres: Kurjer Poznański zw 10 766

Ze względów rodzinnych mam

zamiar moje

nieruchomości

w mniejszym lecz handlowym mieście Województwa Pozn. w których się znajduje restauracja, oraz skład kolonialny, jak i 3 lokatorów, do tego cr. 50 mórg roli z żywym i martwym inwentarzem, jak i tegorocznymi zniwami, zamienić na dom, ewentualnie z podobnym interesem w Poznaniu, Bydgoszczy lub Inowrocławiu. W rachubę wchodzi tylko poważniejsze obiekty.

Łaskawe zgłoszenia upraszam do Kurjera Poznańskiego pod zw 10 686.

Indyjska Szkoła Widzenia

Przeniosłam się z ulicy Różanej 14 na

Rybaki 20a

I piętro, mieszk. 5.

Godziny przyjęć: 9—1, 3—6.

J. Stawińska,

chiromantka.

zw 10 778

300 złotych mógł Pan sobie oszczędzić

zastosowując od razu tylko dobre części do swego motoru. Niedokładności przy tłokach, pierścieniach i sworzniach tłokowych narażają Pana na wielkie straty.

Zważajcie więc, by części jak tłoki, pierścienie i sworznie tłokowe, szlifowanie cylindrów i wałów korbowych do silników samochodowych lub traktorowych i t. d.

wykonała tylko firma, odpowiadająca wszelkim wymaganiom techniki. Naśladownictwo w gorszym wykonaniu daje tylko pozorną oszczędność.

Nasze wyroby są z najlepszego surowca po cenach konkurencyjnych.

Największe i najstarsze przedsiębiorstwo tego rodzaju w Polsce zaopatrzone bogato w zapasy

tłoków, pierścieni i sworzni tłokowych, zaworów i t. d.

Ceny orientacyjne

Szlifowanie cylindra oraz dostarczenie kompl. tłoków z pierścieniami i sworzniami fabrykatu:

Ford A 4 c. . 160,- zł
Chevrolet 4 c. 160,- zł
Chevrolet 6 c. 240,- zł
Essex 6 c. . 240,- zł

Szlifowanie wału korbowego fabrykatu:

Ford A 4 c. . 35,- zł
Chevrolet 4 c. 35,- zł
Chevrolet 6 c. 45,- zł
Essex 6 c. . 45,- zł

ERGE - MOTOR

Poznań, ulica Mylna 38.

właśc. R. Gunsch

Pw 7091 34,19

Telefon 7929

Wytwornia tłoków, pierścieni i sworzni tłokowych, zaworów chromo-niklowych. Szlifowanie cylindrów i wałów korbowych.

Na życzenie wysyłamy cenniki specjalne i kosztorysy oraz udzielamy bezpłatnie porad fachowych.

Wróciłem Wł. Hejnowicz

Dentysta

Poznań, Kilińskiego 7.
9—1 i 3—6 Nr. tel. 75 67

dw 792

Wróciłem Dr. Stanisław Tuszewski

lekarz specjalista chorób wewnętrznych.

Przyjmuje od 11—1 w Szpitalu SS. Elżbietanek, ul. Łąkowa.

Pw 7 045-58,365

WAPNO NAWOZOWE

wszelkich gatunków:
pa mielony kamień wapienny
„ mielone wapno palone
„ miał wapienny

dostarcza korzystnie

dw 851

GUSTAW GLAETZNER Centrala Materiałów Budowlanych i Dachówek
Poznań 3, Mickiewicza 36. Tel. 6580 i 6328. Założ. 1907 r.

Korzystajcie z naszych

10 TANICH DNI

Ceny niższe od 10% do 50%.

Wiza i MAŁUSZEK

ul. Nowa 6 ul. 27 Grudnia 5
Centrala Filja

dw 958

Zagraniczne przedsiębiorstwo państw. poszukuje wszędzie
inteligentnych zastępców

zarówno w większych miastach, jak i najmniejszych osadach, celem sprzedaży dobrze wprowadzonego artykułu monopolowego. Zgłoszenia pod „RAD“ do Biura Ogłoszeń P. A. P., Warszawa, Marszałkowska 95. nw 5514

Uczeń

z ukończoną szkołą handlową może się zgłosić.

Kazimierz Kużaj

Centrala Dywanów
ulica Woźna 12.

Pw 7094 35,120

DRZEWKA OWOCOWE

i ozdobne wszelkiego rodzaju polecają do sadzenia jesienią dw 921

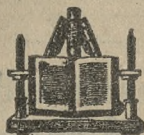
A. i J. JESKE

Tel. nr. 3 Szkółki drzew w Jelonce, poczta Złotniki k/Poznań. Tel. nr. 3

Cenniki na iżądanie gratis i franco!

Maszyny do szycia

T. KONIKIEWICZ, Poznań, pl. Nowomiejski 1 a, parter, prawo. Wielki wybór, tanio i na raty. Reparacje wszelkich systemów. Części i do Singera na składzie.

Oprawy kłatek wszelkiego rodzaju Introligatornia Drukarnia Toruńska T. A. w Toruniu ul. św. Katarzyny 4

KONKURS

na stanowisko

wiceprezydenta m. Torunia

Pobory według grupy VI. ustawy uposażeniowej dla urzędników państwowych. Wolne 5-cio pokojowe mieszkanie przy ulicy Chelmińskiej 16, opał i światło, za co potrąca się dodatek mieszkaniowy oraz ustalony według przepisu § 18 Rozp. Prez. Rzplitej z 30. 12. 1924 r. (Dz. Ust. nr. 118, poz. 1073) ekwiwalent w gotówce.

Wymogi:

Wyższe wykształcenie prawnicze lub ekonomiczne oraz długoletnia praktyka administracyjna.

Ubożne zajęcie wyklucza się.

Kandydat podlega zbadaniu przez lekarza.

Termin zgłoszeń do 1. 10. 1931 r.

Podania kierować pod adresem:

Przewodniczący Rady Miejskiej w Toruniu Michalek.

dw 965

UCHWAŁA. W sprawie nadzoru sądowego nad majątkiem Stanisława Banaszaka dłużnika zast. przez adw. Gutthego w Witkowie odroczenie wypłat Sąd Grodzki w Witkowie po przeprowadzonym w dniu 25 sierpnia 1931 r. terminie orzekł: 1. Udziela się odroczenia wypłat kupcy Stanisławowi Banaszakowi z Witkowa i to z dniem 25 sierpnia 1931 r. na przeciąg trzech miesięcy do dnia 25 listopada 1931 r. 2. Nadzorcą mianuje się adw. Dr. Stanisława Gutthego z Witkowa. 3. Koszty postępowania ponosi dłużnik. Witkowo, dnia 25 sierpnia 1931 r. Sąd Grodzki. nw 5 282

Podróżujący

młodszy, z branży kolonialnej, tylko dobrze polecony **potrzebny zaraz.** Zgłoszenia Kurjer Pozn. filja/St. Rynek pod **rw 2 579**

PRZETARG PRZYMUSOWY

W piątek, dnia 4 września 1931 r., o godz. 10-tej sprzedawcą będą w Poznaniu, w biurze moim przy Górnej Wildzie 103/5 najwięcej dającym za gotówkę: wiertarkę motorową „Elferka”.
P. Stefanik,
komornik sądowy z pol. Poznań, Górna Wilda 103/5.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W piątek, dnia 4 września 1931 r., o godz. 16 przy Tamie Garbarskiej Przeladownia Miejska sprzedam najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą:
300 ctr. żyta.
Obejrzeć można przed przetargiem. Zbiórka na Przeladowni Miejskiej, Poznań, Tama Garbarska, brama 4 przy końcowej stacji tramwaju nr. 6.
Krawczyk, kom. sądowy, Dąbrówki 14.

Licytacja pończoch i obuwia damskiego

na Giełdzie handlowej, ul. Stawna 13 przy ul. Wronieckiej.
W czwartek, dnia 3. bm., o godz. 11-tej przed południem sprzedawcą będą dobrowolnie najwięcej dającemu za gotówkę, pochodzące z likwidacji:

resztę 200 par bucików damskich, ca. 20 tuzinów pończoch damskich, 2 płaszcze damskie - wiosenne, nowe.

Władysław Wojciechowski,
uprawniony licytator i taksator, ul. Stawna 13, tel. 28-08.
Pw 7 092-56,381

PRZETARG PRZYMUSOWY

W dniu 5 września 1931 r., o godz. 14 sprzedam w Zielonym - Dworze, pow. poz. za gotówkę najwięcej dającemu: zbiór z 2 móg żyta.
Zbiórka pół godz. przed przetargiem tamże przy drodze prowadzącej do Pobiedzisk.
R. Mazurkiewicz,
urzędnik egzekucyjny Wydziału Powiatowego pow. poz.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W dniu 5 września 1931 r., o godz. 10 sprzedam w Pobiedziskach, pow. poz. za gotówkę najwięcej dającemu: powózkę i plug (2 skib).
Zbiórka pół godz. przed przetargiem ul. Poznańska narożnik ul. Kazimierzowski.
R. Mazurkiewicz,
urzędnik egzekucyjny Wydziału Powiatowego pow. poz.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811
i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Parcele
narożnikowa pod wille sprzedam.
Kazimierz Kuźaj Cicha 3.
Pw 6955-34,133

Gramofony - Płyty
Przybory
sprzedają po najniższych cenach.
Feliks Bałon, Woźna 12.
Pw 5 909-33,45

Każda pani
kupuje płaszcze damskie najtaniej, bo po cenach fabrycznych - wprost w fabryce konfekcji damskiej. Wielki wybór. - Dział miarowy. W. Kowalski i Ska, Wielkie Garbary 22 - narożnik ul. Wielkiej.
Pw 7071-56,364

Maszyny
do pisania z gwarancją, pierwszorzędne, nowe z 600. a używane z gwarancją i prawem zamiany od 50 zł. Skóra i Ska, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 23.
zdw 54 653

Samochód
limuzyna Peugeot mały typ, czterokołowa pierwszorzędny stan, tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56 547

Wózki
dziecięce teraz tanio. 27 Grudnia 15, w podwórzu. zdw 56 293

Wysprzedaż Futra damskie
czarne żrebec, brąz, od 450 zł, sełowe 390, białe 390, krety 390, pizmore jasne, ciemne 650, blamy pod futra meskie, damskie 60 wydry brąz, czarne 200, lisy srebrne 390, inne lisy 60 i kilka tysięcy skór na obsady od 5 zł poleca skład futer Poznań, Aleje Marcinkowskiego 15, Bracia Miłscy.
nw 5 220

Cebulaki
sprzedajemy każdą ilość. Ceny niskie. Wejman, Kościelna 24.
zdw 54 240

Dom handlowy
w mieście Wągrowcu w najruchliwszym punkcie na sprzedaż. - Wpłaty potrzeba 30 tys. złotych. Zgłoszenia uprasza Kurjuszowa, Wągrowiec, ul. Szeroka 20.
zdw 56 708

Pokój jadalny
debowy, nowoczesny dywanami sprzedam korzystnie powodu wyprzedaży. Oferty Kurjer Pozn. zdw 56 546

Fortepian
nowoczesny, krótkie czarne skrzydło marki niemieckiej sprzedam bardzo tanio. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56 550

Starożytność meble
mahoniowe i brzożowe, świeczniki, zegary, chusty tureckie i stara porcelana na sprzedaż. Skarbowa 4, pr. lewo. zdw 56 568

Skład
kolonialny ruchliwy ulic. Mieszkaniem korzystnie sprzedam. Oferty Orodownik zdw 56 397

Teki płóciennę z 1,50
Teki skórzane z 7,50
Torby szkolne z 2,90
Piórniki z 0,85
Wiktorynki z 0,50
Znak, Plac Wolności 5 - Szkoła 11.
Pw 5912-33,62

Z
powodu choroby i podwyższonego wieku sprzedam lub wydzierżawię na dogodnych warunkach moją, bardzo dobrze urządzone, wytwórnię win owocowych. Zgłoszenia do „Par.” Toruń, pod „Wytwórnię Win”.
Pw 6 192-64,250

Filce
i wyroby z tychże do wszelkich celów, dostarcza odwrotnie ze składni fabrycznego po cenach konkurencyjnych: R. Kunert i Ska, T. z o. p., Poznań, Woźna 12, telefon 29-21, fabryka płacht, worów i namiotów, hurtownia filców i brezentu. Pw 6 987-55,7

Nieprzemakalne
płachty pod gwarancją nieprzepuszczające wody, do wszelkich celów dostarcza, po cenach konkurencyjnych: R. Kunert i Ska, T. z o. p., Poznań, Woźna 12, telefon 29-21, fabryka płacht, worów i namiotów, hurtownia filców i brezentu. Pw 6 988-55,5

Sprzedam
lub wydzierżawię dobrze prosperującą restaurację miejsce powiatowe, dobremi warunkami z powodów zdrowotnych. Oferty Kurjer Poznański zdw 53 630

Torby
teki szkolne, płóciennę i skórzane własnego wyrobu tanio poleca Spółka Wytwórcza Polskich Rymarzy i Siodłarzy, Poznań, narożnik Podgórznej i Szkolnej.
zdw 54 987

Wydzierżawie
sprzedam najchętniej zamienię nową wille jednorodzinna w Grudziądzu 6 pokojowa, komfort, duży ogród warzywno - owocowy na Poznań, cena przystępna. - Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 53 677

Autobus
na 16 osób gotów do jazdy korzystnie do sprzedania. Zgłoszenia skrytka pocztowa, Poznań 102 zdw 56 114

4 okna
oszkłone 100x135 sprzedam. Zgłoszenia Waliński, Pocztowa 31.
zdw 56 113

Łóżko
dziecięce metalowe sprzedam. Filipiak, Małkiewicza 6. zdw 50 775

Futro
damskie popielate sprzedam. Kiliński 10, mieszka. 7. zdw 56 766

Parcela
około 1000 m² przy ul. Obornickiej na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56 832

Maszynę
do szycia okretką sprzedam. Zgłoszenia 19/21, mieszkanie 9.
zdw 56 838

Radjo
5 lampkowe, cały komplet, czysty odbiór tanio sprzedam. Skarbowa 17, mieszkanie 15. zdw 56 842

Książki
naukowe o buchalterii dla buchalterów, w tym: rewizorów, księgowych, leksykon, ustawy etc. sprzedam tanio z powodu wyjazdu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 820

Parcelę budowlaną od 50 groszy m²
w okolicy Poznania sprzedaje Dom. Abdank, Aleje Marcinkowskiego 12 I, pokój 15.
Pw 5 914/15-34,25/26

„Centrala mebli”
Swarzędz poleca meble po cenach niskich. Wielki wybór. Pw 5 711

Jadalnię
6 osobowa orzechowa z biurkiem sprzedam. - Zgłoszenia Emilii Sezanickiej 1. I. brama, II. piętro, mieszkanie 19. zdw 56 704

Dom
nowy z ogrodem nad Wartą w Starolecie, Starolecka 80, 3 min. od dworca lub autobusu, 3 pokoje, kuchnia, łazienka, piwnice, okazynie na sprzedaż, zdw 56 721

Skład
św. Marcina 78 urządzeniem 1 500 zł sprzedam, Liebek. zdw 50 723

Motocykl
sprzedam, Liebek, św. Marcina 78. zdw 50 725

Maszynę
damską Singera sprzedam. Staszica 4, mieszkanie 11. zdw 56 726

Skład
kapeluszy damskich w centrum Poznania, zaprowadzony z urządzeniem i towarami z powodu wyjazdu sprzedam. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 56 734

Rower
natychmiast korzystnie sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zdw 56 732

Psa
ostrego wilczej rasy sprzedam tanio. Ignaszewski, Grobla 23.
zdw 56 788

Rower, flower
9 mm tano od 5-6 Poplińskich 4, mieszkanie 2. zdw 50 752

Kuchenne
urządzenie, prawie nowe, sprzedam tanio Chwaliszewo 53/54, mieszkanie 10. zdw 50 755

Okazja Zakopane
Cukiernia, kawiarnia - restauracja, centrum do odświeżenia z powodu choroby właściciela. Zgłoszenia. Agencja Siemianowskiego Zakopane. aw 5612

Młody
szpica do sprzedania. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 751

Singera
maszyna okretkowa oraz kuśnierska prawie nowa korzystnie Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pw 7075/76-35,48/49

Motocykl
„Rudge” 500 wyremontowany w dobrym stanie okazynie do sprzedania. Telefon 59-76, Mielżyńskiego 23, m. 12 w podwórzu. zdw 56 875

Skład
kapeluszy damskich w Poznaniu w ruchliwym miejscu sprzedam 3 500. Oferty Kurjer Pozn. zdw 56 902

Tanio
tokarnie z przybarami, wiertarki, motor 6 K. M., szlifierki, imadła, kompletna transmisja i galvanik. Wolniewicz, Owocowa 1c. zdw 56 953

Skład
rzeźnicki z warsztatem, mieszkaniem 3 000 sprzedam przy ożywionej ulicy. Adres Kurjer Poznański zdw 56 950

Dom
4 ubikacje, ogród; wpłaty 4 000. Rolpol, Wrocławska 22. zdw 56 938

Salonik
polisandrowy, wisniowy, 8 części sprzedam tanio. Kopernika 1, mieszkanie 3. zdw 56 923

Jadalnia
debowe solidne wykonanie, jak nowe, 10 krzesel w skórze, 2 fotel, garnitur klubowy w gobelinie, pianino, skrzydło, biurko orzechowe bogato rzeźbione, duża szafa do rzeczy, lodownia, stoliki z szachownicą i do szycia, meble antyczne, aparaty radiowe i dużo innych przedmiotów poleca bardzo tanio Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 2442. Pw 7082/83-35,53/59

Expresso
aparat do parzenia kawy korzystnie Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 2442. Pw 7078-35,51

Kolonjalkę
z mieszkaniem, maglem zaraz sprzedam Soltysiak Prusa 13. jw 1384

Maszynę
damską sprzedam, Zielona 5, m. 1. rw 2593

Sypialkę
debową z powodu nieodebrania o 200 zł taniej. Stolarnia, Szyperka 3. zdw 57 102

Skład
cukierków bez mieszkania 3 500, sprzedam Oferty Kurjer Pozn. zdw 56 812

Młody
wilk na sprzedaż, Jasna 19, mieszkanie 5. zdw 56 803

Bielizniarkę
debową sprzedam, Szmarzewskiego 15, mieszkanie 3. jw 1371

Urządzenie
hotelu: łóżka, krzesła szafy, korony sufitowe, kanapy szesławowe, materace włosienne. Składowa 4 (podwórzu) od 3 do 6 zdw 56 724

Z
powodu przeprowadzki jest elektryczna wiertarka dentystyczna „Ritter-Biber”, mało używana 220 volt korzystnie do sprzedania. Poznań-Piekary 9, parter, lewo. zdw 50 710

Dobrze
prosperujące rzeźnictwo z 3 pokojowym mieszkaniem w Poznaniu na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdw 50 781

Okazja
Skład kolonialny, dobre miejsce, miasto powiatowe, z powodu stosunków rodzinnych sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zdw 56 756

Gdynia
przedsiębiorstwo, dobrze prosperujące, bezkonkurencyjne, z powodu wyjazdu do odświeżenia. Cena 35 000 zł. Zgłoszenia pod „Dobra lokata” do ekspozytury Kurjera Poznańskiego w Gdyni. nw 5515

Sprzedam
dom, 2 morgi roli, Junikowo. Dworcowa 15 zdw 57 125/6

Domek
z ogrodem, chlewni, 4 ubikacje murowane w Mosinie. Adres Kurjer Poznański zdw 57 008

Wilkę
ogród, 2 mieszkania 3 pokojowe sprzedam. Zabikowo, Kościuski 120, stacja Luboń. zdw 56 871

Skórki
blamy, ceny hurtowe. Hankiewicz, Wielka 9, (wchód Szewska) rw 2582/3

Skład
cygar, papieru i galanterji - szybko decydującemu sprzedam. Adres wskaże Kurjer Pozn. zdw 57 079

Frak
nowy tanio, wskaże Kurjer Poznański zdw 57 072

Zakład
fryzjerski w śródmieściu sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 010

Gospodarstwo
107 móg pszennej i buraczanej ziemi, żywy i martwy inwentarz, zabudowanie maszynowe, w dużej wsi kościelnej, szkoła i apteka w miejscu, sprzedam. Cena według ugody. Adres Kurjer Poznański zdw 56 956-7

Kino
wedrowne sprzedam 800 zł z świadectwem. Wiadomość Kurjer Poznański zdw 57 040

Szpic
1/2 roczny ładny, czysty. Wierzbicice 24b, m. 20. zdw 57 047

Jadalnie
debowe, solidne, bogato rzeźbione bardzo tanio. Stolarnia Bukowska 9. zdw 57 142

Restaurację
dobrą tanio sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdw 57 145

Wytwórnę
cukierków sprzedam z całym urządzeniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 57 027

Platforma
na 40 centnarów w dobrym stanie. Poznańska 18. zdw 57 129

Klubowy
garnitur elegancki tanio sprzedam. Grobla 19, m. 9. rw 2578

Gramofon
dwusprężynowy na sprzedaż. - Karczewska, św. Wojciech 50, - III zdw 56 984

Większa
ilość kopyt obuwniczych oraz części urzędzenia biurowego na sprzedaż. Aleje Marcinkowskiego 7. zdw 57 163

Skład
samochodów, motocykli i przyborów samochodowych jeden z największych, z towarami za 35 tys. sprzedam za 23 tys. ewentualnie zamienię na hipotekę, parcie, dom oraz dopłacę do 20 tys. gotówką. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 57 170

Samochód
Rugby limuzyna 6 osobowa w bardzo dobrym stanie okazynie za 4 tys. na sprzedaż. „Autopol” Dąbrowskiego 1216, telefon 73-03 zdw 57 169

Gabinet męski
okaz, pierwszorzędne wykonanie, z garniturem klubowym w skórze, poza tem 2 gabinety mniejsze 2 większe, biurka, stół, garderbianki sprzedam korzystnie Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 24-42. Pw 7084-35,61

Nowa
maszyna do pisania L. S. Smith za pół ceny. Telefon 1893 zdw 57 115

Ideal
oraz Continental maszyny do pisania jak nowe korzystnie Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 24-42. Pw 7080-35,54

Samochód
limuzyna 4 osoby marki „Pege-out” jak nowy gotów do jazdy odda korzystnie Dom Komisowy Dominikańska 3, telefon 24-42. Pw 7081-35,64

Sypialnię
mahoniową, orzechową debową - stół składowy krawieckie, lustra, szafy, obrazy, kanapy, stół, szafonierki odda okazynie Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 24-42. Pw 7085-35,57

Wyżła
psa w 3 polu (krótkowłosa, tygrysowa) bardzo dobry na kucpawę i na wodę sprzedam za 850 zł. Grzechowiak, Jeśniewo, Chojno, poczta i stacja kol. Mokrzy. pow. Szamotuły. zdw 56 831

Stefci
marzenie imieninowe to pierścienie, złoty zegarek, ręczny. Ceny już od 10 zł. Własna pracownia. Chwilkowski, św. Marcina 40. zdw 56 534

National
kasy rejestracyjne kilka obsług. elektr. zapek okazynie tanio - Dom Komisowy, Dominikańska 3 telefon 24-42. Pw 7079-35,53

Maszyny do szycia
także „Singera” mało używane jak nowe korzystnie do nabycia. Skład maszyn, Wielka 25. zdw 57 140

Restauracja
centrum Poznania bez mieszkania sprzedam oddzielnie. Oferty Kurjer Poznański rw 2573

3,50 pulower męski
Kalesony, ciepłe 1,50. Koszule wieczorne 5,50. Kołnierzyki sztywne 0,60. Berety od 1,35. Pończochy prima Bemberg 3,50. Złoty Bemberg 5,50 jedwabne 1,45. maceo 0,95. Skarpetki 0,35. nicianki 0,45. jedwabne 0,90. Krawaty rekawiczki, najtaniej w Składzie Fabrycznym Władysława Trojańskiego. Wielkie Garbary 36, obok Wielkiej. zdw 57 054

Powózka
i para szorów tanio na sprzedaż. Nowa Drogerja, ul. Wrocławska nr. 88. Pw 6959-34,114

Ślusznice, śliczna - i tanio
porcelana tylko Wroniecka 24, podwórzu, w Hurtowni Porcelany - Tamże sprzedaje się bez wyjątku każdemu - serwisy obiadowe, kawowe, umywalki, noże, widelce, łyżki. Różne prezenty jaknajtaniej. Szkoła porcelany dla restauratorów zupełnie tanio. zdw 57 183

Kupię
puszczykowsko, puszczykowsko, Mościna parcie, dom ogrodem, gospodarstwo. Zgłoszenia tylko właścicieli. Kurjer Pozn. zdw 56 376

Łóżko
żelazne kupię. Oferty ceną Kurjer Poznański zdw 56 836

Dubeltówkę
tanio kupię. Zgłoszenia z podaniem ceny do Kurjera Poznańskiego zdw 56 774

Rower
dwukołowy dla chłopca kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdw 56 771

Cukiernię
kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdw 56 906

Nocne
krzesło z oparciem kupię. Zgł. do Kurjera - Pozn. zdw 56 873

Aparat
fotograficzny 10x15 kupię. Oferty z podaniem ceny Kurjer Poznański rw 2584

Dom - wille
kupię przy wpłacie 5 000 złotych. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 089

Dom
z ogrodem kupię w małym mieście lub w okolicy Poznania nadający się na skład, wpłaty gotówką 10 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 124

Tartak
także pojedyncze maszyny kupię za gotówkę. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 57 136

Buty
damskie do konnej jazdy kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 57 078

Łodówkę
(szafę) większą kupię. Ratajecka 2, mieszkanie 5. zdw 57 001

Parcele
blisko tramwaju za gotówkę kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 793

Wille
z wolnym mieszkaniem i ogrodem kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 977

Futra
damskiego, dobrze utrzymanego b. ciepłego imit. pizmore lub skunksy na średnią figurę poszukuję celem korzystnego kupna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56 829

Kupię
mały domek w Starolecie lub Poznaniu Wschód, wpłata 4 000 zł. - Stanisława Kubiakówna, Gniezno św. Wojciecha 6. nw 5506

Samochód
kryty, używany kupię tanio. - Oferty Kurjer zdw 57 110

KAMIENICE
Kamienicy
dobrze rentujące w śródmieściu wartości do 150 000 przy wpłacie do 70 000 celem kupna poszukuje wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 489

Dom
śródmieście, piętrowy, 3 lokatorów wraz z ogrodem za gotówkę sprzedam, przy objęciu mieszkania wolne. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56 119

„Polsko - Angielskie”
Tow. „Elastic-Beton” buduje domy na 15-letnie spłaty - Parcele pod Poznaniem od 50 gr mtr. Informacje: Aleje Marcinkowskiego 13, pok. 15. telefon 2715 Pw 5919/20-34,83

Kamienica
miasto powiatowe, garnizonowe, gimnazjalne, jeden skład mieszkaniem wolny, dochód 3 600 cena 20 000, wpłaty 10 000. Podlaszewski, Piórkowa 18, m. 19. zdw 57 138

Kamienice
nowa przedmieście Poznania dochód 8 400 złotych sprzedam za 45 000, wpłaty 20 0

3
pokojowe wskaże Kurjer Poznański
zdw 56 305

1 pokój
na biuro wielkość 4½x6 m na
parterze z wejściem wprost z
klatki schodowej oraz składnica
i garaż zaraz do wynajęcia ul.
Słowackiego 18 Pw 11 533-50.106

Trzy
pokoje, kuchnia, łazienka, pokój
dla służby w willi odda właściciel
za udzielenie pożyczki 3.000—
4.000. Adres wskaże Kurjer Po-
znański zdw 55 757

3
pokoje kuchnia wygodami willi z
ogrodem. Adres Kurjer Poznański
zdw 50 777

Mieszkanie
5 pokojowe na II. piętrze, wprost
do gospodarki, w centrum. Wia-
domość skład komisowy. Rataj-
czaka 32. zdw 50 744

Mieszkanie
2 pokoje, kuchnia od gospodarki
do wynajęcia. Sołacz. Kurjer Po-
znański zdw 56 813

Dwupokojowe
zaraz, nowe (Willa) za dzierża-
wę, Hausch, administrator, Gro-
bla 27. zdw 56 787

Trzypokojowe
willa 10 minut od tramwaju 150
zł gospodarz Oferty Kurjer Po-
znański jw 1381

Trzypokojowe
i jednopokojowe od gospodarki
do wynajęcia. Kossmann, Fredy
6. zdw 57 106

Skład
próżny przyległym pokojem 800
złotech. Wskaże Kurjer Poznański
zdw 57 177

2
pokoje kuchnia 1200 zł w tem
dzierżawa do lutego za zgodą
gospodara. Gen. Umińskiego 17
mieszkanie 2. Zobaczyć od 3—9.
zdw 56 868

Dwupokojowe
kuchnia (Jeżyce) czynsz 45 złotych
pokój kuchnia centrum, czynsz 25
zł. korzystnie odstąpi „Pawilon”.
Marszałka Focha 15. zdw 57 043 4

Mieszkanie
pokój kuchnia do wynajęcia od
zaraz. Wieckowski, Zabikowo, Li-
powa 18. rw 2590/1

Mieszkanie
3 pokoje komfort, 2.200 (Willa)
informacje Półwiejska 18, m. 19
zdw 57 132

Pokój
z kuchnią w Mosinie. Adres Ku-
rjer Poznański zdw 57 065

Mieszkanie
pokój kuchnia z meblami lub bez
oddam zaraz. Galewski, Wy-
bickiego 5. zdw 57 086

Dwa
pokoje kuchnie wynajmę korzystnie
za zgodą gospodarza. Adres
Kurjer Poznański zdw 57 151

2 pokoje
kuchnia dzierżawa zgóry od go-
spodarza. Długa 3. zdw 57 154

Dwupokojowe
600/rok dzierżawa. Zgłoszenia:
Łukasiewicz 6, mieszkanie 14.
zdw 57 147

Mieszkanie
3 pokojowe, komfort, 2.300. Ma-
lecki, Rybaki 20a. zdw 57 029

2 pokoje
3 pokoje i kuchnia zaraz do wy-
najęcia willa przy ulicy Józefa
Chociszewskiego (Łazarz). Czynsz
2 lata zgóry. Pośrednicy wykluc-
czeni. zdw 57 166

Wiele n/Notecia
4 pokoje kuchnia, elektryczność,
łazienka, kanalizacja do wynaję-
cia 50 złotych. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 57 174

Sześciopokojowe
z komfortem (ul. Matejki) za
czynszem miesięcznym korzystnie
odstąpi „Pawilon”. Marszałka
Focha 15. zdw 57 045

Ubikacje
duże, jasne na warsztat, składni-
ce lub skład do wynajęcia. Wiś-
niewski, Żupańskiego 15, I. pra-
wo. zdw 56 946

Próżne
dwa pokoje słoneczne, używaniem
kuchni, łazienki lepszymu pan-
stwu zaraz do nowoczesny. Adres
Kurjer Poznański zdw 57 109

2
i jedno pokojowe. Oferty Kurjer
Poznański zdw 57 101

Mieszkanie
w Swarzędzu przy Rynku 2 po-
koje i kuchnia wprost od właściciela
natychmiast do wynajęcia. Czynsz
miesięczny. Zgłoszenia
Agencja Kurjera Poznańskiego
Swarzędz pod nr. 333. nw 6510

8 pokojowe
z centralnem ogrzewaniem od go-
spodarza, ewentualnie z garażem.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 57 093

Mieszkanie
3 pokojowe, komfortowe, willa
taraz, Grodziska 20. zdw 57 064

3
pokoje komfort, centrum 3.200.—
wskaże Świercz, Żupańskiego 18.
zdw 57 134

Mieszkanie
trzypokojowe, komfort, centrum
odda Czarnecka, Ratajczaka 12.
zdw 57 184

Ławica
koło toru wysigowego na I. pię-
trze, pięknie położonej willi, mie-
szkanie 5 pokój, ewent. dwóm bez-
płatnym rodzinom do wynajęcia.
Dobrodna komunikacja. Oferty
„Par”. Al. Marcinkowskiego 11.
pod 56.365. Pw 7074-56.365

W Puszczykowie
do wynajęcia od 1. 10. rb. 3 po-
kojowe mieszkanie z przynależ-
nościami, umeblowane lub bez w
pięknym otoczeniu, najbliżej
przy stacji kol. i lesie. Zgłoszenia
wprost u właściciela Willa Zarna-
nie. zdw 56 997

Mieszkanie
3-pokojowe z kuchnią na III. ptr.
przy Al. Marcinkowskiego 25 za-
raz do wynajęcia. W Konk-
wicz, Poznań, Stary Rynek 8.
rw 2574

9 SZUKA MIESZK.

Poszukuje
dwa-trzypokojowego mieszkania,
pierwsze piętro. Pośrednicy wy-
kluczeni. Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdw 50 380

Mieszkanie
3 do 4 pokojowe nowoczesne,
komfortem najchętniej willi, po-
szukuje od 1 października. Zgło-
szenia Kurjer Poznański
zdw 56 551

6 do 8
pokojowego zaraz możliwie w
śródmieściu, najchętniej od go-
spodarza. Zgłoszenia „Par”. Ale-
je Marcinkowskiego 11 pod 56.380.

Szukam
pokojów z kuchnią wprost od go-
spodarza. Dzierżawa zgóry. Mam
stałą posadę. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 56 855

Mieszkania
dwupokojowego wprost od go-
spodarza poszukuje. Jeżyce lub Ła-
zarz. Oferty Kurjer Poznański
zdw 56 855

2—3
pokoje kuchnia i łazienka wynaj-
mę od gospodarza w centrum. Za-
płać za rok zgóry. Oferty do
Kurjera Poznańskiego zdw 56 857

Pokoju
z kuchnią lub próżnego pokoju
poszukują samotni Oferty Ku-
rjer Poznański zdw 56 916

Poszukuje
pokojów z kuchnią wprost od go-
spodarza. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 56 865

Trzypokojowego
mieszkania z łazienką za dzierża-
wę naprzód poszukuje urzędnik
na pewnym stanowisku. Oferty
Kurjer Poznański zdw 56 995

Szukam
3 pokój, mieszkania z przynależ-
nościami parter lub I piętro sło-
neczne, w śródmieściu od 1. 10.
rb. Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 56 972

Poszukuje
pokojów z kuchnią lub próżnym
urzędnik komunalny za czynszem
półrocznym. Oferty Kurjer Po-
znański rw 2575

Poszukuje
pokojów z kuchnią wprost od go-
spodarza, placę rok zgóry. Oferty
Kurjer Poznański zdw 57 179

5—6
pokojowego mieszkania możliwie
centrum poszukuje. Oferty do
Kurjera Poznańskiego zdw 56 974

7—8
pokój, słonecznego mieszkania,
nie wyżej II piętra poszukuje w
okregu Wrocławskiej, Waly Zy-
gmunt Pocztovej, Ogrodowej —
wprost od gospodarza, czynsz mie-
sieczny. Oferty „Par”. Aleje Mar-
cinkowskiego 11. pod 56.83
Pw 7093-56.83

Mieszkania
1 do 2 pokojowego poszukuje mło-
de małżeństwo. Oferty Kurjer
Poznański dw 664

Starsi
bezdzietni małżeństwo poszukują
2—3 pokojowego mieszkania z ku-
chnią, pożądaną łazienką. Zgło-
szenia Kurjer Poznański
zdw 57 144

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienie
3 duże frontowe pokoje słoneczne
z komfortem przy Al. Marcinkow-
skiego na 4—5 pokoi przy mniej
ruchliwej ulicy nie wyżej II. pię-
tra. Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 50 843

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
inteligentnej osobie zaraz. Plac
Bernardyński 1a, III. zdw 50 001

Panom
utrzymaniem. — Mickiewicza 11.
III. prawo. zdw 54 572

Pokój
dobrze umeblowany wynajmę.
Dąbrowskiego 33, mieszkanie 8.
zdw 52 344

Panience
pokój wspólny fortepianem.
Młyńska 3, III. lewo. zdw 55 576

Centrum
pokój na 1 lub 2 osoby. Kreta 22
III. lewo. zdw 50 642

Pokój
dla pana. Matejki 65, I. m. 2.
zdw 50 094

Pokój
komfortowy, telefon, elektryka,
kaloryfery, łazienka wynajmę pa-
nu Św. Marcin 63, mieszkanie 10.
zdw 54 544

Pokój
o 2 łóżkach w centrum dla 2 uc-
ni lub uczennic z utrzymaniem lub
bez. Ewent. korepetycje na miej-
scu. Oferty Kurjer Poznański
dw 952

2 umeblowane
pokoje z kuchnią u samotnego
tylko inteligentnym. Słowackiego
37, m. 8. Nowacki od 3—6 po poł.
zdw 54 864

Pokój
umeblowany elektryka, centralne
zaraz. Stroma 27, m. 5, II.
zdw 55 898

Niekrepujący
Patrona Jackowskiego 35, II.
prawo. zdw 46 845

Pokój
umeblowany Czesława 16a, II.
lewo. zdw 56 846

Wynajmę
Małckiego 13, mieszkanie 5.
zdw 56 854

Panienkę
na wspólny. Wierzbicice 43, mie-
szkanie 9. zdw 56 856

Pokoje
Prusa 2, mieszkanie 8 zdw 56 863

Pokój
umeblowany, czysty. Półwiejska
38, I. prawo. zdw 56 410

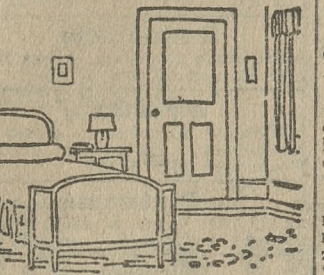
Pokój
dla dwóch panów wynajmę. Ki-
lińskiego 10, mieszkanie 7. zdw 56 767

Młyńska 12 a
II. piętro pokój elegancki ume-
blowany, niekrepujący (elektrycz-
ność), poważnemu panu wynajmę.
zdw 50 757

Piękny
frontowy, obszerny, słoneczny po-
kój, elektryczność, telefon, cen-
tralne ogrzewanie. Jasna 10, mie-
szkanie 4. oglądać 4 do 6.
zdw 50 743

Pokój
z komfortem wynajmę. Śniade-
ckich 32a, parter. zdw 56 901

Poszukuje
panny na wspólny pokój zaraz.
Woźna 14a, parter, prawo.
zdw 56 828

Do wynajęcia
Jedni wyjeżdżają, drudzy przy-
jeżdżają. Kto ma wolny pokój lub
mieszkanie, a chce je oddać so-
lidnemu lokatorowi, niech da ogło-
szenie w Kurjerze Poznańskim.
Otrzyma dużo ofert!

1—3
pokoje eleganckie, Cieszkowskie-
go 8, mieszkanie 9. zdw 50 718

Pokój
dla 2 panów do wynajęcia. Marsz.
Focha 27, mieszkanie 35 zdw 56 737

Pokój
za Grobla 2, m. 21. zdw 56 919

Pokój
dla 1—2 panów wynajmę. Szwa-
carska 15, II. prawo. zdw 56 908

Pokój
zaraz. Łąkowa 15, mieszkanie 6.
zdw 56 904

Pokój
dwuosobowy zaraz. Św. Marcin
5, m. 11. zdw 56 900

Niekrepujący
osobne wejście. Wrocławska 2,
III. zdw 56 899

Przyjmę
panienki lub małżeństwo z wia-
sna pościela na pokój. Bohyń-
ska, Św. Marcin 14. zdw 56 949

Pokój
słoneczny, dwuosobowy, niekrepu-
jący. Wrocławska 5, mieszkanie 7.
zdw 56 936

Skromny
pokój. Plac Sapieżyński 3, III.
lewo. zdw 56 925

Milutki
pokój niedrogi. Wrocławska 38,
dom boczny, Błotnicka zdw 56 922

Słowackiego
34, I. lewo. Pokój 1—2 panienkom
jw 1375

Pokój
Wielkie Garbary 48, m. 7.
rw 2585

Dwuosobowy
Wielkie Garbary 44, mieszkanie 7
rw 2586

Gimnazjastów
na stancję opiekę. Wrocławska 3
II. lewo. rw 2587

Pokój
1—2 panom, panom. Kraszew-
skiego 9 a, I. zdw 56 866

Pokój
dwom osobom. Łąkowa 16, II.
lewo. zdw 56 861

Pokój
frontowy zaraz. Poplińskiego 2,
parter, prawo. zdw 57 139

Dwupokojowy
pościel konieczna. Żupańskiego 15,
I. prawo. zdw 56 100

Pokój
umeblowany do wynajęcia zaraz.
Traugutta 23, m. 10. zdw 57 150

Zielona
7 I. podwórzu, pokój dla pana.
zdw 57 018

Pokój
wynajmę tania. Grobla 19, m. 9.
rw 2577

Pokój
dla pań. Rynek Łazarski 3, I.
zdw 50 827

Małżeństwu
dwa słoneczne, telefon, utrzyma-
niem, bez. Chelmońskiego 21, I.
lewo. zdw 50 824

Słoneczny
Plac Bernardyński 1, I. prawo.
zdw 56 961

Pokój
40 zł zaraz. Grobla 19, I. prawo.
zdw 50 960

Al. Marcinkowskiego 16
II pr. dwuosobowy, frontowy 15.
wolny zdw 56 958

Dwuosobowy
wszelkie wygodę. Słowackiego
21, II. zdw 56 844

Pokój
zaraz dwu, trzech osób, utrzyma-
niem, bez. Mielżyńskiego 5, mie-
szkanie 8. zdw 56 817

Pokój
umeblowany, elektryczność, Śnia-
deckich 50, II. zdw 50 819

Dwuosobowy
elektryka klatka schodowa za-
raz Szajcarska 20, mieszkanie 7
zdw 50 821

Pokój
kształcącej się młodzieży, dobrem
utrzymaniem, Słowackiego 35, II.
prawo. zdw 50 816

Duży
słoneczny, elektryczność, 2 osoby
utrzymaniem, I. piętro. Różana
4, mieszkanie 4. zdw 56 818

Małżeństwu
bezdzietnemu młodym pokój 40
zł. Stachowiak Wierzbicice 23.
zdw 56 815

Pokój
osobnym wejściem. Samolińska,
Mostowa 3 IV. piętro. zdw 56 814

Dobra stancja
dla uczniów gimnazjalnych. Opie-
ka zapewniona. Spokojna 24, I. p.
drzwi 3. dw 960

Umeblowany
niekrepujący ewentl. utrzyma-
niem zaraz Adres Kurjer Po-
znański zdw 56 731

Pokój
wynajmę Św. Marcin 54 III. m.
4. zdw 56 431

Pokoje
dla inteligentnych osób. Al. Mar-
cinkowskiego 1, mieszkanie 7.
zdw 50 729

Fredry
1—2 panów, telefon. Waly Jana
9, mieszkanie 7. zdw 50 727

Gimnazjastę
lub panienkę ładny pokój z u-
trzymaniem, światło elektryczne.
Grobla 6, mieszkanie 9. zdw 56 722

Pokój
wynajmę. Św. Marcin 63, m. 18.
zdw 50 735

Wspólny
utrzymaniem bez, pianino. Strze-
lecka 3a, mieszkanie 3. zdw 56 711

Dwuosobowy
Szamarzewskiego 1 II. lewo.
zdw 50 709

Przy Moście Teatralnym
pokój I piętro, ciepły, czysty z
światłem elektrycznym, bez po-
ścieli. Adres wskaże Kurjer Po-
znański zdw 56 699

Frontowy
dwom panom wynajmę zaraz. Ry-
baki 30, mieszkanie 2 zdw 50 798

Przyjmę
gimnazjastę, pomoc w naukach.
Matejki 36 Bartzowa, zdw 56 783

4
pokoje ładnie umeblowane i odno-
wione. Długa 3 m. 9 zdw 55 495

Pokój
dwuosobowy wolny. Sarnowska.
Ogrodowa 2, I. zdw 57 167

Młody
jawnik tania. Marsz. Focha 87,
mieszkanie 9. zdw 57 162

Pokój
umeblowany pana panią zaraz.
Strusia 7, Koniczna. zdw 57 164

Dwa
pokoje kuchnia elektryczność za-
raz do wynajęcia albo dwa poko-
je na biuro. Zgłoszenia: Piekary
10, II. lewo. od 4—7. zdw 57 173

Dwuosobowy
panom lub panienkom. Łąkowa 21
III. zdw 57 057

Frontowy
Piekary 7, m. 7. zdw 57 118

Kraśńskiego 8 b
pokój, elektryczność, centralne o-
grzewanie wynajmę. zdw 50 086

Pokój
niekrepujący. Św. Wojciech 24.
zdw 56 924

Pokój
niekrepujący. Św. Wojciech 24.
zdw 56 924

Niekrepujący
pani wynajmę. Rybaki 20 a. —
mieszkanie 3 zdw 57 028

Niekrepujący
Mostowa 30, parter, prawo.
zdw 57 035

Oddzielny
kuchnia gazowa, światło elek-
tryczne dla 1 osoby. Mickiewicza
17, mieszkanie 5. zdw 57 033

Centrum
frontowy swobodny telefon Góra
Przemysłowa 4, m. 2. zdw 57 015

Pokój
Aleje Marcinkowskiego 20, pod-
wórże, prawo II. zdw 57 030

Józefa
9, mieszkanie 8. zdw 57 017

Dwuosobowy
elektryczność, ogrzewanie. Jerze-
go 5, II. lewo. zdw 57 019

Dwuosobowy
utrzymaniem — bez. Półwiejska
31, m. 7. zdw 50 967

Gwarna 10 m. 6
2—3 gimnazjastom, pokój.
zdw 56 968

Mały
pokój. Skarbowa 4, parter, prawo
podwórże zdw 56 969</

Przyjmę
dwie panienki na pokój. Skarbo-
wa 21. Sobkowiak. zdw 57 155

Na
wspólny pokój przyjmę gimnazja-
stę z całodziennym utrzymaniem.
Św. Marcin 66 67 m. 42. Dom ogr.
wejście 4. II podw. zdw 57 168

Piekary
5. II. lewo pokój umebłowany.
zdw 56 886

Pokój
solidnemu panu. Szewska 15. II
prawo. zdw 56 889

Pokój
frontowy. elektryczność. blisko
centrum. ewentualnie 2 osoby.
Górna Wilda 26. I. prawo. zdw 56 890

Pokój
Prusa 17. mieszkanie 3. zdw 56 913

Pokój
bez pościeli. elektryczność. osobne
wejście. zaraz. Szwajcarska 20.
I. mieszkanie 4. zdw 56 915

Dla
2 panów pokój umebłowany bli-
sko dworca i poczty do wynajęcia
Gąsiorowskich 10. II. m. 8.
zdw 56 930

Podgórna
10a. III m. 11 pokój panienkom
uczniom. dobre utrzymanie. 120 zł.
zdw 57 000

Przyjmę
na stancje 2 kształcące się pa-
nienki z całkowitem do-
brym utrzymaniem. Opieką zapewnio-
ną. Portepian w domu. Zgłosze-
nia: Maria Kozłowska. Pr.
Ratajczaka 15. zdw 57 013

Pokój
wynajmę. Nierolewskich 1. m. 11.
zdw 57 008

Pokój
z centralnem. Śniadeckich 20. m. 3
zdw 57 005

Panienki uczennice
studentki z lepszych domów przy-
jmie dom ziemiański. Zapewniam
macierzyńską opiekę, komfortowe
mieszkanie, zdrowy wikt miesięcz-
nie 140 zł. Staszica 17. I p. m. 5.
zdw 57 055

Podgórna
6. mieszk. 10. frontowy. balkon.
ładnie umebłowany, elektryka, do
wynajęcia. zdw 57 061

12 SZUKA POKOJU

Student
poszukuje pokoju za korepetycje
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 56 823

Czystego
niekrepującego pokoju z fortepia-
nem, blisko Uniwersytetu od 1.
10. poszukuje student. Oferty Kur-
jer Poznański zdw 56 740

Pokoju
zaraz na ciche biuro z spaniem.
śródmieście do 65 zł. Oferty Kur-
jer Poznański zdw 56 799

Urzędniczka
poszukuje ładnego, tańszego po-
koju. Oferty. cena Kurjer Po-
znański zdw 56 025

Małżeństwo
bezdziennie poszukuje skromnego
taniego pokoju używając kuchni.
Oferty cena Kurjer Poznański
zdw 56 833

Pan
szuka pokoju z ceną. Kurjer Po-
znański zdw 56 837

Poszukuje
pokoju słonecznego dla dwóch pa-
nów. Wilda okolica. Oferty Kur-
jer Poznański zdw 56 706

Student
szuka pokoju za lekcje. Kurjer
Poznański zdw 56 742

Bezdziennie
małżeństwo poszukuje pokoju z
używaniem kuchni (próżny).
Oferty Kurjer Poznański
zdw 57 128

Poszukuje
próżnego pokoju. Oferty cena Ku-
rjer Poznański zdw 56 966

13 LOKALE

Ubikacje
przemysłowo-handlowe zaraz do
wynajęcia. Zgłoszenia Strzeleca
Strzelecka 31. stróżki zdw 56 810

Oddam
ubikację na przemysł już urzadzo-
ne w centrum. Wolniewicz. O-
wocowa 1c. zdw 56 954

Potrzebna
ubikacja warsztatowa okolica
Parku Wilsona. Oferty Kurjer
Poznański zdw 57 123

Ubikacje
na przemysł chemiczny najchet-
niej okolica Wildy poszukuje za-
raz. Warunek: woda, kanaliza-
cja, elektryczność. Oferty Ku-
rjer Pozn. zdw 57 088

Pokój
umeblowany na biuro telefonem
wynajmę. Skarbova 17. Kwiat-
kowski. zdw 56 870

2 ubikacje
większe tylko w śródmieściu po-
trzebne na biura poważnej orga-
nizacji. Oferty z ceną Kurjer Po-
znański zdw 57 186

14 DZIERŻAWY

Dzierżawy
gospodarstwa do 50 mórg blisko
Poznania lub pow. śremski. śred-
ki poszukuje zaraz. Warunki
Oredownik zdw 56 301

Sklepy
piwnice 180 metrów lift elektrycz-
ny do wynajęcia. Kazimierz Ku-
żaj. Centrala Dywanów Woźna
12. Pw 6957-34.131

Rzeźnictwa
zaraz poszukuje celem dzierżawy
w mieście lub wsi kościelnej.
Oferty z warunkami do Kurjera
Poznańskiego zdw 56 808

Składnice
z bocznica kolejowa. odpowie-
dnia na skład węgla przy dwor-
cu wydzierżawimy tanio. Zgło-
szenia: Skrzyńska pocztowa 131.
zdw 56 876

Wydzierżawie
skład lub wyszynk obojętnie gdzie
Zgłoszenia z podaniem warunków
do Kurjera Poznańskiego
zdw 56 933

Dzierżawa
65 mórg buraczanej zabudowania
maszynowe 3 laki. 3 konie. 10 by-
dła. 15 świń. martwy nadkom-
pletny. pełne żniwa. na 12 lat.
morgi 1 1/2 centnara. objęcie 5 000.
„Centrum”. Poznań. Żydowska 5
zdw 57 176

100—250
kw. metrów ciepłych ubikacji fa-
brycznych zadzierżawie możliwie
Wilda. Oferty Kurjer Poznański
zdw 57 175

Gospodarstwo
90 mórg. 10 lat wydzierżaw. ob-
jęcie 5 500 z morgi 1 ctr. Gospo-
darstwo 60 mórg przy mieście.
8 lat wydzierżaw. objęcie 8 000.
Gospodarstwo 42 morgi 10 lat wy-
dzierżaw. objęcie 2 500. Majątek
350 mórg przy Poznaniu 12 lat
wydzierżaw. objęcie 27 000. So-
wiński. Poznań. Św. Marcin 22.
Telefon 18—47 zdw 56 970

Poszukuje
piekarni. celem wydzierżawienia.
miejscowość obojętna zaraz. Zgło-
szenia ul. Dąbrowskiego 34. m. 4.
p. Kalk. zdw 57 098

15 LETNISKA

Milowody, Zakład
przyrodolecznicy
leczy nerwy i choroby wewnętrzne.
ceny niskie. Poczta. stacja
kol. Oborniki Wlkp. zdw 50 085

Krynica
centrum — pensjonat D-rowskiej
Lazarskiej — pokoje komfortowe
słoneczne — z obfitem utrzymaniem
8 do 9 zł dziennie od osoby.
zdw 54 644

Letnisko - dwór
przyjmuję na wczasie — październik.
Sliczna rezydencja. wszelkie
nowoczesne urządzenia. idealne
warunki wypoczynku. Cena 6,50
zł dziennie z całkowitem wy-
kwintnem utrzymaniem. Zgłosze-
nia Kurjer Poznański zdw 56 829

Baczność! 200 zł
czterotygodniowy pobyt utrzyma-
nie dietetyczne „Miroslawa”. Tru-
skawiec. zdw 56 928

16 OSOBISTE

Obelge
rzucana na p. Stanisławę Mar-
cinkowską ze Zdun. niniejszem
odwołuję jako nieprawdę Klara
Willig. Krotoszyn. zdw 56 066

A. Gr.
Widziałem Poznań. proszę bar-
dzo kilka słów do Kurjera Po-
znańskiego zdw 54 769. Miłe po-
zdrowienie W. L.

Obelge
rzucana na p. Olesława Wechciń-
skiego odwołuję. Roman Jawor-
ski. nzw4811

Inwalida wojenny
z czasów powstania wielkopols-
kiego. uczestnik walk 14 dwiżni
na froncie bolszewickim. lat 31.
żonaty. szuka posady jako biura-
lista, ksiązkowy, zawiadowca
składu lub magazynu za umiarko-
wanem wynagrodzeniem. Łaskawe
zgłoszenia do ekspedycji Ku-
rjera Pozn. pod zdw 54 763

Skradzioną
mi książkę inwalidka nr.
5547/10 812 legitymację urzędni-
czą oraz książkę udziałowa Ban-
ku Urzędniczego w Poznaniu —
uniważniam. Kazimierz Bykow-
ski. Poznań. Rybaki 19.
rw 2580

Pani „H”
(z podróży). podać adres. M. N.
zdw 57 080

21 ZGUBY

Zaginął
kanarek znalazca takowego ze-
chce za wynagrodzeniem oddać
u Liszka. Wielkie Garbary 48.
rw 2581

Unieważniam
skradzioną książeczkę wojskową.
Tranowicz Stanisław. Zabikowo.
j 1365

Zaginęła
książeczka wojskowa na nazwi-
sko Jan Binczewski. Daszewi-
ce I. zdw 56 948

22 ROZMAITE

Futer
modernizacja — naprawa. Wier-
bięcico 13 — 2. zdw 56 908

Od 3,90 zł
szkolne fartuszki
czarne poleca Fabryka Bielizny
J. Schubert Poznań ul. Wroc-
ławska 3 Pw 5715-31.45

Reparacje
zegarków i wszelkiej biżuterii
wykonuje przedk i solidnie F.
Tarkowska Poznań Plac Wol-
ności 11. Pw 12 932-24.15

4,90
fartuch biały z
rekawami koloro-
rowy od 8,90 —
Płaszcz biały od
5,90 kolorowy od
9,90 poleca fabry-
ka Bielizny — J.
Schubert. ulica
Wrocławska 3
Pw 5 903-31.43

9,80 zł
podpicię na kol-
dre strojne z kło-
ka od 12,50. po-
wleczenia na po-
duszka od 2,60
poduszka strojna
od 3,90. poduszka
strojna z falbana
od 6,90 powlecze-
nia na pościel od
7,90. garnitury
pościelowe i kom-
plety strojne pod-
pinkowe w wiel-
kim wyborze stale
na składzie. Fabryka Bielizny
J. Schubert. Poznań ul. Wroc-
ławska 3. Przyjmuję się asygna-
ty Tow. „Kredyt”.
Pw 5 714-31.47

Na jesień
niezbędne suknie kostiumy swet-
ry jumpy pullovery wykonuje
przerabia „Tricot”. Szymański-
go 10. przy Świętokrzyskim. mie-
szkanie 12. Pw 5908-33.27

Podręczniki
szkolne używane zakup. sprzedaż
zamiana. Najkorzystniej Woźna
12. Scisła dezynfekcja. Woźna 12.
Dom firmy Kużaj zdw 55 102/3

Obiady
treściwe na maśle wydaje od 80
gr. Nowy Rynek 14-15. m. 1.
zdw 56 510

Akuszanka
Kleinwächterowa. Poznań. cen-
trum. ulica Romana Szymański-
go 2. pierwsze piętro. lewo. dru-
gi dom od pl. Świętokrzyskiego.
zdw 52 576/7

Pracownia
Gerseł
„Wanda”
Ratajczaka 27
wykonuje szybko
sumiennie wszel-
kie gorsety basy
bandaże do po-
cięża operacji itp.
Biustonosze
wielkością rodza-
ju oraz reperacje
zdw 57 023

Poleca
się prasowaczka domy także na-
prawiam bieliznę. Pudziakowa.
Marszałaka Focha 173. m. II.
zdw 54 826

Poznańska
Fabryka Kolder
tylko ul. Pie-
kary 1. tel.
50-97. Poleca
koldry pucho-
we, na owiecz-
welnie i wa-
cie oraz bie-
liznę pościel-
ową w wiel-
kim wyborze. Wykonanie najlep-
sze, ceny najniższe.
Pw 6039-34.80

Krawcowa
poleca się w dom tanio. Oferty
Kurjer Poznański zdw 56 736

Mistrzynie
wykonuje tanio wszelką krawie-
czynę damską. Pelagia Przy-
byłówna. Romana Szymańskiego
9. I. zdw 56 912

Ogrodnik - planista
zakłada i porządkuje ogrody i
ogródki. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 56 907

Nowy
Dom Komisowy sprzedaż. kupi-
je meble używane, różne inne rze-
czy. Woźna 16. Pw 7024/5-56.378/9

Bluzek
wiedeńskich kilka nowych krep-
desznych. innych zamienie na ra-
dio nowoczesne. Blachowska.
Krasieńskiego 13. I. zdw 57 107

Zegarmistrz
przyjmie prace w dom. Wronie-
cka 19. m. II. zdw 57 108

Obiady — kolacje
prywatnie tanio. Wierzbiciego 31.
mieszkanie 1. zdw 57 077

Kilimów
artystycznych tkanin. Wierzbie-
cie 13. parter. zdw 56 999

Chiromantka
z długoletnią doświadczoną prak-
tyką. przeprowadziła się z ulicy
Marcelego Matteo 2. na ulicę
Franciszka Ratajczaka 15. m. 10.
II. p. 1 wejście z Pasażu Apollo
zdw 57 153/9

Płaszcz z 3 dniami
kostiumy suknie wykonuje Salon
„Zofia”. Bukowska 3.
zdw 57 004

Baczność
Klisze do retuszu. Ceny przystęp-
ne. Staszica 22. mieszkanie 11.
zdw 57 154

Tłumaczenia
na francuskie, angielskie, nie-
mieckie, polskie. wykonuje. prze-
pisuje na maszynie lekcje. Span-
dowska. Al. Marcinkowskiego 24.
m. 31. od 3,30—5. nw 5 021

Panie
zamawiają płaszcze.
suknie, kostiumy
sport. i ang. oraz
futry (modernizację)
tylko w znanym po-
wszechnie z wy-
kwintnego wykona-
nia wszelkiej gar-
deroby damskiej w
Salonie M6d „Mi-
ra”. ul. Marsz. Fo-
cha 36. Ceny przy-
stępne! Bogaty wy-
bór najświeższych
żurnali i modeli.
Pw 7073-34.105

Obiady
urozmaicone dla inteligencji.
Adres Kurjer Poznański
zdw 55 726

Krawcowa
wykonuje płaszcze, suknie aku-
ratnie, tanio. Zielona 7. III p.
zdw 56 952

23 OZENKI

Pan
akademickim wykształceniem lat
38. pozna pania niezależną mate-
rialnie. Cel matrymonialny. Oferty
Kurjer Poznański zdw 56 864

Miła
kulturalna blondynka poszukuje
w celu matrymonialnym idealisty
Oferty Kurjer Pozn. zdw 56 807

Kulturalna
panna lat 45. posiadająca 30 tys.
gotówki i urządzenie do 6 pokoi.
szuka męża na stanowisku. Zgło-
szenia odpowiednich panów Ku-
rjer Poznański zdw 56 717

Kawaler
lat 34. kupiec. posiadający real-
ność w tej 42 lokatorów i 50 000
zł. poszukuje panny do lat 30 cel
matrymonialny. Pośrednictwo ro-
dziców mile widziane. Zgłoszenia
tylko z fotografią do Kurjera Po-
znańskiego zdw 56 782

Kawaler
posiadając 50 000 gotówki może
się wżenić. majątek 1 000 mórg.
panna 23 lata. Sowiński. Poznań
Św. Marcin 22. telefon 18-97

Kawaler
lat 33. rzutki kupiec. poszukuje
panny lub młodej wdówki. Cel
matrymonialny. Dla usamodzi-
nienia się we większym mieście
majątek pożądany. Poważne ofe-
rty możliwe z fotografią proszę
skierować do Kurjera Poznański-
go pod zdw 56 935 Dyskrecja gwa-
rantowana.

Wdowiec
lat 30. ożeni się z osobą. posiada-
jąca cukiernię lub restaurację: go-
tówka 10 000 Oferty Kurjer Po-
znański zdw 56 905

24 NAUKA

Uczennice szkół
kursistki, seminarzystki przyjmę-
je. Pensjonat Aleja Marcinkow-
skiego 19. Warunki bardzo przy-
stępne. Suszczyńska zdw 56 494

Angielka
udziela lekcji tanio łatwa. prakty-
czna metoda. Św. Marcin 18.
mieszkanie 3. zdp 54 872

Kursy
stenoграфии, pisania na maszy-
nach. Kantaka 1. II. p.
zdpw 53 980

Angielskiego
gruntownie udzielam. Wymowa
londyńska. Adres wskaże Kurjer
Poznański zdw 52 624

Francuski
teoria. praktyka. także matura-
zost. Ratajczaka 29. III. lewo.
zdw 50 291

Kurs tańca
rozpoczynam. Mikołajczak. ul.
Pocztowa 29. Pw 5918-34.31

Nauka
pisania na maszynach metoda
nowoczesna. Zapisy codziennie
w firmie Block-Brun w Pozna-
niu. Plac Wolności 8. I. piętro.
Pw 5712-30.90

Pensjonat
dla uczennic szkół. Skarbova 9.
zdw 56 761

Angielskiego
gruntownie udzielam. Wymowa
londyńska. Adres wskaże Kurjer
Poznański zdw 56 834

Korepetycji
udziela. Oferty Kurjer Poznański
zdw 56 796

Studentka
udziela korepetycji zakresie 8 kl.
gimnazjum. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 56 705

Kursy
pięknego pisania dla dzieci i star-
szych rozpoczynam. Gniatczyń-
ska, Długa 11 parter. zdw 56 809

Udzielam
lekcji gry na skrzypcach. tylko
w domach pierwszorzędnych.
Przygotowuję do Konserwato-
rium. Łaskawe zgłoszenia do Ku-
rjera Poznańskiego zdw 56 786

Szkoła tańców
Antoszewskiego
Zielona 3. Pw 7026-35.77

Pięknie pisać
wyczuca każdego 15 lekcjach. Ma-
łacki 65. m. 2 zdw 57 174

Kursy
stenoграфии, pisania na maszynach
księgowości rozpoczynam 3 wrze-
śnia. Tyran-Zaworska. Strzele-
cka 33. zdw 50 482/3

Kroju
damskiego wieczorem 4 tygodnie
udziela Salon M6d. Szymański.
Waly Jana 9. zdw 55 627

Nauczyciel
udziela nauki w języku niemiec-
kim oraz gry na skrzypcach. rów-
nież przyjmie posadę. Oferty Ku-
rjer Poznański zdw 56 822

8
zł miesięcznie gruntowne lekcje
fortepianu. Adres Kurjer Po-
znański Stary Rynek rw 2589

Polonistka
zdolna udzieli konwersacji. lekcji
wszystkie klasy. Kurjer Poznań-
ski zdw 57 111

Francuskiego
lekcji, konwersacji, pomocy w
nauce udzieli. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 56 987

Student
udzieli lekcji w nauce, za wolne
mieszkanie. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 57 152

Maturzystą
udzieli lekcji za utrzymanie.
Zgłoszenia Agencja Kurjera Po-
znańskiego Gniezno 230
nw 5505

Uczennice uczniowie
Aleji Szelągowskiej
Nauczycielka dyplomowana udzieli
lekcji zakres szkoły powszech-
nej. gimnazjum. Samodzielnie
przygotowuje do egzaminów. Wa-
runki przystępne. Adres Kurjer
Poznański zdw 57 193

25 MUZYKA

Lekcji
gry na fortepianie
udziela Halina Malinowska. b.
prof. Państwowego Konserwato-
rium w Poznaniu i Konserwato-
rium Wrocławskiego. Zgłoszenia
ul. Sew. Mielżyńskiego 1. III.
zdw 50 348

Fortepian
wolny do ćwiczeń. Duszyńska.
Kantaka 4. lewe schody. II.
Pw 7 042-34.147

Lekcji
gry fortepianowej. historii mu-
zyki. teorii udziela dyplomowana
nauczycielka. Słowackiego 21. II.
zdw 56 847

Udzielam
lekcji teorii gry na fortepianie
i organach. Józef Broniewski. or-
ganista i dyrygent chóru gani-
zowanego. Aleja Marcinkowskie-
go 15. zdw 56 849

Lekcji
gry fortepianowej po polsku. nie-
miecku udzielam. Fortepian do
ćwiczeń. Mickiewicza 18. II.
prawo. zdw 56 860

Gruntowne
lekcje gry fortepianowej i teorii.
Skarbova 9. II. zdw 56 762

Poznańska szkoła<

Gospodyni w średnich latach skromna, zafana i pracowita, znająca się na gospodarstwie wiejskim i miejskim i dobrej kuchni, poszukuje samodzielnej posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56 780 Pomocnik zegarmistrzowski chciałby się wyuczyć w radiotechnice. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 797 Pielęgniarka z długoletnią praktyką poszukuje posady do dzieci zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 794 Elewka poszukuje posady w celu wyuczenia się gotowania. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 795 Młoda wdowa bezdzietna prosi jakakolwiek posadę za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 791 Dobra gospoia religijna poszukuje posady za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 811 Dziewczyna z dobrem gotowaniem poszukuje posady w lepszym domu. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 806 Szukam posady do wszelkich prac w prywatnym lub restauracji. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 804 Dziewczyna poszukuje posady z dobrem świadectwem do wszystkiego od 1 lub 15. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 739 Panienska uczciwa poszukuje posady do małych dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 720 Panienska do dzieci miła zna haft, lub do składki biegła, szuka posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 053 Przyjmę posadę samodzielną gospoia u samotnej osoby od 15. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 728 Dziewczyna z prowincji dobrze polecona poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56 730 Szukam posady do składki, najchętniej do piekarni (miejscowość obojętna). Oferty Kurjer Poznański zdw 56 750 Posady szukam do biura lub składki z praktyką. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 748 Starsza osoba poszukuje pracy na cały dzień do dzieci lub w gospodarstwie Zagórze 3 mieszkanie 17. zdw 56 745 Ekspedjentka poszukuje posady do restauracji lub cukierni ewentualnie z kaucją. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 56 754 Szofer slusarz, obeznan z naprawą maszyn rolniczych oraz motorów poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 758 Z kaucją 300 zł poszukuje stałej posady za inkasenta. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 917 Pielęgniarka kwalifikowana poszukuje posady do niemowlaka lub w Stacjach Opieki Społecznej od 15. 9. wzd. od 1. 10. 31. Zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdw 56 930 Dziewczyna dobrze polecona poszukuje posady z gotowaniem lub do dzieci zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 892 Dziewczyna przyjezdna do wszystkiego szuka posady zaraz, ma dobre świadectwo. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 032	Dziewczyna dobrze polecona szuka posady do dzieci zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 893 Posługi poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 002 Pomocnik fryzjerski szuka posady, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 160 Pomocnik piekarski piecowy, zna cukiernictwo, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 975 2 panów za obuwników wyucza się po służbie wojskowej. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 980 Inteligentna dziewczyna (sierota) szuka posady do umysłowej chorej, pokojowej, lub służącej. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 994 Kucharka początkująca z roczną praktyką, znająca wykwalifikowaną kuchnię poszukuje posady 15. IX, lub 1. X. do wszystkiego do lepszego państwa. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56 785 Dziewczyna uczciwa, skromna z samodzielnym gotowaniem do wszystkiego z dobrem świadectwem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 5 149 Zbożowiec z kilkuletnią praktyką poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 57 153 Werkmistrz samochodowy na wszelkie motory i światła z długoletnią praktyką szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 909 Szofer - mechanik dzielny kierowca kilka lat praktyki, obeznan z wszelkimi motorami, może je kompletnie naprawiać szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 910 Nauczycielka-wychowawczyni pracowała w internacie z dłuższą praktyką, świadectwa pierwszorzędnych domów — poszukuje posady lub lekcji. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 911 Dziewczyna z prowincji poszukuje posady do dzieci lub lekkich prac domowych. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 914 Starsza dziewczyna, uczciwa, religijna, samodzielnym gotowaniem, dobrymi długoletnimi świadectwami, zmieni posadę, najchętniej u starszego państwa. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 918 Gospodyni młodsza, samodzielna, uczciwa, oszczędna, zna wykwintną kuchnię, pieczenie i zaprawianie, przyjmie posadę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 57 006 Szukam posady pokojowej lub początkującej bufetowej. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 060 Dziewczyna z dobrej rodziny poszukuje posady do wszelkich prac domowych lub za pokojową. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 068 Poszukuję posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 747 Dziewczyna Małopolanka z gotowaniem do wszystkiego, warszawska kuchnia bez prania, poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 790 Panienska z praktyką biurową-kupiecką (posiadająca szkołę wydziałową, handlową, szuka odpowiedniej posady. Może nawet być do dzieci lub ochronki. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 983 Panienska lat 22 szkoła handlowa poszukuje posady początkującej do składki prac domowych, znająca szycie. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 415 Sierota czysta poszukuje posługi lub jakiegokolwiek pracy. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 093 Wiejska dziewczyna uczciwa z gotowaniem szuka posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 062 Służąca z gotowaniem szuka posady ostatnie miejsce 8 lat. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 962 Szofer-mechanik obecnie na posadzie w majątku, szuka posady od 1. 10. lub później, miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56 959	Młodszy drogeryzta dyplomowany poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 57 119 Dziewczyna umiejąca gotować, szyc, haftować i zna wszelkie prace domowe szuka posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 117 Służąca do wszystkiego szuka posady lub całodzienną posługę z dobrymi świadectwami. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 57 116 Bufetowa kawiarka z długoletnimi świadectwami poszukuje posady zaraz lub 15. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 978 Pielęgniarka która pracowała 6 lat w zakładzie psychiatrycznym, przyjmie posadę u nerwowo chorej pani. Pensja 40 miesięcznie z utrzymaniem, Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 229 n w 5507 Dziewczyna uczciwa, kochająca dzieci z całodziennym gotowaniem szuka posady od 15. 8. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 65 943 Gorzelnik odbywszy dwuletnią praktykę gorzelniczą w gorzelni odznaczony przez Nauk. Org. Gorzel. i poza kampanią zajęty był w gospodarstwie na majątku 2000 morgowym jako praktykant poszukuje miejsca zaraz na dalszą praktykę gospodarczą w majątku z gorzelnią. Łaskawe oferty uprasza się do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 56 932 Dziewczyna porządna szuka posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 872 Panienska skromna z lepszej rodziny zna krawieczkę, przyjmie posadę do dzieci lub wyreczenia pani. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 57 092 Panna uczciwa, pracowita, szuka jakiegokolwiek pracy w składzie lub jako pokojowa od 15. 9. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 57 090 Szukam posady woźnego, portiera lub woźnicy, stawie kauce. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 57 084 Służąca poszukuje posady od zaraz do wszystkiego — Wierzbice 17. Grzesiak. zdw 57 083 Dziewczyna do wszystkiego z całodziennym gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 082 Wiejska dziewczyna, starsza z dobrem gotowaniem jako kucharka samodzielna poszukuje posady zaraz lub 15. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 1383 Panienska szuka posady do bufetu lub do wszelkiej pracy. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 073 Dziewczyna uczciwa szuka posady do wszystkiego z gotowaniem zaraz lub 15. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 133 Uczciwa dziewczyna szuka posady zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 043 Posługaczka poszukuje posługi od godz. 10-tej. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 516 Inteligentna panna poszukuje posady do dzieci, zna szycie i haft. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 519 Gospoia uczciwa szuka posady u samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 678 Dziewczyna poszukuje posady do wszystkiego z gotowaniem lub całodzienną posługą zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 603 Służąca do wszelkiej pracy domowej z dobrą obywatelską kuchnią, w dobrym domu za mniejszym wynagrodzeniem szuka posady zaraz lub 15. 9. Adres Poznań, Łąkowa 7. wchód 3. Borowiak. zdw 56 607 Młodszy książkowy bilansista - kupiec zbożowy z 3 letnią praktyką w Rolniku biegle piszący na maszynie Remington przyjmie zaraz posadę za minimalnym wynagrodzeniem, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 665 Szofer mechanik tokarz metalowy, dzielny w swym zawodzie, trzeźwy, sumienny, w wolnych godzinach chętnie pracuje w warsztatach, poszukuje posady zaraz. Łaskawe zgłoszenia proszę do Kurjera Poznańskiego zdw 56 283	Bona freblanka język niemiecki dobrze, francuski, niemiecki wolna. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 641 Inteligentna skromna, znająca, język polski, francuski, niemiecki, zajmie się chętnie dziećmi i lekką pracą domową. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 661 Posługaczka poszukuje posługi zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 577 Gorzelnik żonaty 5 lat praktyki w najnowszym urządzeniach gorzelni i światła elektrycznego chłubne świadectwa, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 335 Kucharka poszukuje posady zaraz z dobrymi długoletnimi świadectwami. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 237 Uczciwa dziewczyna poszukuje pracy domowej z dobrem gotowaniem, z długoletnim świadectwem. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 599 Młodsza kucharka do restauracji poszukuje posady zaraz lub 15. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 596 23 WOLNE MIEJSCA Fakturzystka potrzebna zaraz. Zgłoszenia „Tytońhurt” ul. Wielka 23. zdw 56 645 Ogrodnika żonatego spec na warzywa z referencjami poszukuje się na majątku blisko Gdyni i Gdańska. Ogrodnictwo odda się samodzielnemu na procenty lub dzierżawę. Mieszkanie z elektr. światłem wolne. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56 714 Zarobek 400 do 500 zł miesięcznie znajdują pracownicy umysłowi fizyczni i bezrobotni. Bez wkładu i fachowości natychmiastowy dochód zapewniony. Zgłoszenia „Gozakred” Lwów, Walowa 11 a. Pw 6090-72.63 Inteligentna biegła maszynistka, władająca poprawnie niemieckim lub angielskim poszukuje Naukowa Organizacja Gorzelnictwa Zgłoszenia osobiste: Poznań, Mazowiecka 48. zdw 55 975 Młodsza dziewczyna do 2 chłopców (2-3 lat), czysta z zamiłowaniem do dzieci potrzebna zaraz. Zgłoszenia Stary Rynek 64 mieszkanie 2. godz. 7-9 wiecz. zdw 56 852 Dziewczyna potrzebna zaraz Rybaki 23. mieszkanie 24. zdw 56 861 Służąca potrzebna. Łąkowa 20. mieszkanie 10. zdw 56 862 Pomocnik fryzjerski. Wjazdowa 8. zdw 56 773 Gospoia samodzielną z kaucją Adres Kurjer Poznański zdw 56 765 Ekspedjentka branży kolonialno-deliatesowej z kaucją. Adres Kurjer Poznański zdw 56 764 Poszukuję od 15. 9. 1931 r. kasjerki dominiowej z kilkuletnią praktyką tylko z majątków na wsi. Zgłoszenia przesyłać proszę do Kurjera Poznańskiego zdw 56 800 Krawcowa młodsza zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56 903 Chcesz otrzymać posadę? Musisz ukłonić kursy korespondencyjne im. Sekulowicza, Warszawa, Żorawia 42. Wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości, korespondencji, stenografji, handlu, prawa, kaligrafji, daktlografji, towaroznawstwa, języków, pisowni, gramatyki polskiej, ekonomji. Żądajcie prospektów. n w 5504 Potrzebna zaraz dziewczyna do posyłek z dobrego wychowaniem. Zgłoszenia A. Perkowski, Towarowa 20. — 8-5. Panienska inteligentna potrzebna do dzieci. Fredry 12. miesz. 8. zdw 56 789 Młodszy energiczny garderobiany zaraz z mniejszą kaucją potrzebny. Zgłoszenia 6-9 wiecz. Adres wskazać Kurjer Poznański zdw 56 784 Śpiewaczka siła tylko pierwszorzędna (ewtl. operowa) przystojna z wytwornymi toaletami potrzebna na występy gościnne. Poszukuje się również taneczki znakom. urodziwej, solo lub duet. Oferty z fot. i repertuarem pod „Występy gościnne”. Grudziądz, Agencja Wschodnia. n w 5516	Ucznia w zawodzie blacharsko-dekarskim w prowincji w pobliżu Poznania w wieku ponad 15 lat przyjmę. Zgłoszenia pisemne z własnoręcznym życiorysem i świadectwem moralności do Kurjera Poznańskiego n w 5513 Modelka dobrze zbudowana poszukiwana natychmiast. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 719 Młodej niani lub bony dobrze poleconej poszukuje na wieś od 1 października. Stabłowska, Antonin, poczta Poznań 1. zdw 56 741 Marszantka potrzebna zaraz. Ludwik. Szkolna 9. zdw 56 746 Dziewczyna do dziecka z Jeżyc potrzebna. Poplińskich 4. mieszkanie 2. od 5-6. zdw 56 753 Zecera ręcznego do drukarni na prowincji jako współnika z gotówką 1000 zł poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 805 Marszantka potrzebna zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 56 901 Który z ogrodników samotnych, wykwalifikowanych w dziale hodowli drzew, może mi dopomóc pożyczką w kwocie od 5 tys. zł., która byłaby zarazem jako kaucja do założenia większej szkółki ogrodnictwa, temu oddam stałą posadę ogrodnika tegoż działu od 1. 10. 31 lub później. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 56 934 Dziewczyna do wszelkich prac domowych. Wrocławska 35. II p. zdw 56 951 Nauczycielka-wychowawczyni z językami i muzyką potrzebna do 9 letniej dziewczynki na popołudnie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 56 947 Przyjmę posłańców. Romana Szymańskiego 7. m. 3. Gwarancja pożądana. zdw 56 942 Służąca do wszelkich prac domowych zaraz potrzebna. Prusa 1. II. jw 1377 Służąca z gotowaniem czysta, sumienna, potrzebna zaraz. Zgłoszenia Sołacz, Aleja Małopolska 9. rw 2588 Pończoszniki potrzebne zaraz. Kramarska 23. skład. rw 2592 Marszantka zdolna siła zaraz potrzebna. — Marszałka Focha 64. zdw 57 094 Służąca do wszystkiego, lubiąca dzieci potrzebna zaraz. Wały Kościuski 5. parter, lewo. zdw 57 103 Syna uczciwych rodziców prowincji przyjmę. Fryzjer, Wodna 14. zdw 57 121 Dzielnia fryzjerka — manikurzystka siła pierwszorzędna, potrzebna zaraz. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 57 178 Krawcowa i uczennice do futer potrzebne. Zgłoszenia 8-9 wieczorem. — Rybaki 20 a. mieszkanie 5. zdw 56 869 Uczennica fryzjerska potrzebna. Woźna 16. zdw 57 012 2 fordanserki młode i ładne na prowincję do restauracji potrzebne zaraz. Zgłoszenia z fotografią i podaniem warunków Kurjer Poznański zdw 56 882 Służąca czysta, uczciwa, kochająca dzieci do wszystkiego z gotowaniem z pościelą potrzebna. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 071	Ekspedjentka tylko z branży zaraz potrzebna. Kramarska 24. Konfektaria damska. zdw 56 888 Sprzedawcy na towary spożywcze potrzebni. Kaucja 600 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 014 300 złoty miesięcznie zarabia Panie Panowie, nowości bezkonkurencyjne Patent. Aleje Marcinkowskiego 16. mieszkanie 16. zdw 56 982 Marszantki dobre mogą się zgłosić św. Marcin 69. Grobecki. zdw 56 964 Marszantka zdolna potrzebna. 27 Grudnia 12. zdw 57 042 Uczennice przyjmę do haftów i filet. Ranszowa, Grobla 27. zdw 57 026 Panienska do składki potrzebna kaucja 200 zł. może być przyłączeniem do rodziny. Adres Kurjer Poznański zdw 57 052 Kwalifikowana niania potrzebna zaraz do 10 miesięcznych bliźniąt, na wyjazd. Wymagane dobre świadectwa. Zgłoszenia między rodz. 4-6. Matejki 4. m. 8. zdw 57 031 Udziałem tanie kursu kroju. Zagórze 3. m. 14. zdw 57 161 Zakład dentystyczny przyjmie panie z dobrego domu, która się chce wyuczyć na higienistkę dentystyczną. Curriculum vitae do Kurjera Poznańskiego zdw 57 165 Marszantka samodzielną potrzebna. Strusia 1. zdw 57 141 Poszukuję dziewczynki na pół dnia do dziecka. Menzłowa, Wały Wazów 22. zdw 56 965 Podróżujących branży spożywczej na Poznań — prowincję poszukujemy. Oferty Kurjer Poznański zdw 57 130 Służąca do wszelkich prac domowych — oraz gotowaniem zaraz potrzebna. Skibińska, Grobla 29 a. rw 2576 Uczeń — uczennica możliwie z ukończoną szkołą handlową, uczących rodziców zaraz potrzebni. Pisemne zgłoszenia z życiorysem i odpisem świadectwa przyjmuję „The Gentleman” Poznań, 27 Grudnia 4. zdw 57 114 Uczennice do nauki szycia, zgłoszenia codziennie. Böttcher, Górna Wilda 43. podwórze, parter. zdw 56 985 Panna (bona) przychodnia do 2 dziewczynek 7 i 9 lat. Pomoc w nauce konieczna i całodziennie szycia. Zgłoszenia R. Gruszczyńska, Hurtownia Surowców, ul. Przemysłowa 22. zdw 57 105 Młynarski czeladnik młodszy potrzebny zaraz na walcowy wiatrak posada stała. Urbanowicz Kórnik. n 5216 Dwie uczciwe dziewczyny do prac domowych i gospodarczych potrzebne zaraz. Tomkiewicz, Droga Dębńska 24. zdw 57 081 Bona Niemka potrzebna na godzinę popołudniową do 7 let. chłopca. Zgłoszenia między 2-4 po poł. Matejki 4. m. 8. zdw 57 050 Służąca dobrze polecona do wszystkiego potrzebna. Skład Cygar, Dąbrowskiego 49. zdw 57 182 Szofer z dłuższą praktyką, kawaler, potrzebny na majątek. Ławica-Poznań. zdw 57 180 Służąca potrzebna zaraz. Dusik, M. Focha 71. zdw 57 143
--	---	---	--	--	--

Humor zagraniczny

W domu Nowobogackich.

— Tak, te kury znoszą również jajka. Oczywiście, w naszym położeniu, to zupełnie zbyteczne.

(New Yorker). S. F.

Przedpłata

na wrzesień 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu z 4.70, w agencjach w mieście 4.50, z odnośnikiem w kwartalnie z 15.03, pod opaską miesięcznie w Polsce z 9.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przesyłki do wydawnictwa nie odpowiadają za dostarczenie pisma, a abonenci nie dostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości.

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524; filia Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.

Ogłoszenia

na stronie 6-lamowej 25 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami potocznie 200 gr. od 1-lamowej milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30. w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania wieczornego „drobne” do godz. 11. większe według możności. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30. w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania wieczornego „drobne” do godz. 11. większe według możności. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.